

FEJÉR MEGYEI
KÖNYVTÁROS

XXIX. ÉVFOLYAM
1989/2

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

FEJÉR MEGYEI

KÖNYVTÁROS

XXIX. évfolyam

1989. 2. szám

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

TARTALOM

DR. KISTELEKI GYŐZŐNÉ	A videó és hangoskönyvek használatának tapasztalatai a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban	3
SOÓS SÁNDORNÉ	Tanárolvasók egy iskolai könyvtárban. Mikrofelmérés a székesfehérvári 320. sz. Árpád Ipari Szakközép és Szakmunkásképző Intézetben	7
	Kitüntetettjeink	20
	Nyugdíjon innen...	21
	Interjú Szabó Zoltánnéval, a dunaujvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár csoportvezetőjével /Hegedüs Éva/	
Láttuk, olvastuk	25	
	Könyvtárávatás Tordason /Cs. O. /	
	Óvodások a könyvtárban /F. M. /	
	Jó ütemben halad az agárdi építkezés /Klausz Gábor/	
	BOGUMIL a mecénás /Vighné Mátrai Ildikó/	
	Gyermekkönyvhét '89 /Némethné Felföldy Magdolna/	
	Elmélyíteni a tudást, fejleszteni az önművelődés igényét /Krasztina Zoltánné/	
Kövek, színek, emberek	37	
MURÁNYI LAJOS	Adalékok a reformkori Fejér megyei olvasáskultúrájához. Másfél százada alakultak meg a székesfehérvári kaszinók 2. rész	
	Tájékoztató /Mikola Katalin/	49
	Legfontosabb jogszabályok 1989. július - december	59
Humor	"Ma már csak emlék..." /Csaba Crsolya/	60
	Évfordulók - 1990 /Szabó Józsefné/	62
	Könyvjelző 1989. novemberig /Kömlósi József/	65
	Krónika 1989. június 16. - december 15.	70
	Gondolattöredékek Venesz Béláról /Balogh Márta/	82

Fejér Megyei
Könyvtáros

Fejér megye
könyvtárosainak
tájékoztatója
/Körlevélként/

SZERKESZTI

a Szerkesztő Bizottság
Felelős szerkesztő:
Hegedüs Éva

KIADJA

a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár,
Székesfehérvár,
Bartók Béla tér 1.
Telefon: 12-684
Telex: 21351
Felelős kiadó:
Escher Ilona

KÉSZÜLT

A Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár
szedésével
a Fejér Megyei Kórház
nyomdájában
400 példányban
Székesfehérvár

E SZÁMUNK MUNKATÁRSAI

BALOGH MÁRTA, a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár munkatársa; CSABA ORSOLYA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; HEGEDÜS ÉVA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár osztályvezetője; DR. KISTELEKI GYŐZÖNÉ, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; KLAUSZ GÁBOR, a Gárdonyi Városi Könyvtár igazgatója; KOMLÓSI JÓZSEF, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár csoportvezetője; KRASZTINA ZOLTÁNNÉ, a Csákvári Általános Iskola Könyvtára és a Nagyközségi Könyvtár munkatársa; MIKOLA KATALIN, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár csoportvezetője; MURÁNYI LAJOS, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának osztályvezetője; NÉMETHNÉ FELFÖLDY MAGDOLNA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; SOÓS SÁNDORNÉ, a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet munkatársa; SZABÓ JÓZSEFNÉ, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár osztályvezetője; SZABÓ ZOLTÁNNÉ, a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár csoportvezetője; VIGHNÉ MÁTRAI ILDIKÓ, a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár munkatársa;
E számunkban közölt fotókat Hegedüs Éva /19., 26., 29., 32. és 75. lap/ és Pati-Nagy Bence készítette /69. l./.

ISSN 0139-2115

A borítón Dési Huber István Olvasó lány című művének reprodukciója

A video és hangoskönyvek használatának tapasztalatai a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban

Az audiovizuális dokumentumokról korábban már olvashattunk a Fejér Megyei Könyvtárosban. /Mikola Katalin - Trosztmér Katalin: Audiovizuális dokumentumok a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban = 1987. 1. sz. 3-6. p./ Akkor még ezek a dokumentumok új szolgáltatásként jelentek meg a megyei könyvtárban. Ebben a cikkben csak a hangoskönyvekkel és a videokazettákkal foglalkozunk, nem részletezve azok beszerzésének forrását, módját, mivel az említett írás részletesen foglalkozott vele. Most inkább e dokumentumok hasznosítását tekintjük át.

Az 1987 óta eltelt két év igen rövid idő, de ahhoz elegendő, hogy el-tűnődjünk azon: mit jelent a könyvtárnak, olvasónak az új szolgáltatás bevezetése?

Először a hangoskönyvekről, ugyanis ezek kevésbé problematikusak, mint a videokazetták. Hogy miért? Mert jelen pillanatban a kazetták beszerzése nem terheli túlzottan a könyvtár költségvetését, ugyanis a Soros Alapítvány támogatásával 50 Ft-ért vásárolhatjuk a felvételek darabját.

A hangoskönyvtári állományunk közel 500 címet tartalmaz, melynek többsége szépirodalmi mű. A vak illetve a gyengénlátó emberek olvasását igyekszünk pótolni e kazetták segítségével, amihez - ugyancsak a Soros Alapítvány révén vásárolt - 5 db Sony hordozható magnetofonnal is hozzájárulunk. A rászorulókat a Vakok és Gyengénlátók Fejér Megyei Szervezete segíti kiválasztani, akik aztán félévig kölcsönkapják a készüléket. A tapasztalatunk azonban az, hogy nemcsak ez a réteg veszi igénybe szolgáltatásunkat, hanem pl. a diákok is, akik a kötelező olvasmányokat szívesebben hallgatják, mint olvassák.

A hangoskönyvek forgalmáról külön statisztikát vezetünk. Így a forgalmi adatokon kívül azt is megtudhatjuk, mely művek a keresettebbek. 1988-ban 278 fő 587 művet, 1989. novemberig pedig 208 fő 497 művet kölcsönzött. A legnépszerűbbek ezek közül: Woody Allen: Lelki jelenségek, Sienkiewicz: Qou Vadis, valamint Kesey: Száll a kakukk fészkére című műve. Kedvelt írók még Joseph Heller, Kodolányi, Tolsztoj, Jókai, Mikszáth is. A kötelező olvasmányok közül Homéros műveit, Gárdonyi Egri csillagok-ját és Ajtmatov: A versenyló halála című művét kell kiemelni. Az ismeretterjesztő felvételek forgalma már jóval kevesebb, de

hármat mégis meg kell említeni From: A szeretet művészete, Moldova: Bűn az élet és Székely Éva: Sirni csak a győztesnek szabad című művét, melyet sokan olvastak.

A hangoskönyveket könyvtárközi kölcsönzés útján is igénybe lehet venni, s ami nem lényegtelen, hogy a postaköltség nem terheli a könyvtárakat, ugyanis a posta díjmentesen szállítja ezeket. Ennek ellenére is kevésnek mondhatjuk a könyvtárközi kérések számát. 1988-ban 186, 1989-ben 143 művet kölcsönöztünk.

Az állomány propagandáját kívánja segíteni a Hangoskönyvek jegyzéke, melynek első kötetét 1989-ben jelentettük meg. Ezeket valamennyi könyvtárnak eljuttattuk. Az állomány elhelyezése is megoldódott. A kazetták műanyag dobozokban érkeztek, s ebben a formában a szabadpolcos elhelyezés nehézkes volt. Könyvkötészetünk erre alkalmas dobozokat készített, így áttekinthető, esztétikus kivitelben szabadpolcon tudjuk tárolni betű- illetve szakrendben azokat.

Amikor az első videokazettákat megvásároltuk, és bevezettük azok kölcsönzését, nem gondoltuk, hogy a növekvő igények meghaladják anyagi képességünket. A videokazetták beszerzése ugyancsak anyagi támogatással történt. Ennek csökkenése következtében, mint az alábbiakban látjuk, jelentősen csökkent a beszerzések száma is. 1987-ben 232 db videokazettát vásároltunk 368 000 Ft értékben, 1988-ban 108 db-ot 142 128 forintért és ebben az évben csupán 88 db-bal gyarapodott állományunk 120 000 Ft értékben.

Ezzel szemben viszont nőtt az érdeklődés, mely a videokészülékek elterjedésének következménye is. Ezt bizonyítják a könyvtár forgalmi adatai:

	1987		1988		1989	
	kölcsönzők száma	elvitt kazetták száma	kölcsönzők száma	elvitt kazetták száma	kölcsönzők száma	elvitt kazetták száma
Január	-	-	255	476	715	1328
Február	-	-	263	497	601	1132
Március	-	-	315	583	617	1172
Április	-	-	338	625	607	1158
Május	-	-	231	408	652	1214
Június	45	98	229	433	574	1055
Július	33	69	225	433	449	844
Augusztus	65	139	401	806	583	1082
Szeptember	90	174	512	1021	558	1015
Október	122	198	642	1205	631	1152
November	164	298	669	1285	639	1165
December	177	313	632	1145	-	-
Összesen:	696	1363	4712	8917	6626	12317

Könyvtárközi kölcsönzés 1987-ben 90, 1988-ban 578, és 1989-ben 352 db volt, vagyis ennyi videokazettát továbbítottunk más könyvtárnak.

Amint látjuk, két év alatt a kölcsönzők száma közel tizszeresére emelkedett. Ennek egyik oka az, hogy 1987-ben jelentősen nőtt az állomány.

A kikölcsönzött videokazetták közül legnépszerűbbek a szépirodalmi filmfeldolgozások /Jókai művei alapján készült filmek, vagy Wajda filmjei/. Igen keresettek a gyermek- és ifjúsági filmek. Itt meg kell említeni egy jelenséget. A diákok többsége nem szívesen olvassa el a kötelező olvasmányokat, inkább megnézné a műből készült filmet. Ezért szinte kézről kézre jár a Tüskevár, az Egri csillagok, A kőszivű ember fiai című film. Az ismeretterjesztő művek közül legkeresettebbek a természeti filmek.

A videokazetták hasznosításában többféle gyakorlat alakult ki a könyvtárakban. Vannak akik azonnal felismerték ennek anyagi vonatkozását, s csak kizárólag helyben használatra szorítkoztak. Mások bevezették a videokazetták kölcsönzését, de térítés ellenében, vannak akik úgynevezett video klubot hoztak létre, ahol tagsági díj ellenében kölcsönzik a kazettákat, megint mások amortizációs díjat szednek. Az ily módon befolyt összeget újabb kazetták vásárlására fordítják.

Nálunk a videokazetták kölcsönzése díjtalan. Abból az elgondolásból döntöttünk így, hogy a dokumentumok kölcsönzését - függetlenül attól hogy könyv, hanglemezzel, vagy kazetta - alapszolgáltatásnak tekintjük. A nagy érdeklődés miatt a kezdeti egyhetes kölcsönzési időt három napra csökkentettük. A kölcsönzési határidő be nem tartását viszont büntetjük - naponta és kazettánként 30 Ft a késedelmi díj. Szándékunk humánus és szakmailag megalapozott volt, s most patthelyzetben vagyunk. Elindítottunk egy új szolgáltatást, melynek anyagi fedezete nincs arányban az érdeklődők számával. /A kazetták kopását még nem is említettük, pedig ezzel is számolni kell./

Akkor hogyan tovább? "A jövőt nem sejthetem..." válaszolhatnánk az ismert táncdal szövegével. Központi támogatásra nem számíthatunk, a rendelkezésünkre álló beszerzési keret pedig már a hagyományos dokumentumok vásárlására is kevés. A gyarapítás egyik módja lehetne még az átjátszás, ugyanis az üres kazetták olcsóbbak.

Néhány mesefilmet már felvettünk a televízióból, amelyeket a gyermekkönyvtár helyben használ.

A jövőt illetően egy biztos: amennyiben nem tudjuk folyamatosan gyarapítani a video állományunkat, akkor a használók száma is csökkenni fog.

Fehérváron sorban nyílnak a video-kölcsönzők, ahol térítés ellenében lehet kölcsönözni a kazettákat. Ennek ellenére mégsem zárkozhatunk el a videokazetták beszerzésétől, ugyanis az oktatás, tájékoztatás s a kultúra közvetítésének hatékony eszköze a könyvtárban gyűjtött állomány. Sajnos azonban a gyérülő anyagi lehetőségek gátat vetnek annak, hogy az úgynevezett nemhagyományos dokumentumok kölcsönzése is alapszolgáltatás maradjon.

A jelenlegi gazdasági helyzet a könyvtárakat is a bevételek mindenáron való hajsolására kényszeríti. Bármennyire is változó időket élünk a modern könyvtárnak is használócentrikus, információkat, ismereteket szolgáltató intézménynek kell maradnia. Mostanság egyre kevésbé esik szó a könyvtárak

izlésfejlesztő funkciójáról, pedig erről sem szabad megfeledkezni. Ez a videokazetták esetében is érvényes. Ez a szolgáltatás sok olyan érdeklődőt vonz a könyvtárba, akik egyébként nem használták. A velük való foglalkozás külön feladatot jelent, mely egyben mércéje is a könyvtárak kultúra-közvetítő szerepének. A kölcsönzési díjon kívül ebben különböznek a könyvtárak a video-kölcsönzőktől.

Dr. Kisteleki Győzőné

HELYREIGAZÍTÁS

A Fejér Megyei Könyvtáros 1989/1.sz. 13. oldalán Gereben Ferenc magnetofonfelvételtől leirt előadásának szövegében sajnálatos elhallás és elírás történt. Temetni jöttem Caesart, nem dicsérni - mondja Antonius Shakespeare Julius Caesar című drámájában - s hogy tőle ismert a mondás remélhetőleg tudják a könyvtárosok is. Elnézést a tévedésért Gereben Ferentől és az olvasótól.

A következő oldalon, ahol a beiratkozott könyvtári tagok csökkenéséről beszél a 60-as évekhez viszonyítva, a falusi felnőtt népesség 18 %-os könyvtári tagsága nem 13 %-kal, hanem 13 %-ra csökkent az utóbbi években. /Az előbbi szebb lett volna, de kár, hogy az utóbbi igaz./

Tanárolvasók egy iskolai könyvtárban

Mikrofelmérés a székesfehérvári

320. sz. Árpád Ipari Szakközép és Szakmunkásképző Intézetben

Minden értelmiségi tevékenységhez hozzátartozik az egyéni műveltség valamilyen folyamatos aktivizálása, de a pedagógus létnek ez nem valamilyen velejárója, hanem maga a lényege: a pedagógus műveltség-közvetítő.

Műveltségközvetítő a tanítási órákon a tanórákon kívüli alkalmakon - egész személyiséggel. Bármilyen eszközzel közvetíti az átátandó ismereteket, az mindig személyiségén keresztül formálódik.

Ez a műveltségtartalom a szakirodalmi és az általános műveltségi tartalom.

A pedagógus műveltségének, művelődésének előlegeznie kellene a jövőnek a legkorszerűbb ismereteket.

A fenti gondolatok hatványozottan igazak a szakképzésben. Hiszen a szakképzés, a szakoktatás színvonala meghatározza - meghatározta országunk gazdasági életét.

Ebben az iskolatípusban tanul az általános iskolát végzettek 51 %-a. Itt a legtöbb hátrányos, ill. halmozottan hátrányos helyzetű tanuló - és itt a legalacsonyabb a hozott műveltségi szint.

A szakképzés leglényegibb problémája a közvetített műveltségtartalom minőségével és mennyiségével, valamint az oktatási szerkezet ellentmondásainak fokozott kiéleződésével függ össze. A műveltségtartalomnak és a szakmai képzés minőségének kritikája arra a valós tényre épül, hogy képzés a magyar technológia színvonalának átlagától is mintegy 10-15 évvel elmarad. /A magyar technika pedig ugyanennyivel a világ vezető gazdasági hatalmaiétól./

Országunk gazdasági életének egyre süllyedő színvonala, az elképzelt megújulások terve, és annak igen sürgető valóraváltása szükségessé teszi a középfokú szakképzési rendszer fejlesztésének új koncepcióját.

Az OPI Szakképzési Igazgatósága már folyamatban levő iskolakísérletekkel - bemutatók, gyakorlati szakemberek részvételével téziseket dolgozott ki a távlati fejlesztésről. Ezeket a téziseket a Szakoktatás c. szakmai folyóirat hasábjain tette közzé - bocsátotta vitára, véleményezésre.

Ezeket a könyvtáros szemével átnéztem - azt kerestem, melyek azok a tervek - jövőbeni célok, melyeknek realizálásához az iskolák könyvtárai kapcsolódni tudnak, ill. nélkülük a tervek megvalósíthatatlanok.

Ezek a tézisek a következők:

1. A fejlesztési program fő célja, hogy a nevelés-oktatás eredményesebben segítse elő a társadalmi, gazdasági és kulturális fejlődést.
2. A neveléstudományoknak a szakképzés esetében differenciált és a gyakorlatban is alkalmazható választ kell adniuk a képességfejlesztés, a tehetséggondozó, a hátrányos helyzetű fiatalokkal való foglalkozás ... nevelési-oktatási kérdéseire.
3. A műveltségi szint eléréséhez a mainál magasabb színvonalú tartalom kialakítása.
4. A szakképzésbe kerülő hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására speciális tartalmat és módszereket magába foglaló programok kidolgozása.
5. A tartalmi fejlesztéssel összhangban, a szakképzés módszereinek és eszközeinek fejlesztése.
6. A tartalom fejlesztésének érdekében jól működő informatikai rendszer kialakítása.
7. Kutatások és kísérletek a tartalmi fejlesztés érdekében.
8. A pedagógusok szakmai-pedagógiai tevékenységének folyamatos, sokoldalú és differenciált segítése.

Az itt felsorolt tézisek mindegyike bővebben kifejti mit is kell értenünk - e témakör megfogalmazás alatt - és mindből az iskolai könyvtár eddig is meglévő, de ezután még erősödő feladatait éreztem ki, illetve azt, hogy igen erős társadalmi igénynek, pedagógusi igénynek kellene kialakulni a könyvtárak iránt.

A kerettervek, a modultankönyvek mind-mind az iskolai önállóság eszközei lehetnek - ebből viszont az azokat összeállító, tartalommal megtöltő pedagógusok igen intenzív szakmai felkészültségének, továbbképzésének, illetve folyamatos önképzésének követelménye adódik.

A szakmunkásképző intézetek tanárainak sokkal tágabb irodalmat kell figyelniük, mint más középiskolai pedagógusnak - hiszen az elméleti szakmai ismeretek is összetett tudományokra épülnek - ezen kívül a gyakorlati szakmai ismeretek is állandóan változnak, bővülnek, megújulnak, és sokszor az utóbbi az, ami a tantárgy elméleti megújítását kívánja.

A pedagógus személyisége egyik meghatározója az iskolából kikerülő tanulók felkészültségének, nyitottságának; annak, hogy mennyit mutattak meg diákjaiknak az összemeri tudásból - kíváncsivá nevelték-e? Felébresztették-e bennük a hiányérzetet, azt a fontos érzést, ami állandóan a még nem tudott ismeretek megszerzésére sarkallja őket.

Egy kollégáról járja az a hír, ha ő és vele együtt a pipafüstje megjelenik a folyosón, akkor már tódulnak utána a diákok - mert az ő közelében mindig valami "fontos" dologról hallani.

Mielőtt vizsgálódásaimról szólnék, igen fontosnak tartom, hogy megismerjük magát az iskolát, könyvtárát, működésük körülményeit, hiszen egy tevékenységet mindig csakis a környezetével együtt szabad szemlélünk - mert a tevékenység hat a körülményekre, a körülmények a tevékenységre.

A vizsgált intézmény pár évvel ezelőtt ünnepelte fennállásának 100 éves

évfordulóját - tehát az ipari tanonc, ill. a jelenlegi szakmunkásképzésben domináns helyet foglalt és foglal el most is. Másfél évvel ezelőtt kapott a város szélén új épületkomplexumot, mely két igen modern iskolaépületből, 300 fős kollégiumból, étteremből, sportpályákból áll.

Kibővült az oktatott szakmák száma. A könyvtár, mely eddig igen szűkösén 40 m²-en tevékenykedett - itt 140 m²-es /+ 20 m² raktár/ izlésesen berendezett egy terü helyiségben, de sajnos a kollégium épületében kapott elhelyezést.

A 10.542 kötet könyv 60 %-a szakirodalom, 40 %-a szépirodalom. A szakirodalom zöme a 620; 621; 646; 654; 655; 681; 687 szakból tevődik össze - ami az itt oktatott szakmákat jelzi.

A könyvtár nevelői állománya 1.186 kötet könyv, valamint a brossúra nyilvántartásban lévő tantárgymódszertani, módszertani kötetek. Kézikönyvtára 1.912 kötet, 203 hanglemez, 50 videofelvétel, és 66 féle folyóirat tartozik még a könyvtár állományába, /a médiák egy része még szakleltárban van - a könyvtárban való egységes nyilvántartásuk igen erős ellenállásba ütközik/ 6 fülhallgatóval ellátott lehallgatóhely áll a könyvtár-látogatók rendelkezésére.

A könyvtár állományát 30 % szakirodalom és 70 % szépirodalom arányról a kb. 7-8 év alatt sikerült /és ez még mindig nem ideális/ átállítani az egyre emelkedő beszerzési keretből /1975-ben 10.000 Ft, 1981-től 30.000 Ft, 1986-tól 60.000 Ft/ a jelenlegire.

A jelenlegi beszerzési keret:	könyvre	60.000 Ft
	videóra	20.000 Ft
	hanglemezre	5.000 Ft

A könyvtár állományából 9 letéti helyen /szakmai és közismereti szer-tárakban/ 45-300 kötet állandó letétet helyeztek ki, melyeket állandóan bővit, frissít a könyvtáros. Egyes letéteket a szaktanárok kölcsönöznek is tanulóknak /villamosipari szertár letétek, elektrotechnikai letétek/. Félig kész leíró és szakkatalógussal rendelkezik a könyvtár /a régi anyag cédulái hiányosak/.

A könyvtárosi teendőket 1 főhivatású könyvtáros és egy heti 4 órás pedagógus látja el, aki a kollégistáknak heti két alkalommal este kölcsönöz.

Az iskolában szakmunkás, szakközépiskolai /5 éve/, technikus /2 éve/ és érettségi utáni tanfolyami jellegű képzés folyik.

Az 1987/88-as tanévben 1174 szakmunkás képzős és 173 szakközépiskolai tanuló 37 szakmában tanul. A 48 osztály 58 szakmai csoportra bomlik. A tantestület: 35 pedagógus, 36 szakoktató.

A kérdőív összeállításánál Károlyi Ágnes: Pedagógusok, információ -könyvtár c. vizsgálati anyagának egy részét használtam fel, kiegészítve az általam még fontosnak tartott kérdésekkel.

A pedagógusok kölcsönzéséről külön írásos feljegyzést sem én, sem a jelenlegi könyvtáros, nem vezetünk.

Megfigyeléseim és a jelenlegi könyvtáros megfigyelései tudják kontrollálni a kérdőíven válaszoltakat.

Ugy gondoltam, hogy a kérdéseket összesítem és véleményt, meg-jegyzést csak azokhoz teszek, amelyek nem beszélnek önmagukért.

Vizsgálatom szempontja, hogy a pedagógus munkához feltétlen szükséges pedagógiai és szakmai irodalmat mennyire használják, milyen forrásból kerülnek kézbe.

Az iskola könyvtára milyen felkészült, informatív forrás szerintük?

Milyen tényezők hatnak a szakmai felkészültség lehetőségeire?
/Könyvkiadás, könyvhöz jutás gyorsasága - könyvtárközi kölcsönzés, könyvtári szerzeményezés gyorsasága, tájékoztatás fontossága/

Milyen kapcsolatban áll a pedagógus informáltsága a tanulók könyvtár-használatával?

K É R D Ő I V

1. / Hány éve dolgozik pedagógus pályán?

1 - 5 évig	2 fő
5 - 10 "	4 "
10 - 15 "	6 "
15 - 20 "	8 "
20 - 25 "	12 "
25 - 30 "	1 "
30 -	1 "

összesen = 34 fő

2. / A tanított tárgy

a. / szakmai tárgyat tanít	20 pedagógus
b. / közismereti " "	12 "
c. / mindkettőt " "	2 "

összesen = 34 pedagógus

Megjegyzés: a mindkét fajta tárgy tanításában érdekelt /pl. matematika - anyagismeret/ tanárokat a továbbiakban szakmai tárgyat tanítóként veszem figyelembe.

3. / Az Ön szaktárgyaiban felkészülése során a könyv használatának milyen szerepe van?

Megjegyzés: Mivel a pedagógusok zömmel két szakosok, mindkét szakjuknál külön jelöltem a választ. Nem mindig volt azonos a szakpár könyvhasználata, ill. előfordult, hogy több választ adott. Pl. alapvető műveken kívül számos könyvet is felhasznál.

- az esetek többségében nélkülözni tudja a tankönyvön és a tanári segédkönyvön kívüli könyveket:

közismereti tárgyat tanító: 5 fő

szakmai tantárgyat tanító: 2 fő

- vannak alapvető művek, melyeket szinte minden alkalommal elővesz:

közismereti tárgyat tanító: 9 fő

szakmai tárgyat tanító: 23 fő

- számos könyvet használ, lapoz fel egy-egy anyagrész kapcsán:
közismereti tárgyat tanító: 8 fő
szakmai tantárgyat tanító: 15 fő
- egyéb: pl. feladatgyűjtemény, szabványok, áruismertető, főiskolai jegyzetek, régi tankönyvek: 5 fő

Kiemelkedően nagyobb százalékkal képviseltetik magukat a könyvet nem használók között a közismereti tárgyat tanítók. Ennek oka, hogy ebben az iskolatípusban, mivel ipari szakmákat tanítanak, alapvető a matematika, fizika - és igen csekély óraszámú tanítanak magyar és történelem tárgyakat.

A matematikát, orosz, testnevelést tanítók szinte mindegyike "más" könyv nélkül tanít.

Alapvető könyveket rendszeresen használ a fizika szakosok többsége, a magyar-történelem szakosok mindegyike az "alapvető műveket" és a "számos könyvet" egyaránt bejelölte.

Örvendetes tény, hogy a szakmai tárgyakat tanítók a felkészüléshez nagy százalékban használnak "alapvető műveket" és "több könyvet". Ez részben a korszerűtlen, elavult tankönyvekből, részben a tanított szakmák nagy részének gyors technikai fejlődéséből adódik.

Az egyéb jelölés - részben beilleszthető az alapvető művek közé /feladatgyűjtemény, szabvány/.

4./ Használja-e az iskolai könyvtárat?

	rendszeresen	ritkán	nem
közismeretet tanító:	6 fő	6 fő	-
szakmait tanító:	12 fő	9 fő	1 fő

Ott nem kérdeztem rá, hogy milyen irodalmat, szak- ill. szépirodalmat olvas-e ill. kölcsönöz?

De tapasztalataim alapján a szakirodalom kölcsönzése, helybenolvasása, tájékozódás felől a jellemzőbb.

Vizsgálódásaimnál a 6. pontban kérdeztem a képzéshez szükséges irodalom beszerzési forrására, mely kapcsolatban áll a 4. pont kérdésével. A válaszok alapján a megkérdezettek kb. fele ritkán használja az iskola könyvtárát - ugyanezen kollégák 44,4 %-a megveszi, 32,3 %-a ismerősöktől, 32,3 %-a egyéb könyvtárakból kölcsönzi - és 44,4 %-a az iskola könyvtárából jut hozzá a szükséges irodalomhoz. Tehát nagy szerepe van az iskolai könyvtáron kívüli forrásnak, különösen a házi és baráti könyvtáraknak. /A könyvtárak kölcsönzési határídeje szerintem korlátozza a használatot./

5./ Általában milyen tevékenységet folytat az iskolai könyvtárban?

Megjegyzés: Nem választottam külön a közismereti és szaktárgyat tanítókat.

/húzza alá a megfelelőket/

- kölcsönöz /könyvet, folyóiratot, videót/ 25 fő
- böngészget a könyvek között 10 "
- a tanítványait viszi el a könyvtárba 15 "

- elbeszélget a könyvtárossal saját olvasmányairól	7 fő
- elbeszélget a könyvtárossal tanítványai olvasmányairól	4 "
- előkészíti a könyvtárossal a következő órájához szükséges irodalmat	4 "
- használja a katalógust	3 "
- igénybe veszi a könyvtárközi kölcsönzést	14 "
- átlapozza a folyóiratokat	18 "
- folyóiratokat olvas	10 "
- felkészül órájára	5 "
- tanul, jegyzetel	3 "
- irodalmat gyűjt tanórai ajánlásra	11 "
- szakórát tart	3 "
- konkrét pedagógiai feladat megoldására készül /bemutató óra, műsorkészítés, tanuló felkészítés stb./	10 "

Az iskolai könyvtárban folytatott tevékenységek közül első helyen áll a hagyományos használati mód, a kölcsönzés. Örvedetesen emelkedett az elmúlt évekhez viszonyítva az a gyakorlat, hogy a pedagógus tanítványait viszi a könyvtárba valamilyen céllal. Megoldódott a hely-probléma, a könyvtár létének egyik feltétele, - ennek vonzataként az osztályok látogatása sűrűsödött.

Erős az igény a könyvtárközi kölcsönzés iránt - ami igen fontos, hiszen egyetlen iskolai könyvtár sem képes az igények maximális ki-elégítésére. Nagyon fontos, hogy a könyvtáros tudatosítsa ezt a lehetőséget - és mindent megtegyen a kért művek beszerzéséért. A gond, a mechanizmus lassú működése - amivel szemben áll az olvasó jogos türelmetlensége.

Igen kevés /3 fő/ azon pedagógusok száma, akik szakórát tartanak a könyvtárban, aki irodalmat gyűjt órai ajánlásra, /11 fő/ aki elő-készíti a könyvtárossal a következő órai irodalmat, aki elbeszélget tanítványai olvasmányairól!

Az önálló ismeretszerzésre nevelésnek ezek lennének az előkészületei. Nem elegendő az, hogy a könyvtáros könyv- könyvtárhasználati órákat tart - a pedagógusoknak az itt megtanultakat a saját tárgyukban gyakoroltatni kellene. De még igen kevés kolléga veszi azt a fáradságot, hogy előkészül egy-egy ilyen órára. Ez a rendeletekben, útmutatókban megfogalmazott követelmény - látszatkövetelmény.

Az oktatás irányítása és gyakorlata egyelőre még mindig megelégszik a reprodukálással a produkálás helyett. Pedig itt a szakoktatásban reprodukativ, kreatív emberek nélkül soha nem fogjuk teljesíteni az említett téziseket.

6. / Képzésben, továbbképzésben részt vesz ill. vett? 14 fő

Az ehhez szükséges irodalmat honnan biztosítja /biztosította/ magának?

megveszi - iskolai könyvtárból - ismerősöktől - egyéb könyvtárból			
14 fő	14 fő	11 fő	11 fő

7./ Rá van-e kényszerítve, hogy napi tanítási feladatainak ellátásához az új szakmai információk birtokába jusson?

	közismereti tárgyat tanító	szakmai tárgyat tanító
igen	9 fő	21 fő
nem	3 fő	1 fő

A válaszokból:

- a tantárgyak jellegétől függően /magyar-történelem szakos/
- igen, enélkül főleg az újkori történelmet, sem a nyelvet nem lehet tanítani
- a tantervi változások miatt
- nem, mert a tudományos eredmények követése csak ritkán szükséges /matematika szakos/
- fizikából igen, a tudomány és a technika újabb eredményeit megismerni
- nem, mert az általam oktatott tantárgyak alaptárgyak, nem jellemzi őket a sok új információ /matematika-kémia szakos/
- nem, mert az új információkat a továbbképzésen megkapjuk /testnevelés szakos/
- igen, mert sok új testnevelési irányzat van kialakulóban
- új dokumentumok kerülnek elő történelemből, irodalomból új szemlélet van kialakulóban
- az új anyagok megjelenése miatt, igen /anyagismeret/
- a tankönyvek elavultak
- havonta változnak a jogszabályok /munkavédelem/
- igen, a technika és a szabványok állandó változása miatt
- igen, mert az elektronika a legdinamikusabban fejlődő tudományág
- igen, az új ismeretek a tankönyvekben egyáltalán nem találhatóak meg, vagy nincs is tankönyv /műszerek és mérések/
- igen, csak kevés új információ van /kárpitós szakmai ism./

8./ Igényli-e az oktatás ösztönző módon a friss pedagógiai információk birtoklását?

	közismereti tárgyat tanító		
	igen	nem	részben
	11 fő	-	1 fő
	szakmai tárgyat tanító		
	igen	nem	részben
	20 fő	1 fő	1 fő

A válaszokból:

- a módszertani, pedagógiai jellegű könyvek olvasása nélkülözhetetlen
- szeretném tudni, hogyan lehet eredményesebb oktató-nevelő munkát elérni
- különben nem lehet lépést tartani a fejlődő oktatástechnikával
- a munkánkhöz tartozik
- a tanulók nevelése mindig egyedi probléma
- új igények, új módszerek

- szaktanácsadói munkámhoz alapvetően szükséges
- csak így lehet naprakészen tanítani
- az új módszerek között mindig akadnak számunkra alkalmazhatók

Az előbbi két kérdésnél jelentkezik erősen az egyéni, szubjektív igény és a társadalmi, objektív igény találkozása. Igen erős szükséglet jelentkezett a szakmódszertani, szakmai ismereti irodalom iránt. Egyes szakmák szinte a tankönyvön kívül nem rendelkeznek más kapcsolható irodalommal: cipőipar, textilfestő- kikészítő, nyomdász, szücs, férfi-női ruhakészítő, órás, irodagépműszerész, nagyvasúti villamossági szerelő, kárpitos, fényező-mázoló, fodrász.

A megjelenő szaklapjuk sem az oktatás oldaláról, inkább gazdasági megvilágításban foglalkozik a témával. Itt tehát nem találkozunk kiadvány szinten a képzési és gazdasági követelmény.

Nem érezték ki a válaszadók a kérdésből az "ösztönző" szót - amelyben az érdekelt volna, hogy erkölcsi-anyagi elismerés követi-e a nagyobb képzettséget.

9. / Igenlő válasz esetén a 7-es és 8-as pontban felvázolt igényt az iskola könyvtára állományával és szolgáltatásaival ki tudja-e elégíteni?

teljesen	részben	nem
5 fő	24 fő	2 fő

Kettő pedagógus vallotta egyidőben, hogy az iskolai könyvtár állományát még nem nézte át, de ugyanakkor azt jelölte be, hogy szakirodalmi és pedagógiai irodalom igényét csak részben tudja ki-elegíteni. Egy pedagógus vallotta, hogy nem ismeri a könyvtár állományát.

A válaszok alapján a könyvtár jelenlegi állományával 17,6 %-a elégedett, többségük közismereti tárgyat tanító, 70,6 %-át csak részben szolgálja ki állományával a könyvtár.

A válaszadók közül többen jelezték is a fentiek okát, lásd 10. pont. Itt utalnak a többes példányok beszerzésének szükségére, de nem munkáltató, hanem kölcsönözhető példányként használva. Igen nehéz egy közművelődési szempontból szerzeményezett 5-6 ezer kötetes könyvtárból, arányos, szakmailag megfelelő gyűjteményt létrehozni. Amint az elején említettem 7-8 éves céltudatos szerzeményezés még mindig nem tudta a fenti jelzések szerint a tökéletes állományt létrehozni.

Az új ismerethordozók iránti igény növekszik, de szemléletbeli változást kíván a vezetéstől ezek könyvtári elhelyezése.

Igen nagy a türelmetlenség az AKV-KÉV szolgáltatásainak lassúsága miatt.

10. / Áttekintette-e már a szaktárgyához kapcsolódó könyv, folyóirat és "nem nyomtatott" dokumentumállományát iskolai könyvtárunkban:

igen	nem
30 fő	4 fő

Megállapítása, javaslata, véleménye:

- több szakmai jellegű könyvre lenne szükség /kárpitos/

- a könyvtár igyekszik figyelemmel kísérni az új szakirodalmat, de az átfutás kissé lassú
- igen kevés a magyar nyelvű szakkönyv /a könyvpiacra/, folyóirat nincs is /órás szakma/
- kielégítő a szakirodalom /RTV szakismeret/
- a megjelent irodalmat gyorsabban szerezzék be
- a könyvtárossal egyeztetve, megrendelte a szükséges irodalmat /erősáramú berendezésszerelő/
- a szakmai elméletet különböző szakkönyvekből tanítjuk - ezek részben állnak rendelkezésre az iskolai könyvtárban /elektronikai műszerész/
- sajnos, mivel a könyvkiadás mostohán bánik a szakmai irodalommal, a könyvtárban is kicsi a választék /könyvkötő/
- kevés a ruhaiparban megjelent szakkönyv, esetenként teljesen hiányzik.
- a megjelenő szakkönyveket nagyobb példányszámban kellene beszerezni, ha elvész egy-egy példány, pótolhatatlan
- elég hiányos, régi könyvek, szabályok szerepelnek, felújításra szorul /testnevelés/
- ebben az iskolatípusban szükséges oktatáshoz elegendő /matematika-kémia/
- a könyvtár jól felszerelt, az új szakkönyveket folyamatosan beszerzi /magyar-történelem/
- a matematika-fizika könyvtári anyag jó
- a könyvtár állománya megfelelő /magyar-történelem/
- történelemből jó, oroszról néhány folyóirattal kellene kiegészíteni

11./ Mennyi időt tölt tanórai felkészüléssel naponta?

közismereti tárgyat tanító		szaktárgyat tanító	
1/2 - 1 óra	2 fő	2 fő	
1 - 2 "	8 "	14 "	
2 - 3 "	1 "	2 "	
3 - 4 "	1 "	2 "	

Két kolléga jelölte így: "változó időt fordít felkészülésre"

12./ Munkanapokon átlagosan mennyi időt tud szakítani olvasásra, tájékozódásra /beleértve a felkészülés alatti olvasást is/?

közismereti tárgyat tanító		szaktárgyat tanító	
1/2 - 1 óra	5 fő	5 fő	
1 - 2 "	5 "	10 "	
2 - 3 "	3 "	2 "	
3 - 4 "	-	3 "	

Egy pedagógus jelezte, hogy olvasásra csak hét végén van ideje. A 12. kérdést véleményem szerint nem értelmezték egyöntetűen a kollégák. Volt, aki a felkészülés alatti és a plusz olvasást együttesen írta be - volt, aki csak a felkészülés utáni olvasást, tájékozódást jelölte.

3./ Milyen folyóiratokat olvas rendszeresen, jelölje aláhúzással, amelyekhez az iskola könyvtárában jut hozzá?

A válaszadók többsége csak aláhúzta a kérdőíven a folyóirat fajtákat: pl. pedagógiai, de nem írta mellé a megnevezést. Így nem tudok konkrét eredményt feltüntetni egy-egy folyóirat olvasottságáról. Tapasztalataim és a könyvtárossal történt beszélgetés alapján véleményem a következő:

A folyóiratok, napilapok 90 %-a a könyvtárba jár. Itt történik a nyilvántartásba vétele azoknak a lapoknak is, melyek egy példányban járnak, és azonnal a szakmai munkaközösségekhez kerülnek. Ezek további felhasználása, őrzése már az ő feladatuk. Sajnos ezek a lapok /és itt a szakmai módszertani lapokra kell gondolnunk/ soha nem kerülnek a könyvtárba. Feltehetően részben el is vesznek, részben egy-egy kolléga őrzi a fiókjában a megmaradtakat. Tehát visszamenőleges felhasználásuk esetleges.

Vannak pedagógiai szakmai lapok, melyekből több példány jár az iskolába, pl. Köznevelés, Szakoktatás stb., ezekből a tantestületi szobába is jut egy-egy. Szinte minden kolléga olvassa a Köznevelést, Szakoktatást, és visszamenőleg is hozzájut a régi évfolyamokhoz. A könyvtárban az egyéb helyeken nem lelhető folyóiratokat nézik át. Mivel a könyvtár kölcsönzi is a kurrenszeket a hét végére - így a várostól való távolságot, az utazás nehézségeit figyelembevéve - inkább jellemző a könyvtári periodikák otthoni olvasása. Az 5. pontból is kiderül, hogy inkább átnézik, mint olvassák a lapokat a könyvtárban. Véleményem szerint a pedagógiai irodalom - legyen az könyv, vagy periodika - nem olyan olvasott, mint amit a válaszok tükröznek.

Ugy érzem, az oktatás sem igényli olyannyira a friss pedagógiai, módszertani ismeretek alkalmazását, így a pedagógusok sem ismerkednek meg vele olyan szinten, ahogy ők ezt a kérdőíven jelezték. Manipulálták a válaszokat ők maguk - tudván az elméleti kívánalmakat.

"Elég kevesen olvassák most a szakmai pedagógiai lapokat. Mivel ezek igen nagy pénzbe kerülnek, s elég nehéz előteremteni ezt az összeget, a minisztérium foglalkozik azzal, hogy a pedagógiai lapok ésszerű struktúráját kialakítsa, s kevesebb, de jobb, színvonalasabb folyóiratot jelentessen meg, lehetőleg olcsón." - válaszolta Gázsó Ferenc művelődési miniszterhelyettes a Köznevelés Klubban feltett kérdésre.

./ Tanítványainak felkészülését kiegészíti-e házi dolgozatok, beszámolók készítésével, melyhez az iskolai könyvtár használatát javasolja? közismereti tárgyat tanító

rendszeresen	néha, egy-két alkalommal	nem
3 fő	7 fő	2 fő

szakmai tárgyat tanító

rendszeresen	néha, egy-két alkalommal	nem
4 fő	11 fő	7 fő

Legutóbb kiadott feladata:

- könyvtechnika-könyvművészet /III. évf. könyvkötő/
- ki volt Mikola Sándor? /fizika/
- dinamika története /fizika/
- erősítő berendezések /III. évf. villanszerelő/
- lámpatestek, izzólámpák /II. évf. erősáramú berendezésszerelő/
- programozás /I. évf. számítástechnikai műszerész/
- szálanyagok /I. évf. női- férfi ruhakészítő/
- stilusismeret /II. évf. kárpitos/
- a felvilágosodás irodalma /II. évf. alumíniumtechnikus/
- az ókori művészet /I. évf. erősáramú berendezésszerelő/
- bauxitbányászat Magyarországon /II. évf. alumíniumtechnikus/
- Toricelli munkássága /II. évf. női- férfi ruhakészítő/
- irodalmi barátságok gyűjtése /I. évf. épületvillamossági szerelő/
- ipari forradalom /I. évf. fodrász/

Az adatok alapján kevés az a pedagógus, még a közismereti tárgyakkal a magyar-történelem szakosok között is, aki önálló gyűjtő-kutató munkával bizza meg tanulóit.

Indoklasként legtöbbször az szerepel, hogy örül, ha a tantervi anyagot teljesíti, nincs idő egyéni beszámoló meghallgatására. Ezt az ellenvetést cáfolja az a pár pedagógus, aki rendszeresen feladatokkal bizza meg tanulóit, és tanóra alatt ezek meghallgatására is van módja.

Azt tapasztaltam, hogy az a pedagógus, aki maga is rendszeresen kutat, dolgoz fel új anyagot tanításához, és ehhez könyvtárat is használ, tanítványaitól is megköveteli mindezt.

Tehát a pedagógus tájékozottsága jelentkezik az általa oktatott tanulóknál is - követelményként.

Ehhez kapcsolódik következő kérdésem is.

15./ Fontosnak tartja-e, hogy tanítványai szakmájuk irodalmát is megismerjék és ezt mivel segíti elő?

Ezt a kérdezett közismereti tanárok egyöntetűen a szaktanárok feladatának jelezték.

A szaktanárok mindegyike fontosnak tartotta. Több kolléga megveteti a tanulókkal a szakkönyveket - mivel tankönyvként használják. Mivel segíti elő a szakkönyvek megismerését?

- felhívom a figyelmüket az új szakmai irodalmakra
- ajánlott irodalmak kutatása, ismertetése
- folyóiratcikkek ajánlatával
- kiegészítő anyagként - házi feladatnak
- felhívom a figyelmet a könyvtárbeli böngészésre
- első tanórákon és egy-egy témánál ajánlom a szakirodalmat
- könyvtári órák szervezésével
- az osztály minden tanulója önálló beszámolóval készül
- külön feladatokkal, önálló kutatásokkal
- a fizika érdeklődési körrel, könyvajánlásokkal
- saját szakkönyvtár kialakítását propagálva

A válaszok és a tapasztalataim alapján a következő a véleményem: Annak ellenére, hogy - visszatekintve az utóbbi 7-8 évre - erősen megnőtt a könyvtárat felkészülésre, munkálkodásra használó tanulók száma /részben a pedagógusok indításából, részben könyvtáros ráhatásából/, még mindig a pedagógusok többsége inkább csak szóbeliséggel nevel könyv- könyvtárhasználatra és nem a tanítási gyakorlatával.

16./ Mit vár a könyvtárostól oktató-nevelő munkájának segítése érdekében?

- folyamatos gyarapítást
- az ipari elektronikában, szórakoztató elektronikában mindennap új meg új információk jelennek meg. Ezt az iskolai könyvtár nem tudja követni, nincs annyi pénz, hogy megfelelő példányszámú gyűjtemény kialakuljon.
- több példányú szakmai folyóirat rendelést
- folyamatos tájékoztatást a megjelent szakirodalomról
- könyvtárközi kölcsönzést
- video-kölcsönzést
- témafigyelést - megfelelő tájékoztatást
- bibliográfiákat alkalmakra, műsorokat, versenykiírásokat

Ha nem is minden kolléga fogalmazta meg, mit is vár a könyvtártól, könyvtárostól - azért pontosan felvázolódtak a fontos teendők. Az új nevelési eszmény az önálló gondolkodási képességet, kritikai készséget, önálló ítélő és alkotó képességet a tárgyi tudás elé helyezi. Az iskola szervezetének megváltozása fordulatot követel: a tanítás helyett a tanulás jelentőségének felismerését. A megváltozandó nevelési koncepció alapvető feladata, a tanulók számára a források ismeretének, a bennük való eligazodásnak, információk keresésének képességét kifejleszteni.

A könyvtárak legyenek adatbankok - kompenzálják a közismereti tárgyak alacsony óraszámát és egészítsék ki a szaktárgyak tan- könyveinek elavult ismeretanyagát.

Ez lenne a szolgáltató rendszer - de ahhoz, hogy ez jól működjön, használói tevékenység is kell. Ez a használói tevékenység a pedagógusok és az általuk irányított tanulóifjúság aktív könyvtár- használata.

Ha ezt a "beruházást" nem fejlesztik, akkor a meglévő szellemi tőke kimerül.

Soós Sándorné

A képen /balról jobbra/
Escher Ilona
Mohácsi Károly
Román Károly
Sobor Antal

VÖRÖSMARTY-EMLÉKNAP
a megyei könyvtárban
1989. december 1.

A pályázat két nyertese:
Kiss Mária, Kovács Mária
pusztaszabolcsi gimnazisták

KITÜNTETETTJEINK

Belsőleges hangulatú ünnepségen köszöntötték augusztus 18-án a Fejér Megyei Tanács dísztermében a közművelődési dolgozókat.

Nekik szólt a székesfehérvári délszláv együttes műsora és Bóna István szavalata. A meghívottakat Nagy Károly, a megyei tanács vb. művelődési osztályának helyettes vezetője üdvözölte. Varvasovszki József, a Közalkalmazottak Szakszervezete Fejér Megyei Bizottságának titkára ünnepi beszéde után Kiss Sándor a Fejér Megyei Tanács elnökhelyettese adta át a Művelődési Minisztérium és a Fejér Megyei Tanács kitüntetéseit, jutalmait.

Velinszky László Közművelődési Díjat kapott Börcs János, a bicskei Vajda János Városi Könyvtár igazgatója.

Szocialista Kultúráért kitüntetésben részesült Dudás Mihályné, a baracsi községi könyvtár vezetője; dr. Kisteleki Győzőné, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár módszertani könyvtárosa; Mahler Miklósné, a székesfehérvári Velinszky László Városi Könyvtár könyvtárosa; Nagy Jánosné, a székesfehérvári Vasvári Pál Gimnázium és Szakközépiskola könyvtárosa; Szabó Zoltánné, a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár csoportvezetője.

Kiváló Munkáért kitüntetésben részesült: Bihari Ferencné, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár könyvkötő műhelyének vezetője és Guzner Gyuláné pénzügyi előadó; Józsa Anna Borbála, a szabadbattyáni községi könyvtár vezetője; Radnai Józsefné, a Fejér Megyei Levéltár nyugdíjas könyvtárkezelője; Turi Istvánné, a velencei nagyközségi könyvtár vezetője.

Miniszteri dicséretben részesült: Bognár Zsuzsa, a székesfehérvári Velinszky László Városi Könyvtár könyvtárosa; Harmat József, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár feldolgozó könyvtárosa és Kiss Árpádné olvasószolgálati könyvtáros; Németh Lászlóné, az ercsi nagyközségi könyvtár könyvtárosa, Szakonyiné Beke Marianna, a móri Radó Antal Városi Könyvtár könyvtárosa. Kiemelkedő munkájuk elismerésül még 12 tiszteletdíjas könyvtáros részesült pénzjutalomban.

Gratulálunk, és további jó munkát kívánunk!

Nyugdíjon innen ...

Interjú Szabó Zoltánnéval
a dunaujvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár
csoportvezetőjével

Ezüstösen csillogó haj, sudár termet, szolid elegancia. Egyike a könyvtárosok dunaujvárosi "vezérkarának". Gyakran látni őket együtt - a három Marit - munkában és munkán kívül is. /Tóth Jánosné, az MMK igazgatóját, Szécsenfalviné Lukács Máriát a könyvtár vezetőjét és Szabó Zoltánnét a könyvtár csoportvezetőjét. / Ők így hárman, ha megjelennek valahol, észre kell venni őket, de külön-külön is jelenség mindegyik. Szabó Zoltánné - akivel e beszélgetés készült - a rangidős, aki 1960-tól könyvtáros Dunaujvárosban.

- Hogyan kerültél Dunaujvárosba?

Ide jöttem férjhez. Én debreceni vagyok. A férjem budapesti, de 1951-től a Vasműben dolgozik. Ő katona volt Debrecenben, ahol megismerkedtünk. Amikor ide kerültem a Vaskohászati Kemenceépítő Vállalatnál helyezkedtem el adminisztrátorként. Onnan racionalizáltak.

- Így lettél könyvtáros?

Igen. Véletlenül kerültem a könyvtárba. Mondták, hogy ott van hely. Jelentkeztem. Felvettek. Október 15-én volt 29 éve, hogy elkezdtem dolgozni a Vörösmartyban. Akkor a könyvtár vezetője Juhász Jenő volt. Ő is új ember volt. Nemrég olvashattuk a Könyvtárosban /1989. 10. szám/ visszaemlékezését, s jól esik, hogy neki is jó emlékei maradtak erről az időszakról, s az ott dolgozó csapatról.

- Milyen volt az a könyvtár?

A Dunai Vasmű Vörösmarty Könyvtára a Vasmű u. 29. sz. alatt volt az emeleten, másfél vagy két lakásban. A spájk volt az olvasó, a fürdőszoba volt az öltöző, volt egy "iroda" is, az egybenyitott szobák pedig a könyvtár szerepét töltötték be. A polcok megteltek könyvvel, elég sok folyóiratot is járattunk, a fődémet így túlterheltük. Akkor már Bartsné Rózsa volt a könyvtár vezetője. Statikai vizsgálatot kért. Eredményeként 1968-ban a 4. számú munkásszállóba költöztünk. Ez az Építők útján volt. Itt már két szintet kaptunk. Behoztuk - a korábban a Vasmű Klubban

működtetett - gyermekrészleget a földszintre, a ruhatár és a kölcsönzés adminisztrációja is itt volt. Az emeleten a folyóiratolvasót és a felnőtt részleget helyeztük el. Lényegében minden szabadpolcon volt. Hangulatos könyvtárat alakítottunk ki. Öt fős csapat dolgozott itt elég sokáig: Barts Rózsa, Sudár Ida, Tóth Mari, Varró Ila és én. Később jöttek: Pálvölgyi Margó, Katona Zsuzsa, Mérike /Szécsenfalviné/, Kálmán Marcsi, Fata Erzsike. Barts Oszkárné után Sudár Ivánné, majd Tóth Jánosné lett a könyvtár vezetője.

- 1974. novemberében megnyílt a Munkásművelődési Központ és Könyvtár. A könyvtár a József Attila Járási-Városi Könyvtár és a Dunai Vasmű Vörösmarty Könyvtár egyesítéséből jött létre.
Hogyan készültetek az egyesítésre?

Kevés rálátásunk volt a dolgokra, még a könyvtár vezetése is keveset tudott. De ugyanígy voltak a városiak is.

- Kik határozták el az egyesítést?

Nem igen tudom konkrétan megmondani. Mindenesetre előre nem sok véleményt kértek tőlünk.

- Hogyan történt a gyakorlatban az összevonás lebonyolítása?

Átvittük a raktárlapjainkat a városi könyvtárba és összehasonlítottuk ezek alapján a két könyvtár állományát. Ami ott nem volt meg, azokat építettük be az ő katalógusukba. A raktári lapokat pedig természetesen összesoroltuk.

- És az emberekkel mi lett?

A régi emberek mindkét területről megmaradtak. Sőt sok kislányt vettünk fel, főleg az olvasószolgálatba. Az új intézményben Venesz Béla - a korábbi városi könyvtár vezetője - lett az igazgató, majd pár hónapra Tábori László, később Vörös Jánosné, Tóth Jánosné, most Szécsenfalviné Lukács Mária az igazgatónk. Az új helyen csoportok alakultak. Én lettem a feldolgozó csoport vezetője.

- Tizenöt év már itt is eltelt. Hányan vagytok a csoportban most, hogyan oszlik meg a munka?

Kálmán Marcsi, Pálvölgyi Margó, Szemmelweisz Ica dolgozik velem, Kocsis Éva gyeden van, s újra gyermeket vár, Szabika /Gutenkunstné Szabados Margit/ 3. gyermekével van otthon. Nyugdíjasok is segítenek a munkában. Általában 12-13 ezer db az évi gyarapodás, de sok a törlés is. Félmillióra szerződünk a KÉV-nél, volt 100 ezer forintunk külön vásárlásra. Az idén megvettük 146 ezerért a THE ENCYCLOPAEDIA

BRITANNICA-t, s plusz ajándék volt a gyermekek 20 kötete. Ezeknek nagyon örülünk. Sok a saját feldolgozás a különvásárlások miatt, meg a helytörténeti anyag sem volt korábban feltárva az olvasói katalógusban. A mi dolgunk a közösen rendelt állomány leltározása, irányítása, raktári nyilvántartása. Az újságok, folyóiratok rendelése, nyilvántartása, reklamációja is nálunk történik. A sokrétű munka teszi, hogy nincs is igazán munkaköri leírásunk.

- Hogyan maradtál meg feldolgozóként is az egész könyvtárban gondolkodó embernek?

Régen, a Vörösmartyban, mindent csináltunk. Ott minden igazi közös munka volt. Még brigádot is alakítottunk, s többször elnyertük a szocialista brigád címet. A könyvtáros brigád még az új helyen is működött egy darabig. Ez nagyon szép időszak volt az életemben. Az új helyen be-
szűkölt a tevékenységünk, de a régi élmények, benyomások elkísértek. Rendszeresen részt veszünk a szombati olvasószolgálati ügyeletben. Sőt - régebben - még vasárnap is dolgoztunk.

- És most?

Most már kinosabb számomra az olvasószolgálati munka. Ennek ellenére szívesen megyek oda. De a polcokon végzett "átcsoportosítások" engem is megzavarnak. Lehet, hogy az olvasó nem veszi észre a zavaromat, de a zavar mégis létezik. Jó érzés, hogy a régi olvasók most is rámköszönnek, bár egyre kevesebben vannak. Ez az öröm igazán csak az olvasószolgálatosoknak adatik meg.

- Igaz, hogy egyelőre nem mész nyugdíjba?

Igaz. Pedig szerettem volna. Most úgy tűnik, hogy az intézménynek és nekem is jó, ha maradok. 1990. januárjában ötvenöt éves leszek.

- Jól tudom, hogy a baráti kapcsolataid is a munkahelyhez kötnek?

Igy van. A munkaidő beosztás miatt már korábban így alakult. Színházba, moziba együtt mentünk. Egyikünk, másikunk lakásán összejöttünk úgynevezett "palacsinta-parti"-ra. Ezek az alkalmak egyre ritkábbak ma már.

- Mitől vajon?

Nem is tudom. Azóta kertünk van, unokánk van, akivel - ha időm engedi - nagyon szívesen vagyok. Az unokám két és fél éves tünemény. Szerintem a legaranyosabb gyerek az én unokám, ez természetes. Édesanyám 78 évesen szánta rá magát, hogy ide költözzön. Most már őt is láthatom naponta.

- Készültél-e a nyugdíjas időszakra?

Nem. Elfogadom, hogy elkövetkezik, hogy ez van. Jó lesz az unokával... Remélem a meglévő munkatársakból kikerül az utánpótlás. Lesz javaslatom.

- Szabadidőd? Ugy tudom sokat utaztál. Merre jártál a világban?
Mikor kezdted az utazásokat?

1964-ben Jugoszláviában és Bécsben voltam. Később Kairóban, Párizsban, Leningrádban, Prágában. Ez utóbbit Mária napi ünneplésnek szántuk - a többi Marival - az idén. Felejthetetlen volt. Ezek a "városnéző hétvégék" repülőgépes kirándulások voltak baráti körben. Voltam Amerikában, Mexikóban 1974-ben. Ez családi út volt. Jártam az NDK-ban, az NSZK-ban, Erdélyben többször is. Bulgáriában családi nyaraláson voltunk. De sokat jártunk az országon belül. Ezek zömmel autós családi kirándulások voltak.

- Visszatérve a könyvtárba: mi neked a könyvtárosság? Mi az ars poetikád?

Az egész életemet a könyvek között és a könyvtárban töltöttem. Szeretettel fogok rá visszagondolni, bár nem minden kapcsolat volt felhőtlen. Készség és végtelen türelem kell a kapcsolatteremtéshez, készség és szándék, hogy a könyvek között otthon érezze magát az ember. Senkinek eszébe ne jusson azzal a gondolattal elmenni könyvtárosnak, hogy ő most "munkahelyet" keres.

- Ennyi - mondaná a rendező a film végén. Ennyi? - kérdezném még, de tudom, hogy Mari nem a szavak embere, főleg nem, ha önmagáról kell beszélnie. Nem beszélt kitüntetéseiről, pedig elismerték a munkáját /egyszer a Kiváló Dolgozó, kétszer a Szocialista Kultúráért kitüntetésben részesült/, nem szólt a törzsgárda tagságáról, pedig erről is megemlékeztek. Üzenete a könyvtárosságról szerény, mint önmaga, de a sorok mögötti tartalom érdeemes elgondolkoznunk.

Az interjút készítette: Hegedüs Éva

KÖNYVTÁRAVATÁS TORDASON

Az idei augusztus 20-a az eddignél nagyobb ünnep volt a tordasiak életében.

Ezen a napon avatták az új nyolctantermes iskolát, amelyet Makovecz Imre építészeti műhelyének egyik tagja, Tamás Gábor tervezett.

Ennek a beruházásnak köszönhető, hogy a régi iskola két tantermének egybenytásával "új" községi könyvtárat kapott Tordas olvasóközönsége. Mivel a két iskola és a templom udvara közös, ilyen módon kialakult a falu közepén a "kultur-centrum". Szinte kár, hogy a művelődési ház egy utcával odébb van.

Az ünnep előtti hetekben társadalmi munkában dolgozott itt a falu apraja-nagyja. Mesterek és sok-sok segítőtjük mind ott tevékenykedtek az új iskola és a

könyvtár körül. Még a parkosításra is kiterjedt a figyelmük, amit egy helybenlakó kertépítő mérnök irányított és végzett szintén társadalmi munkában. Nagy izgalmat okozott, hogy az új könyvtári berendezést - "Békés Allmédia" - csak néhány nappal az avatás előtt szállította le a Könyvértékesítő és Könyvtárellátó Vállalat, s azt is két részletben. Hiánycikk lett az összeillesztő csavar. Már közvetlenül a békéscsabai gyártót bombázta a helyi tanács telexeivel és telefonjaival. Végül is menetközben derült ki, hogy a küldött áru fehér színe háromféle és a csavar is kevés. A helyi mesterek a még hiányzó csavarokat a huszonnegyedik órában "előteremtették" és összeszerelték. Így a raktári rend kialakítására egy nap maradt.

Mire felvirradt a nagy nap minden ragyogott, csillogott, csak a tekintetek borultak el. A többhetes kánikula után szakadó esőre ébredtünk augusztus 20-án. De az iskolánál tolongott az egész falu. Aki nem fért be az aulába kint, esernyő alatt hallgatta végig az avatási ünnepséget. Szerencsére az idő később megenyhült, így felszabadult szívvvel járták be az új intézményeket a helybeliek és a meghívott vendégek.

könyvtár

iskola

A könyvtár eddig 13 m²-en "működött" a művelődési házban, egy tortaszelet alakú helyiségben. Tehát még a rendelkezésre álló teret sem lehetett maximálisan kihasználni.

Igy talán jobban érthető a látogatók felszabadult öröme, amikor birtokukba vették az új 105 m²-es, két tanteremnyi könyvtárt. Most, a megnövekedett lehetőségekhez kell majd a könyvtár tevékenységét alakítani. Az eddig elképzelhetetlen könyvtárhasználati órákat meg lehet tartani az új könyvtárban. A nyitvatartási idő növelésével több lehetőséget kell biztosítani a lakosságnak a könyvtár látogatására, különösen a gyerekeknek a délutáni órákban és nem este. Most, miután a helyben-olvasásra is lehetőség nyílik, elő kellene fizetni újságokra, folyóiratokra. /Eddig ugyanis semmilyen periodika nem járt, hiszen le sem lehetett ülni./

Tordason végre adottak a lehetőségek, hogy a többévtizedes vegetálás után igazi könyvtári élet legyen.

C s . O .

ÓVODÁSOK A KÖNYVTÁRBAN

Fejér megyéből 13 gyermek-könyvtáros, nagyközségi könyvtár-vezető vett részt a gyermek-könyvtáros napokon Győrben szeptember 21-22-én. A tanácskozás témája: az óvodások a könyvtárban. Sinay Jenő megyei könyvtárigazgató köszöntő mondatai után, Zilahy Józsefné a soproni Óvónőképző Intézet docense tartott előadást Óvodáskorú gyermekek irodalmi-nyelvi nevelése címmel. Lebilincselő előadásából nemcsak mint könyvtárosok, hanem mint édesanyák is elszomorodva tudtuk meg, milyen rossz három-négy évesen óvodásnak lenni. Mennyire szükséges rossz az édesanya helyett két "államilag kirendelt" idegen nénivel /bár-mennyire kedvesnek is találunk egy óvodai helyiséget/, sivár környezetben, tömegben eltölteni az egész napot. A könyvtár egy kis változatosság, más tárgyi környezetben, egy másik személlyel. Az előadó beszélt a gyermekirodalomról, az illusztrációk fontosságáról, az előadás módjáról. Sok szöveget mondjunk fejből és ne felejtjük, ez a korosztály játszani szeret legjobban. A gyerekeket összeharátkoztatni a könyvvel, olvasóvá nevelni, el kell kezdeni óvodás korban, de játszva, szabadon, "nyüzsögve"!

Gyakorló óvónő volt a vendége a délutáni tanácskozásnak. Bihari Lajosné a győri 4. sz. óvodai körzet vezetője mondta el mindennapi munkájukat. Törekvéseink a differenciált személyiségfejlesztés érdekében az anyanyelvi nevelés területén címet viselő előadásának azonnal

új címet adott: Mese és vers az óvodában. Részletesebben szólt a könyvtári foglalkozások hatásáról a hátrányos helyzetű gyerekekre. Az óvónő után könyvtáros kapott szót, dr. Ternai Antalné a szentesi gyermekkönyvtár vezetője, aki csodás babák, figurák, sok-sok apróság /hajtogatás, gyöngyfüzés, pálcika báb/ társaságában számolt be az elmúlt években végzett munkájukról. Minden évben találkoznak a könyvtárosok az óvónőkkel, szakfelügyelőkkel, megismerik az óvodai programot, s megbeszélik a könyvtári foglalkozások témáit. Minden évben egyhetes óvodai programot szerveznek; verses-zenés összeállítások, hangszer készítés, gyöngyfüzés, bábkészítés, hajtogatás, könyvtárbemutató. Sok ötletet kaptunk kollégáinktól, kicsit irigyeltük kezügyességüket. Az első nap közös, hangulatos vacsorával ért véget. Fogarassy Miklós, a KMK munkatársának pohárköszöntője után tovább folytattuk a beszélgetést fehér asztal mellett.

Másnap dr. Tárnok Tiborné óvónő és Lakatos Éva gyerekkönyvtárvezető mondták el tapasztalataikat a több éves együtt munkálkodásról, majd egy bemutató foglalkozást láthattak a résztvevők az ősziről. Lakatos Éva előadása, hangja minket könyvtárosokat is elbűvölt. Sok szép verset mondott, miközben elővarázsolta az őszi gyümölcsöket, a hulló színes leveleket, a költöző madarak, a téli álmat alvó állatok képeit. Játszva kaptak sok ismeret a gyerekek, és a könyv állandó

jelenléte egy pillanatra sem engedte feledni /költöző gólya, egy-egy őszi erdei gyümölcs képe/, hogy könyvtárban vagyunk, a könyvek csodás birodalmában.

Fogarassy Miklós zárszava után, kicsit fáradtan, de sok új tapasztalattal, kedves élménnyel utaztunk haza. Az "öreg" könyvtárosok biztatást kaptak, hogy érdemes tovább csinálni, a fiatalok pedig remélem új ismereteket kaptak, és lelkesedést.

F. M.

JÓ ÜTEMBEN HALAD
AZ AGÁRDI
ÉPÍTKEZÉS

1988. őszén kezdődött, s lassan a befejezéséhez közeledik Agárdon a Márvány utcában az új közösségi ház építése. Ebben a létesítményben kap majd helyet szabadidős klub /60 m²/ mellett a fiókkönyvtár több mint 7 ezer kötetes állománya is a jelenlegi 36 négyzetméter helyett 166 négyzetméteren. A beruházás összes költsége 5.882.000,- forint, ebből maga az építés 4.305.000,- forint. A 3.600.000 forint saját tanácsi fejlesztési alap mellett a Velencei-tavi Intézőbizottság 700.000,- forinttal támogatja az építkezést, a tervezéstől a tereprendezésig több mint 800.000,- forint értékű társadalmi munkával, számol a beruházó.

AGÁRD

Az új közösségi ház, benne a könyvtár.
/1989. október 11-én./

A gyermekkönyvhét egyik vendége - Lőrincz L. László -
a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban.
/1989. december 6./

A külsőre is mutatós, igen jó belső elrendezésű épületet Somogyi Tamás építészmérnök tervezte társadalmi munkában, a kivitelező Sárvári György helyi kőműves kisiparos.

Az építési határidő 1989. december 31., az üzembehelyezés /a hiánypótlásokat követően/ 1990. márciusára várható. A sok bizonytalansági tényező ellenére talán nem alaptalan az a remény, hogy a nyári szezonban már méltó körülmények között fogadhatja régi és új olvasóit a megye legifjabb városának új fiókkönyvtára.

Klausz Gábor

BOGUMIL
A MECÉNÁS

Balogh Gyula Bogumil 48. születésnapján, szeptember 20-án megörvendezettette volt munkahelyét: közbenjárására a Bogumil Kis-szövetkezet nagyértékű fénymásoló gépet, s 500.000 forintot ajándékozott az MMK Központi Könyvtárának, s valamennyi ide látogató helyi lakosnak, olvasónak. Bogumil korábban is kifejezésre juttatta a könyvtár iránti szeretetét: a gyermekkönyvtár videoberendezést, a feldolgozó csoport robotron író-gépet, az egész intézmény komplett könyvkötészetet /berendezéseket/ kapott tőle.

A szó igazi értelmében MECÉNÁSSÁ vált, de igaztalanok lennének, ha csak kulturális célú adományairól tudósítanánk, hiszen ő áll a kedvelt dunaújvárosi tavaszi bringatúrák mögött, foci-csapata is van, ezenkívül számos olyan "gesztusa" volt, amely nem csak közösségeknek, hanem egyéneknek is szólt.

Ki ő? Miért éppen a könyvtár lett a szívégye?

1982. július 9-én, a Magyar Televízió Ablak c. műsorában szerepelt először Magyarország nyilvánossága előtt Balogh Gyula csodatévő italával. Ekkor került igazán reflektorfénybe. Végre! Hosszú harc eredményeképpen mellészegődött a megérdemelt szerencse. Nagyon tetszett, ahogy elmesélte, figyelme mindenkor kiterjedt az állatvilágra is. Például a cica, ha fáj a hasa, füvet eszik. Vajon melyik füvet? A válasz nem is olyan magától értetődő. A gyermek kíváncsi kérdésére tényszerű választ inkább a felnőtt ad, ha tud. A nagymamák például sokmindent tudnak. Ezerjófű, kakukkfű, apróbojtorjánfü, rozmaring, gyermekláncfü, macskagyökér, szagosmüge, mirha, vöröshagyma, fokhagyma... és a népi "csodaszerek": a szódabikarbóna, az élesztőféleségek...

Jó, jó, de hogy lesz ezekből, s más növényekből vesekőoldó hatásos folyadék, elhízás elleni teakeverék, gyulladt bőrre is jó kenőcs, reumás fájdalom ellen szere, stb. Ez az ő titka.

Kitől, honnan tanulta?

Először is a Mamától /a nagymamától/, aki rendkívüli asszony volt. A Mama értett az állatokhoz,

ismerte a természetet. Tőle örökölte Gyula a természet iránti szeretetét.

Ezenkívül bújta a könyveket. Élénk, értelmes, mindenre figyelő. A könyvtár szellemi kincsestár volt számára, ahol őt igazi könyvbarátként tartották számon. A könyvek iránti rajongása ma is töretlen.

Ez a fiú 1954-ben került Sztálinvárosba. Még a Görbe utcából ismerte Venesz Béla bácsit, a könyvtárost, aki ellátta jótanácsokkal a pályaválasztását illetően is. Segítőkész, folyton búvárkodó, jókedélyű fiatalember volt, sokan kedvelték.

Öntudatos Kópé, aki szerencsére ma sincs híján a humorérzéknek. Emberarcú, hétköznapi jelenség, mégis Más.

Mássá tette akarateréje, céltudatossága, hite, hogy igenis NAGY FELTALÁLÓ lesz ...

A jófejü gyerekből műszerész lett, de ő biológus szeretett volna lenni. Műszerészként is foglalkoztatott ember volt. Ki tudná megmondani, hány dunaújvárosi lakosnak, zenehallgatónak szerzett örömet a zeneszoba technikai megvalósításával. Sok-sok könyvtári kiadványt stencilezett, fénymásolt, értett berendezéseink karbantartásához. Idetartozott, mint ahogy idetartozik ma is - másként.

A hirnevet nem a műszerészkedés hozta meg számára, hanem különleges kutatóbogarászó hajlama, s mindezek eredménye: a vesekőoldó folyadék. Mi lett hát Balogh Gyszi?

Biológus? Nem. Orvos? Nem. Természetgyógyász? Igen.

Mindemellett kiváló üzletember, aki még a reklámhoz is ért. Mecénás, sportszerető, világutazó. 1985-től felvette a BOGUMIL nevet.

A sikerélmény, az öröm, hogy használni tud, hogy segíteni tud embereken, megsokszorozta erejét, szárnyakat adott elképzelései megvalósításához. Semmi csoda nincs abban, hogy pont neki sikerült, hiszen újításai mögött kitartó munka van, s harc-edzett szív.

Feladta a leckét a szájhuzogatóknak, a pereskedőknek. Ma már Pro Urbetulajdonos, a Szocialista Kultúráért kitüntetés birtokosa, s a közeljövőben megjelenő Ki kicsoda? című könyv is számontartja. Jókedélyü, magabiztos, közvetlen. Titka: szeret adni ...

Mindannyiunk nevében köszönjük ajándékait, s további sikereket kívánunk neki!
Volt munkatársai s a városlakók nevében

Vighné Mátrai Ildikó

BOGUMIL KISSZÖVETKEZET Budapest, Zeke u.5. 1122./továbbiakban: adományozó/ attól a céltól vezetve, hogy a MUNKÁS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR könyvtári munkáját és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatásokat fejlessze, az alábbi közérdekű célra történő kötelezettségvállalást teszi :

- 1./ Adományozó 1989. december 31-ig 1.000.000.- azaz Egymillió forint összeget bocsát a Munkás Művelődési Központ és Könyvtár rendelkezésére, a könyvtár munkáját segítő gépek és felszerelések céljából.
- 2./ Az adományozó az 1./pont alatt leírt keretösszezből 1 db Infotech 9125.z. típusú fénymásolót, valamint működtetéséhez festékpatront összesen 470.000.- azaz Négyszázhetvenezer forint értékben már a Munkás Művelődési Központ és Könyvtár rendelkezésére bocsátott 1989. szeptember 7., illetve szeptember 18-án.
- 3./ Adományozó tudomással bír arról, hogy a jelen közérdekű célra történő felajánlás elfogadásához a Munkás Művelődési Központ és Könyvtár felügyelő szervének jóváhagyására is szükség van.
- 4./ Adományozó kijelenti, hogy az 1./pontban leírt közérdekű célra történő felajánlás összegéből még rendelkezésre álló összeget a Munkás Művelődési Központ és Könyvtárral történő egyeztetés alapján meghatározott eszközök beszerzésére az eszközök megrendelését követően a szállítással egyidőben bocsátja rendelkezésre.
- 5./ A jelen kötelezettségvállalásban nem rendezett kérdésekre egyebekben a Ptk 593-596.§-i az irányadóak.

Dunaujváros, 1989. szeptember 20.

BOGUMIL KISSZÖVETKEZET

Dr. Benyák György
Dr. Benyák György
elnök

Balogh Gyula
Balogh Gyula
elnökhelyettes

ő felajánlást köszönettel elfogadjuk.

Tóth Jánosné
Tóth Jánosné
igazgató

történő kötelezettségvállalásban foglaltakat

Felpéczi István
Felpéczi István
VSZB titkár

Az adományozó
Balogh Gyula Bogumil
aláírja a
kötelezettségvállalást

GYERMEKKÖNYVHÉT '89

A gyermekkönyvhét idei megnyitóját december 5-én, megint egy ünneplő könyvtárban tartották. Hosszú zárvatartás után ez év tavaszától működik a felújított könyvtár Etyeken. Ide várták a megyei megnyitó vendégeit este 5 órára.

Az ünnepet három kiállítás is színesítette. Tóthné Bredák Ilona etyeki naiv festő képei köszöntötték a belépőt, a gyermekrészleg ajtajából - az ugyancsak Etyeken élő - Lakatos Lilla iparművész csodálatos bábjai vonták magukra a figyelmet. A felnőtt könyvtárban Miksa Bálint főiskolai hallgató képeiből volt kiállítás.

A zsúfolásig megtelt könyvtárban dr. Nagy Jánosné könyvtáros és Schmidt Henriett tanuló köszöntötte a könyvhetet, a vendégeket, köztük Janikovszky Éva írónőt. Az iskolai énekdar dala után Janikovszky Éva műveiből készült műsorral kedveskedtek a könyvtárba járó gyerekek. Ezután az írónővel beszélgettek a gyermek és felnőtt vendégek, az est dedikálással ért véget.

Már a megnyitó előtti napokban elkezdődtek a megyében a rendezvények. November 28-án a KÖFÉM Szakszervezeti Könyvtára látta vendégül Janikovszky Évát. November 29-én Mezőfalván a nagyközségi könyvtárban, 30-án Székesfehérváron a VOK Könyvtárában Vitai Ildikó mutatta be Vadrózsából tündérsipot csináltam című műsorát. December 4-én Székesfehérváron a Sziget utcai fiókkönyvtárban A serdülőkor örömei és problémái címmel tartott foglalkozást Vidovicsné dr. Laczkó Ildikó.

Több könyvtár egész heti programot állított össze. Házilag készítettek ügyes, mutatós meghívókat, szórólapokat, plakátokat. Nagyon szép meghívó, gazdag program várta a móri gyerekeket december 4-8-ig. Télapó készítésen, videókivánságműsoron, számítógépes játékon túl december 4-én volt a Mondák világa című vetélkedő döntője. Kilián Ildikó előadó- és bábművész székely anekdotákkal tette színesebbé a műsort. Bemutatásra került Csipike, az óriás című bábműsor is. /A móri előadás előtt Csókakőn a községi könyvtárban is elhangzott ez a műsor. / December 8-ra 10-14 éves lányokat és fiúkat hívtak vetélkedőre, a fiúk az apukákkal, a lányok az anyukákkal egy csapatban mérték össze tudásukat.

Egész heti műsort kínált a kislángi községi könyvtár a művelődési házzal együttműködve. Szavallóverseny, irodalmi vetélkedők mellett december 5-én Kertész Lilla mutatta be két műsorát: délelőtt A kis herceget, délután a Mese showt. December 8-án irodalmi teadélután zárta az ünnepi

hetet. A könyvbarátok köre bemutatatta Nyelvöltögető című műsorát, utána volt bolhapiac, bábvásár, és egész héten rajzkiállítás.

Bicskén a 2. számú Általános Iskola könyvtára várta rendezvénysorozatára a gyerekeket. Játékos vetélkedő, Mikulás-délután, videós útibeszámoló hangzott el Vietnamból. A könyvtár vendége volt Lendér Livia, aki a Süni újság készítésének titkairól beszélgetett a gyerekekkel.

Két iskolakönyvtár hívott vendéget Székesfehérváron, a Kelemen B. úti iskolában Janikovszky Évával, a Tolnai utcai iskolában Schmidt Egonnal találkoztak a gyerekek. Az állatok teleléséről Mezőszilason és Sárbogárdon is beszélgetett a gyerekekkel az író. Rövid előadása után a gyerekek számtalan kérdésére válaszolt, végül diakepek vetítésével szórakoztatta őket.

Székesfehérváron december 6-án délelőtt a Vörös Hadsereg úti fiókkönyvtárban, délután a megyei könyvtár gyermekrészlegében Lőrincz L. László találkozott fiatal olvasóival. Népszerűségére, érdekes egyéniségére a legjobb példa, hogy délután többen eljöttek, akik délelőtt már találkoztak vele.

December 7-én a gárdonyi városi könyvtár az év talán legsikeresebb könyvének - Nógrádi Gábor:

Segítség, ember! - szerzőpárosát hívta találkozóra. Cakó Ferenc grafikus illusztrálta a kötetet. A két alkotót csodálatos rajzok készítése közben ismerhették meg a vendégek. Egymással beszélgetve szóra birták egymást, s közben a gyerekeket is. Színesítette a rendezvényt két részlet felolvasása a könyvből, és a sorsolás. A részt-

vevők között az alkotók könyveit sorsolták ki. A találkozó dedikálással fejeződött be, természetesen az író ajánló sorai mellé cicák, kutyusok, körmös békák, és más kedves rajzok is kerültek a könyvekbe.

Két nagyobb könyvkiállítás is volt a könyvhéten: az egyik Székesfehérváron a Vörös Hadsereg úti fiókkönyvtárban A könyv a lélek orvossága címmel, a másik Dunaújvárosban az MMK gyermekkönyvtárában dédszüleink mese-könyveiből. Ezekben a rendezvényeken kívül sok könyvtár szervezett rajzversenyt, télapó-ünnepséget, kiállítást.

Örömkre szolgáltak a házilagos kivitelezésű meghívók.

Kétségtelenül a móriaké a legszebb, a legötletesebb, de szép a sárbogárdiaké, és a gárdonyiaké is.

Némethné

Felföldy Magdolna

ELMÉLYITENI A TUDÁST,
FEJLESZTENI AZ
ÖNMŰVELŐDÉS IGÉNYÉT

A Fejér Megyei Pedagógiai Intézet 1987/88. tanévben az általános iskolák részére könyv- és könyvtárhasználati vetélkedőt hirdetett. A népszerű vetélkedő döntője után felvetődött, jó lenne a társaságnak együtt maradni egy jó vizparti táborban. Ez az óhaj a szervezőket egy kicsit meglepte, de a zsüri elnöke Pál Istvánné a HNF nevében megígérte, hogy a következő nyáron a győztes csapatokat táborozni hívják. Az ígéretből valóság lett. A tábor szervezését Soós Sándorné végezte nagy lelkesedéssel és türelemmel. A költségeket részben a pedagógiai intézet biztosította, részben pályázatból fedezték. A szállás az utolsó pillanatig függőben volt, végül sikerült Velencén a Székesfehérvár Városi Uttörőtábor faházait megszerezni. Közvetlenül a tanév befejezése után, a korányári időpont kedvezett az olvasótábornak, hiszen mi nemcsak nyaralni, pihenni mentünk, hanem komoly feladatokkal láttuk el a gyerekeket. Három - 8-10 fős - csoportban dolgoztunk. A kis-csoportvezetők Fekete Györgyné, Horváth Júlia és Krasztina Zoltánné voltak, más-más fel-

készültséggel: könyvtáros, múzeológus, pedagógus.

A program a Velencei-tó irodalmi, történelmi, néprajzi és természeti értékeinek megismerése volt, - könyveken keresztül és a valóságban. A könyveket az intézet könyvtárából, a megyei könyvtárból és a csákvári könyvtárakból gyűjtöttük össze - a rossz időre gondolva - televízióval és videóval együtt.

Június 14-én, Székesfehérváron volt a találkozó a vasútállomáson. Mi felnőttek is itt kezdtünk ismerkedni a megye különböző településeiről érkezett gyerekekkel. A lányok voltak többségben, de a fiúkon már az első pillanattól látszott, hogy igazi vagány társaság. A táborba érkezés, elhelyezkedés és ismerkedés után megbeszéltük a hét programját, kiosztottuk a feladatokat. Az első délután a velencei könyvtárban telt. Mindegyik csoport vállalta, hogy a környék híres költőinek emlékhelyeit meglátogatva műsort ad elő. Vörösmartyról, Gárdonyiról, Vajda Jánosról adatokat gyűjtöttek, a táj történelmével, környezetével kapcsolatos könyveket olvasgattunk. Ezután lementünk a tópartra, a merészebbek megfürödtek. /Máskor is lementünk jó időben fürödni, nem ragaszkodtunk mereven a programhoz. /

A tábor sikeréhez hozzájárultak a vendégek is. Ismerkedési estünkön a Tilinkó Együttes Fejér megyei népdalokat tanított a gyerekeknek. Másnap Sukoróra kirándultunk Ivanits István vezetésével. A Velencei-hegység kőzeteivel, növény és állatvilágával ismerkedtünk. A fiúk

voltak érdeklődőbbek, páran jegyzetelték a hallottakat. Több kilogramm közzel gazdagodva tértünk vissza a táborba.

Történelmi játékot vezetett a honfoglalásról Bokor Zsuzsa és Szmodics László. A gimnazista lányok főleg a székely rovásírás elsajátításának szenteltek nagy figyelmet, a fiúk a fegyver-készítésnek. Majd az elkészült ijakkal megkezdődött a célbalövő verseny a törzsfőnöki cím megszerzéséért.

Következő nap hajón mentünk át Pákozdra, ott a múzeumban Vizi László vezetésével ólomkatonákkal játszottuk el a pákozdi csatát.

A másnapi kirándulás az agárdi Madárvártára nemcsak Radeczky Jenő bácsi lenyűgöző egyénisége miatt maradt emlékezetes, hanem azért is, mert közlekedési eszköz híján gyalog tettük meg az utat odáig. Az utolsó előtti napon szintén Agárdra mentünk át a Gárdonyi-házba, ahol műsort adtunk és koszorúztunk. Délután vetélkedővel búcsúztunk a tábortól.

Utolsó nap reggelén - június 23-án - busszal indultunk Válba. Megálltunk Velencén Orisekné Farsang Erzsike képeit megnézni, majd Válban a Vajda-házban műsorral, koszorúzással emlékeztünk a költőre. Alcsuton sétáltunk az arborétumban, majd Csákvár felé térve letettük az ottani gyerekeket, a busz tovább ment Székesfehérvárra.

Mi felnőttek is örömmel vettünk részt a táborban. Jó volt együtt lenni olyan gyerekekkel, akik nem immel-ámmal vesznek részt a programokban, hanem

szinte örökké érdeklődés csillog a szemükben. Szinte csak irányítani kellett őket, annyira önállóan dolgoztak. Ugy gondolom, a tehetséges gyerekekkel való foglalkozás legalább olyan fontos, mint a hátrányos helyzetűekkel. Milyennek képzelték a gyerekek a tábort? - erről is beszélgettünk. Az egyik fiú elmondta, azt hitte olvasni fogunk órákon át, majd az olvasott könyveket elemezzük, azonnal hozzátette: de jó volt így is, hiszen az előre olvasottakat megláthattuk a valóságban is, majd a látottakat olvasással ismét kiegészíthettük. A tábor eseményeiről krónikát vezettünk egy papirtekercsen. Minden nap másik csoport volt a krónikás. Szeretnénk ezt a papirtekercset folytatni. Búcsúzáskor a gyerekek aláírták: Jövőre szeretnénk ismét találkozni!

Krasztina Zoltánné

KÖVEK, SZÍNEK, EMBEREK

Adalékok a reformkori Fejér megye

olvasáskultúrájához

Másfél százada alakultak meg a székesfehérvári kaszinók *

"A modern polgárság nemcsak gazdasági téren lett Európa új vezető rétege, hanem újfajta műveltséget és olvasóközönséget is hozott létre, s mint ilyen kezdettől fogva szervezett volt: olvasóköribe, -klubokba, -társaságokba tömörült, melyek több országban ma is feltehetőek."

/Otto Dann/

A polgári kaszinó

A nemesi kaszinó 1838. április 7-én alakult meg; egy hónap múlva megalakították a maguk egyesületét a polgárok is. Ez az osztályalapon szerveződő társaskör mindenképpen különbözni akart az előbitől, mint ahogy számos helyen, például Debrecenben, Nagykőrösön, Pápán, Szegeden és Veszprémben is.¹ De míg azokban a meglévő kaszinókból évek múlva váltak csak ki a polgárság képviselői, Fehérváron a legelején történt mindez.

A polgári kaszinó megalakulásáról mind levéltári, mind pedig nyomtatott források rendelkezésre állnak.²

Igy tudjuk, hogy a polgárok "nem hiú vetélkedés vágyától izgatva, hanem e hasznos Intézet belső becsétől ihletve" indítványozták "egyetértőleg Szabad Királyi városunk kebelében egy Casino létre hozatát."

A polgárság képviselői /Halbauer József, Fridrichkeit Márton, Harsányi Imre választott polgárok, valamint Paunázt János és Kokályi Imre polgárok/ "tervök sikerének közölhetőse végett 1838-ki Május 5-én ... előlegesen megkeresték a Városi Tek. Tanácsot", és bejelentve, hogy "évenkénti 3 ezüst Ft részvény lefizetése mellett itt egy polgári casino egyesület létesülni kíván", arra engedélyt kértek. A kérelmezők azt a választ kapták, hogy előbb az alakítandó egyesületnek az alapszabályait és az "aláírt részvényesek neveit" mutassák be.

A kért alapszabályt és a tagnévsort május 12-én be is mutatták a tanácsnak, "mellyek is felolvastatván, minthogy a tisztos mulatási cél

* A dolgozat 1. részét az 1989/1. számunkban közöltük. /A szerk./

ellen kifogás nem volna, helyben hagyták."

Egyetlen - de nem jelentéktelen - kifogás merült fel a tanács részéről, ez pedig az egyesület elnevezése volt:

"- de ezen Casino egyesületnek Polgári eszméjében - az előbb már bejelentett és létesült e városban más Casinói egyesületnek számos polgárok is részvényesei, abbul a polgárok ki nem záratnak, de különben is a haza rendei között inkább távoztatni óhajtó elkülönözés elkerülése tekintetébül a Tanács meg nem egyezhet és ezen újabbi Casinói egyesületnek gondjává tétetik, hogy más és rendbeli elkülönözésre nem mutató czimről gondoskodjon."

A hivatalos, "elkülönözésre nem mutató cim" a Székes-Fejérvári Casino lett; ez szerepel az évente megjelent casinó-könyv címlapján is.³ Feltehetőleg lépten-nyomon összetévesztették a Fejérvári /nemesi/ Casinóval, hiszen annak közgyűlési hirdetései is "Székes-Fejérvári Casino" címmel jelentek meg a Hirnökben és a Jelenkorban. /Itt kívánjuk megjegyezni, hogy amikor 1845-ben a Helytartótanács körlevélben bekérte a városban működő egyesületek alapszabályait, a magisztrátus a nemesiét "1^{so} Casino Alapszabálya", a polgáriét "Székes-Fejérvári II Casino Szabályai" fejléccel küldte meg./⁴

A polgárság azonban nem nyugodott ebbe bele, hanem egy év múlva, 1839. március 4-én három képviselője⁵ azzal a kérelemmel fordult a tanácshoz, hogy az egyesület felvehesse a "polgári" címet; ezt a kérelmet azonban - hivatkozva múlt évi határozatára - elutasította.

A tanács tehát 1838. május 12-én engedélyezte a casino megalakítását, sőt jelenlevő tanácsnokai, majd "a Városi tisztviselőség közül-is többen mint részvényesek, nevök aláírásával" beléptek az egyesületbe.⁶ Másnap, május 13-án közgyűlésre került sor a városi "curiának polgári termében, hová a már eddig aláírt tagok meghivatván: az aláírási iv bézárattott; a szabályok a rendeletek bővebben kifejtve megerősítették; megválasztatott az első fél évi Igazgatóság s Választmány; végre Május 29-ke mint a Casino ünnepélyes megnyitásának ideje kitűzetett."

A kaszinó első helyisége Majer Sebestyén polgár házában⁷ /a mai Március 15. utca 9-ben/, a későbbi Clama-házban volt. Itt került sor a megnyitóra, amelyen a városi zenekar este 8-tól 10-ig "czélszerűen választott darabokkal mulatta az Intézetben s a szomszédos sétányon megjelent vendégeket."

A polgári kaszinó működéséről a továbbiakban nagyon keveset tudunk; mindössze három esztendejéről tudósítanak kaszinókönyvek: 1838-ról, 1839-ről és 1841-ről. Jóval kevesebb példányban készült az első két évben, mint a nemesi kaszinóé, mindössze 300 darab; 1841-ben már csak 250. Felépítése nagyjából megegyezik a nemesiével, de - sajnálatunkra - nem közli a bevételeket és kiadásokat, így erről semmit nem tudunk. Fontos viszont, hogy leszögezi: "A részvényesek nevei betürend szerint, polgári állapotjuk kijelölésével fognak szerkeztetni minden czimzet nélkül". Így végül is a

tagság társadalmi összetételéről, tevékenységéről - az alapszabály és a rendeletek nyomán - képet alkothatunk, néhány utalásból pedig a könyvtár jellegére is következtethetünk.

A polgári kaszinó alapszabálya /ld. Függelék II./ felépítésében, tartalmában hasonlít a nemesiéhez, de néhány alapvető különbség is felfedezhető benne.

Az alapszabály leszögezi, hogy "A casino mivelte és miveltségre törekedő férfiakkal Egyesülete", amelynek minden "jó magaviseletű honpolgár tagja lehet", és hangsúlyozza, hogy egyik tag sem követelhet előjogot és kiváltságot magának.

A másik kaszinóhoz hasonlóan három esztendőre alakult; a részvénydíj viszont sokkal kevesebb, mindössze 3 ezüst forint volt évente. /Az év közben belépőknek is a teljes díjat kellett megfizetniük, míg a városban állomásozó katonatisztek négy havonta fizethették be tagdíjukat./

A nemesi kaszinóval ellentétben, amelyik tagjait az egész megyéből toborozta, elsősorban városi egyesület volt.

A szervezeti életben alig van különbség a két egyesület között: itt is évi két alkalommal - "Szent-György, és Demeter nap utáni 1° vasárnap reggeli 10 órakor" - került sor a közgyűlésre; a későbbi kezdés valószínűleg a "kettős" tagok érdekében történt. A tisztújításra viszont félévenként került sor, hogy "a' Casino ügyvitelében több Tagok is részesüljenek"; a jegyzőt és a pénztárnokot - 1841-től az ügyvédet is - évente választották meg újjá. /A nemesi kaszinóban hangsúlyos folyamatossággal szemben a polgárok a rotációt részesítették előnyben a vezető testületekben./⁸ Lényeges vonása a titkos szavazás hangsúlyozása, a közfelkiáltás kizárása. / A nemesi kaszinóban csak kétes esetekben éltek a titkos szavazással. / A közgyűlés három igazgatót, tizenöt tagú választmányt, két jegyzőt, egy pénztárost - 1841-től egy ügyvédet is - választott.

A kaszinó "állandó fenntartása, szabály szerinti kormányzása és a közgyűlési határozatok végrehajtása" a vezetőség feladata volt, amely minden hónap első vasárnapján délelőtt 10-kor, szükség esetén máskor is, ülésezett; ezen mindenki egyenlő szavazattal rendelkezett, az ülések elnökét titkosan választották.

Az igazgatók számos feladatot láttak el: az általános teendőkön kívül a rögtön orvoslást igénylő panaszok kivizsgálása és elintézése, rendkívüli utalványozás /10 forintig/ stb. tartozott kötelmeik közé. Különösen fontos feladatuk volt, hogy az "egyesület könyvtára", irományai és bútorai jó karban tartásukra felügyeljenek", továbbá hogy "az elhatározott hírlapok és könyvek megszerzése rájuk bízván, azoknak pontos megjelenésekre" ügyeljenek. Ezenkívül rendkívüli közgyűlést is összehívhattak - annak tárgyát előre közölve -, de a választmány beleegyezése nélkül semmi nevezetesebb változtatást nem tehettek.

A választmány döntött minden fontos kérdésben, bár itt is meg-

szorításokkal éltek: határozatot csak a választmány legalább kilenc tagjának részvételével lehetett hozni, a tagfelvételhez pedig tizenkettőjük jelenlétét irták elő. Ők sem tehetek "semmi sarkalatos és önkényes változtatásokat", kötelesek voltak a legmagasabb fórum - a közgyűlés határozataihoz igazodni. A "választottság" feladata volt a részvényesek számát "a" meghatározott szabály szerint jeles és mivel férfiakkal" növelni; a választmány az üléseken minden "célirányos tárgyat, melly az Intézet' gyarapodását és virágzását előmozdítja, nemkülönben minden észrevett hibák' 's hiányoknak, vagy ... egyéb akadályoknak elhárítását, valamint pénzkidadásokat, a' költségeknek és számadásoknak szoros megvizsgálását munkába veszi", a többség véleménye szerint dönti el. Tagjai az igazgatóknak "a' jó rend' fen/n/tartásában segédül szolgálnak"-nak.

Az ügyvéd feladata volt a késedelmes tagdíjfizetők felszólítása, majd - a választmány felkérésére - a tartozás behajtása, törvényi úton.

A pénztáros csak az utalványozással megbízott igazgató aláírásával fizethetett; számadásait havonta, illetve évente kellett elkészítenie. Jelentette a hátralékosok neveit az igazgatónak; s természetesen minden hiányért felelt.

A tagfelvétel egyszerű volt: a jelentkező a választmány bármely tagjával közölhette belépési szándékát, és a következő havi ülésen a választmány kétharmados többséggel döntött a felvételről. /Elutasítás esetén itt is a közgyűlés mondta ki a végső szót, mint a nemesi kaszinóban./ A kizárás a közgyűlés jogköre volt: itt sem szavazhattak a javaslattevők.

A polgári kaszinó sajátossága az is, hogy rendelkezik az egyesület megszűnéséről is, amikor kimondja, hogy ebben az esetben "a' Casino' javai az elaggott polgárok intézetéhez esnek." /Rendelet 11. pontja./

A polgári egyesület helyiségeiről nagyon keveset tudunk. A "Rendelet 11. pontja" első pontja kimondja, hogy a "Casino' teremei kora reggeltől késő estvig kellő világítással nyitvák, a' könyvtár, hirlapok 's minden egyéb kényelmek használhatók leendően." A könyvtár rendelkezett olvasó szobával, ahol a dohányzás "tilalmaztatván, szerény és kéméllő csend" kívántatott meg. A könyveket és hirlapokat a kaszinóból kivinni, kölcsönözni nem lehetett. Fontos adalék a könyvtárról kialakítható képhez, hogy a polgári kaszinónak volt katalógusa /"jegyzék"-e/, mégpedig két példányban: a jegyzőnél, illetve az egyik igazgatónál. Az állomány a vásárlásokon kívül egyéni letétekkel is gyarapodott; ez utóbbiakat "ideigleni haszonvételre beadottak"-nak nevezték.⁹ A leltár - "leltár" - vezetése itt is az egyik igazgató tiszte volt.

A dolgozat elején említettük, hogy a megnyitáskor Major Sebestyén házában működött a kaszinó; Major 1841-ben eladta házát Clama Antalnak, s ebben az esztendőben már a neve sem szerepelt az egyesület tagnévsorában.¹⁰

Ekkor tehát a polgári kaszinó feltehetőleg a Fekete Sas épületében - a mai Ady Endre utca 7-ben - működött tovább /legalábbis 1849-es adatunk szerint/ egészen megszűnéséig.¹¹

A tagok száma már a megalakulás évében magas volt, 236 fő; ez a létszám lassan emelkedett: 1839-ben 252, a második három éves ciklus kezdő évében pedig 256 volt.¹² /További adatsorokkal egyelőre nem rendelkezünk./

A Fejér megyei Olvasó-Társaság megalakulása sem okozott olyan mérvű létszámcsökkenést, mint a nemesi kaszinóban 1842-ben, mindössze nyolcan léptek át 1841-ben az olvasótársaságba.¹³ /Ne feledjük: az olvasótársaságot a megyei köznemesség hozta létre Madarász László és József vezetésével! / Annál jelentősebb viszont az a változás, amelyet a taglétszám alakulása nem mutat meg, s amelynek okát sem ismerjük jelenleg pontosan: kilépett a polgári kaszinóból 1840-ben 72 fő - elsősorban polgárok, köztük az alapító Fridrichkeit Márton, Majer Sebestyén, Paunácz János stb. -, de katonatisztek, papok és nemesek is. /A már említett néhány tag az olvasótársaságba, további nyolc polgár a Gazdasági Egyesületbe lép be; további nyolcan a nemesi kaszinóban is már tagok voltak, és a polgári tagságot megszüntették. / A zöm tehát semmiféle általunk ismert egyesületbe nem lép be. Mi lehet ennek az oka? Talán nem járunk messze az igazságtól, ha azt feltételezzük, a nemesi kaszinóból "átigazolt" és az újonnan belépett tagok személyében kereshető az ok, hiszen egyébként 1841-ben 90 főre rúg azok száma, akik 1839-ben még nem voltak tagjai az egyesületnek, s van közöttük huszonöt polgár is. Elsősorban a nemesi kaszinó igazgatója, Ürményi József al-nádor neve szembeötlő; de ott van Bajzáth György királyi tanácsos, Fiath Ferenc alispán, Jankovits József királyi tanácsos, Farkas Imre apát-kanonok és Petrik Ignác fejevári kanonok is, hogy csak az ismertebbeket említsük. Ez a névsor is sejteti, hogy a polgárság jelentős része már nem érezte magáénak ekkor a kaszinót, ez már nem az az egyesület volt, amelyet 1838 tavaszán megalakítottak.

A tagság összetétele természetesen alapvetően más, mint a nemesi kaszinóé: mind a választmányt, mind a tagság egészét tekintve meghatározó többségét a polgárság adja - legalábbis az általunk ismert három évben. /Arisztokrata tagja nem volt. /

1838-ban a polgárság az egyesület 2/3-át teszi ki /150/ - ide értve a kereskedőket, iparosokat és a városi magisztrátus tisztségviselőit is.¹⁴ A többi foglalkozási /társadalmi/ csoport részaránya 10 % alatt van: katonatiszt 22, a vármegyei tisztviselők /nemesek/ és táblabírók 19, egyházi személyek zömmel az alsó papságból 12, ügyvéd 10, uradalmi tisztviselő 9. Ezenkívül 3 hasznobérlő, 3 sebész és 2 tanító alkotja a tagságot.¹⁵

1839-ben az arány nem változik: polgárság /+ városi tisztviselő/ 160, katonatiszt 19, egyházi személy 14, vármegyei tisztviselők + táblabírók 22, uradalmi alkalmazott 12, ügyvéd 11, hasznobérlő 6, sebész ill. orvos 5, tanító 3.

A fent említett, 1841-ben bekövetkezett jelentős változás mind a polgárság létszámában, mind arányában érezteti hatását, ekkor már csak 51 %-os a részarányuk. Az általunk ismert utolsó év adatai így festenek: polgárság /+ városi tisztviselő/ 132, katonatiszt 33, vármegyei tisztviselő + táblabíró 31, egyházi személyek /3 magasrangú/ 16, uradalmi tiszt 16, ügyvéd 15, tanító 6, orvos-állatorvos 4, hasznobérlő 1, mérnök 1.¹⁶

Meg kell jegyeznünk, hogy a két kaszinó közötti mozgás kétirányú volt: nemcsak a polgáriból léptek át a nemesibe, hanem a nemesiből is /három

katonatiszt, egy ügyvéd és egy szolgabíró/ a polgáriba. Egyébként a kaszinókönyvek hiányai miatt nehéz pontos képet nyernünk az átlépésekről.

A kettős tagságot is nehéz megállapítani, mivel csak 1838-39-ben vannak párhuzamosan adataink; e két évben nyolcvan volt mindkét egyesületben tagok. /Arányuk nagyjából megfelelt a polgári kaszinó összetételének./

A Fejér megyei Olvasótársaságba is beiratkozott kaszinótagok száma negyvenkettő volt.

Az 1840 decemberében megalakult Gazdasági Egyesületben is ott találjuk a polgárság képviselőit. Helyesbíteniük kell a nemesi kaszinóról írt cikkünk egyik megállapítását, amely szerint ők lettek volna a kezdeményezők. Az azóta kezünkbe került alapszabályból egyértelműen kitűnik, hogy az alapítást a "polgári casinónak számos tagjai" kezdeményezték az egyesületben. Itt olvasták fel "többek által kidolgozott" tervét, s fogadták el nagy lelkesedéssel. A Gazdasági Egyesület szinte valamennyi tagja a polgári kaszinónak is tagja; csupán a védnök Barkóczy László püspök és a választmányi tag Gindly Rudolf táblabíró nem.¹⁷

A polgári kaszinó további működéséről már csak egy-egy folyóiratcikk tudósít. A Régelőben egy feltehetőleg helybéli tudósító ironikusan jegyzi meg 1843-ban:

"Casino kettő: nemesi és polgári. Nem férnének meg ezek együtt a l'aise /baj nélkül/ mikép már tanácsoltatott, 's Veszprémben sikerült is?"¹⁸

A harmadik ciklus - 1844/45-1846/47 - elején a nemesi kaszinó kapcsán már idézett Telegdi Kovács László sem mulasztja el emiatt a fehérváriakat megcsipkedni az Életképekben:

"Fehérvárott ... két - uri és polgári - casino létezik - mert hiszen minden kis városban szokás, hogy a' különben is kisszámú nadrágos ember egymás mellett meg nem fér, hanem hogy minélelőbb egy casino se legyen, két három casinót alakitnak."¹⁹

A cikkíró - lévén debreceni - bizonyára nem tudhatta, milyen ellentétek feszülnek a két egyesület között, akiket még 1848 március 15-e sem békit össze. Ekkor ugyanis - vagy már előbb - a nemesi és polgári kaszinók több városunkban egyesültek: így történt Pápán, Debrecenben stb. is. A két kaszinó között feltételezett ellentétek a szabadságharc alatt is megvoltak.

1849. január 9-én a várost megszálló császári csapatok mind a két kaszinót betiltották; az eseményt a városi tanács jegyzőkönyve így rögzítette:

"A bezáratni rendelt Caszinóknak, jelessen a' takarékpénztár épületében lévőnek kulcsát Baur György tanácsnok, a' fekete sasnál lévőnek kulcsát pedig Niczky János tan. urak azon jelentés mellett hogy

mind a' két cassinot bezáratta, bemutaták." ²⁰

A várost sarcoló császáriak azonban egy hónap elteltével már engedélyezték a nemesi kaszinó működését azzal a feltétellel, hogy "a casinoi ülést tartván jegyzőkönyvileg jelentessék ki, ... ott political értekezések nem fognak megengedtetni".

/Ezt a megszorítást a polgári kaszinó alapszabálya is tartalmazta, de számukra a társaskör zárva maradt, míg Aschner József, a nemesi kaszinó akkori igazgatója megkapta a kulcsokat február 10-én. /²¹

Ezzel szemben a polgári kaszinó ismételt megnyitására csak akkor kerülhetett sor, amikor a császáriak elhagyni kényszerültek Székesfehérvárt, vagyis 1849. április 26-án. ²²

A világsi fegyverletétel előtt azonban néhány nappal, ismét bevonultak a császári csapatok, és augusztus 2-án Falkenhayn katonai parancsnok falragaszokon közli Fehérvár lakosaival, hogy

"Mindennemű gyűlések, casinoi, olvasói vagy más egyéb egyleti összejövetelek ezennel eltiltatnak, s bezárótnak nyilvánítatnak." ²³

Ezzel a polgári kaszinó története is végleg lezárult. ²⁴

Murányi Lajos

Jegyzetek

1. V.ö. Fülöp Géza i.m. 103.p. - Veszprémről Hudi József i.m. 456.p., Pápáról Kapossy Lucián: Pápa város egyetemes leírása. Pápa 1905. /Reprint 1989./ 259.p. és újabban Kövy Zsolt: A 150 éve alapított Pápai Kaszinó története. = Veszprém megyei honismereti tanulmányok XII. Veszprém, 1986. 56.p.
2. Székes-Fejérvári Casino részvényeseinek névsora...1838. Székesfejérvárott, Számmer Pál nyomt., /1839./ /IV/-VI.p., illetve Székes-Fejérvár szab. kir. Város Tanácsának jegyzőkönyve 960. és 998/1838. A továbbiakban Jkv. A megalakulásról mindvégig ezekből idézünk.
3. Pillanatnyilag csak három ismeretes közgyűjteményben: Székes-Fejérvári casino' részvényeseinek névsora betürend/d/el; annak szabályai, s egyéb rendeletei. Székes-Fejérvárott, Számmer Pál nyomtatása.
 1. év 1838. /1839./ 36 p. MTA Könyvtár
 2. év 1839. /1840./ 35,/1/ p. MTA Könyvtár
 4. év 1841. /1842./ 36 p. István király Múzeum
4. Országos Levéltár C53.dept. 70.kutfő 1622-1623.cs. 1845.
5. Harsányi Imre, Major Sándor és Fridrichkeit Márton választott polgárok. Jkv. 452/1839. márc. 4.
6. A már többször idézett casino-könyv névsorából kiderül, hogy két szenátor és a telekbiró kivételével mindenki belépett, a 60 választó

polgárból is 20 szerepel 1838-ban a tagok között.

7. V.ö. Jkv. 452/1839. márc. 4.: "a Mayer házában lévő Casino küldöt/t/jei". A házszámról - Belváros 70. sz. - ld. FmL. Szfv. Város Levéltára, Telekhivatal iratai, Telekkönyvek XIX. első fele 1. köt.
8. 1841-ben az alapszabállyal ellentétben mindhárom igazgató hivatalban maradt mindvégig, és a választmánynak is csak két tagját választották újra.
9. Hasonlóképpen jött létre a Fejér megyei Olvasó-Társaság könyvtára is; az általunk ismert három letét könyvanyaga meghaladta a 800 kötetet. V.ö. Fejér megyei Olvasó-Társaság iratanyaga. Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár
10. Lásd a 7. számú jegyzetet.
11. Jkv. 38/1849. jan. 9.
12. A létszámot a névsor alapján közöljük. A tárgyévben elhunyt tagokat - ha a névsorban már nem szerepeltek - nem vettük figyelembe.
13. Balog István, Camuzat Adolf, Gersich Adolf, Puretics Endre irnokok, Horhy Mihály táblabíró, Malesevics János ügyvéd - ők ketten továbbra is tagok a nemesi kaszinóban -, Németh Péter megyei esküdt és Salamon Pál vármegyei ügyész.
14. Polgárnak tekintettük a postamestert és Schirmer Alajos nyugalmazott agent is.
15. A vármegyei tisztviselők közé soroltuk be Marich István Dávidot /Tolna majd Győr megyei főispánt/, az uradalmi tisztek közé az uradalmi ügyészeket; Takács Henrik igazgatót az egyházi személyek közé. Bizonyos egyszerűsítéssel a polgár-táblabíró, a tisztviselő-orvos, -ügyvéd stb. a városi /megyei/ tisztviselő kategóriába került.
16. Egy személyt - Bodó Jánost - nem sikerült azonosítani.
17. V.ö. Szabad Királyi Székes-Fejérvári Méhtenyésztő, Gyümölcsfa nemesítő, és Dohány termesztő Gazdasági Egyesületnek Alapszabályjai. Székes-Fejérvárott, Számmer Pál' nyomt.1841. 24 o. -
- Az idézett rész "Az Egyesület fejlődésének rövid vázlatá"-ból származik. /MTA Könyvtára Gazd. O 598./ - Korabeli adalék a Gazdasági Egyesület ténykedéséhez a Társalkodó 1843-ban megjelent tudósítása /14.sz. febr.19. 56.p./ . - Ujabban lásd Szilvágyi Irén: Az egyesület törvénytörőleg alakittassék. = Fejér m. Hirlap, 1989.szept. 3. 213.sz. 6.p.
18. Tiboldy: Székes-Fejérvár a' mint van. = Regélő, 1843.febr.2. 303-304.h.
19. Csatáry Ottó: Uti emlékek II. Fejérvár.= Életképek, 1845. 8.sz. /febr.22./ 245.p. - Ekkor még működött /feltehetőleg 1846 nyaráig/

a Fejér megyei Olvasó-Társaság is.

20. Jkv. 34. és 38/1849. jan. 9. - Itt kívánjuk módosítani azt a feltevésünket, hogy a nemesi kaszinó a Pelikán-házba költözhetett a 40-es években. A jegyzőkönyvből egyértelműen kiderül, hogy mindvégig a Bezeredy-házban volt, amelyet később megvásárolt a Takarékpénztár.
21. Jkv. 466/1849. febr. 10.
22. Jkv. 1327/1849. ápr. 26.
23. Farkas Gábor - Móra Magda: Fejér megye múltja írott emlékekben. Szfv. 1962. 85.p.
24. "A létezett- de az idők vihara által megszüntetett két casino társaság maradványaiból finomabb társalgás végett 1850-ik évi april 24-én alakult új casino részvényeseinek száma 1851-ben 230" /köztük hatvanan a polgári kaszinó egykori tagjai is/ - írta Palugyay Imre a székesfehérvári egyesületekről szólva Magyarország történeti, föld-irati s állami legújabb leírása című művében /2.köt. 2.rész. Pest, 1853. 154.p. /

Függelék I.

Tisztségviselők 1838-1841

Igazgatók

1838. I. Boros Imre Sz. Fejérvári városi tanácsnok és kapitány
Felischer János polgár
Say István Sz. Fejérvári városi bíró
- II. Harsányi Imre vál. polgár
Horváth György /Sz. Fejérvári városi tanácsnok/
Say Ferenc Sz. Fejérvári városi fő-orvos
1839. I. Eklér György Mihály Fejér várm. al-adószedő
Haader Pál Sz. Fejérvári városi polgármester
Linzer Károly polgár
- II. Aschner József Fejér várm. rendes sebésze
Hübner János polgár
Niczky János Sz. Fejérvári városi tanácsnok
1841. Orsetti József vál. polgár
Say István Sz. Fejérvári városi bíró
Tschida János vál. polgár

Jegyzők

1838. König József Sz. Fejérvári városi b. aljegyző
Szakoltzay József Sz. Fejérvári városi írnok

Székes - Fejérvári

C a s i n o

SZABÁLYAI.

1. A² Casino mivel, és miveltségre törekedő férfiaknak Egyesülete, a mellynek minden jó magaviseletű Honpolgár tagja lehet, kik közül egy részes sem követhet előjogot, és kiváltságot, hanem annak kényelmében egyiránt részesülnek.

2. Ezen Egyesület tagjai három egymás után következő Evékben, az az: 1838-diki Junius 1-től 1841-ki Majus 31-kg. évenkint Junius 1-sőig eleve Három ezüst forintokat fizetnek az Egyesület Pénztárába, mely idő alatt a² Részvényesnek visszalépni nem szabad. Az idő közben belépők az azon Évi egész részvényt tartoznak lefizetni.

3. Köz-Gyűlés évenkint kétszer u. n. Szent-György, és Demeter nap utáni Iső, Vasárnap reggeli 10 órákor fog tartattui, mellyet minden Tag bizonyosnak tudván, magát ahhoz alkalmazza; hol minden Részvényesnek ülése, és szava léssen.

4. Minden ülés maga választandija Elnökét, kiknek foglalatossági köre azon üléssel megszunik. — Minden választás titkos szavazás útján történend; melly alkalommal ha a² választandókra egyenlően esménék a² szavazatok, akkor a² vetélkedők újjon szavazat alá jönnek; a² kikialtásnak semmi esetre helye nem leend.

5. A² Köz-Gyűléseknek tárgyai az Igazgatók, Választottsági Tagok, Jegyzők, és Penztárnok megválasztása, az Egyesület további fenntartása, elrendelése iránti végzések hozása, és mint lehet tökéletesebb elrendezése, a² Választottság Jegyzőkönyve, és a² Penztárnok számadásának megvizsgálása, szóval mind az, mi az Egyesületet közelebből érdekelheti.

6. Ülésbeli tárgyak feletti vitatkozások alkalmával a² többség határoz, mi ha nyilván ki nem derülne szavazással döntetik el: a² Tárgy az Elnök által világossan előterjesztvén, minden Tag egy órázra készített folyót veszen kezébe, és azt a² szavazó edénynek **IGEN** vagy **NEEM** szavakkal jegyzett részébe veti: azon esetre, ha a² jelenlevők az Elnökön kívül páros számmal lennének, az Elnöknek egy folyó adatik, ellenkező esetben pedig ketű. A² Köz-Gyűlésben költ határozatok a² meg nem jelelt Tagokat is kötelezik.

kell lenni. — A végzések teljesítésére az Igazgatók és Jegyzők ügyelni fognak.

12. Ha valaki a Casino Tagja kíván lenni, színdekát a Választottság akar mellyik Tagjának kijelölten, az a Választottság közelebbi ülésében előterjesztetik, hol a nélkül, hogy a bejelentett személy felett értékezés történnék, felvelele iránt titkos szavazás tartatik, s telyes két harmad szavazattal megválasztatik, mit a bejelentő közleni fog az illetővel.

13. Egyedül Részvénységnek van joga Székes-Fejévaron nem lakó magyar hon polgárt, külföldit, tudost, vagy másézt 8 egymásután következő napra mint vendéget bevezetni, kik a Casinonak minden javával élnek, és kenyelmében reszesülnek, s kikéirt a bevezetők kezeskedni tartoznak; ha pedig az olyan vendég továbbbáris oda járni kívánna, az Igazgatók hatalmában leszen a legközelebbi Választottsági ülésig bejáró Jegyet adni, a Választottsági ülés pedig ezen engedelmét a belepti naptól fogva két hónapra kiterjesztheti. — Az itt tanyászo Katona Tisztek bizonytalan maradvatásuk tekintetéből, ha Tagok kívánának lenni 4 hónapokint, az esenlyvaszó Katona Tisztek pedig minden idő szorítás nélkül az Egyesület vendégeinek tekintetnek.

14. Minden szerencse (hazard) játékok, úgy a Poljrikai ezéloból való össze jövételek, es tanúeskozáások tiltvák.

15. Ha valamelly Részvényes az illendő maga visélet azon elvet ellen vetkeznék, mellyek szerint

lehet egyedül csak Tagja ezen Egyesületnek. kitiltása végett a Köz-Gyűlésben indítvány tétethetik, mellyet legalább 15 alá író adand bé, így iránta szavazás tetettvén két harmad szó többséggel a reszvényesek név sorából ki hagyaték, és többé az Egyesület Tagja nem lehet, az indítványozók azonban nem szavazhatnak.

7. A Casino állandó fentartása, szabaly szerinti kormányozása, es a Köz-Gyűlési határozatok végrehajtása 3 Igazgató, 15 Választottsági Tagok, 2 Jegyző, es 1 Penztárnokra bízatik. — Ezen Választottság minden hó 1-ső Vasárnapján délelőtti 10 órakor, vagy szükség esetében máskor is ülést tart, es annak minden Tagjai egyenlő szavazattal birván élhökjék mindég maga közüli fikos szavazással megválasztja. Ezen ülésekben az eligazítandó tárgyak iránt végzések hozatnak, es új tagok felvétetnek.

8. Az olvasó szobában „**Journal**” könyv leszen, hová minden Tag nevének aláírásával a Casinó előhallgatlat tárgyazó javallatit, nezetit, a szabalyok iránti észrevételeit, vagy panaszait beírhatja. Ezek a Választottság ülésében felvétettvén irántok határozás tétetik.

9. Hogy a Casino ügyvitelében több Tagok is reszesüljenek, az Igazgatók es Választottsági Tagok minden fel évi, a Jegyzők pedig es a Penztárnok minden évi Köz-Gyűlésben az lüzetét állapotjáról számot adván hírtakalukból kilépnek, s helyettel mások választatnak, azonban a kilépett Tagok még másodsor is megválaszthatók, de ezentül legalább fél évet minden lüzatal viselés nélkül tölteniek kell.

10. A Választmány minden foglalatosságait a megállapított szabalyok, es a Köz-Gyűlés határozataihoz szabaly tartozik, mellyelről a Jegyző-Könyv az olvasó szobában mindenkor megtekinthető leszen.

11. Valamelly végzés hozására a Választottság Tagjai közül legalább kilentznek, szintny mikor új tagok felvételétül van szavazás 12 Tagnak jelen

Szente Ferenc: Könyvtárpolitikai töprengések. A kívülről irányítás tündöklése és bukása. = Könyvtári Figyelő. 1989. 2. sz. 121-127. l.

A háború utáni könyvtárszervezési munkában a hálózati elvet, tehát a rendszerként kiépített osztályszociális könyvtári szolgálatot tüzték célul elődeink. A cél helyessége azóta sem vált vita tárgyává, ám a célkövetés módszertanát, a lépések fontossági sorrendjét mindvégig a napi politika határozta meg. Így az új könyvtári rendszer nem az egyetemi könyvtárak, régi városi könyvtárak, híres középiskolák gyűjteményeire alapozva épült ki, hanem szétvert gyűjtemények romjaiból és a szigorú ideológia ellenőrzése alá került könyvkiadás termékeiből. A rendszerré válás útjában elháríthatatlan akadályként tornyosult az ágazati /főhatósági/ hovatartozás kettős kötődése vagy megoldatlansága, illetve a döntéshozók inkompetenciája. A legfontosabb könyvtárak és könyvtárcsoportok legalább öt különféle főhatósághoz, országos irányító szervhez tartoznak, ami rendszeres tárcaközi konzultációt igényelne az elvszerű kooperáció érdekében. Mindezt egy önálló szakosztályvezető képes lenne összefogni, ám ehelyett időtlen idők óta a könyvtárügy egy-egy nagyobb vegyesprofilú főosztály részét képezi.

A kilencvenes évek föltételezett társadalmi-gazdasági megújulása nem képzelhető el szellemi és erkölcsi megújulás nélkül, ami remélhetőleg a humán értékek iránti érdeklődés nagyarányú növekedésével jár együtt. Ebben mind az alkotó, mind a közvetítő értelmiségnek biztos információs háttérre lesz szüksége, melynek forrása az egész társadalmi életet átszövő könyvtári rendszer lehet. A forráshasználat iránti érdeklődés várhatólag az országos tudományos könyvtárakban, az egyetemi és más felsőoktatási gyűjteményekben, valamint a megyei és városi könyvtárakban jelentkezik a legélénkebben. Ugyanakkor a lakóhelyi környezetben szaporodik a célorientált társaságok, olvasókörök, kulturális egyesületek száma.

Nagymértékben megnövekszik a lehetőség a nemzetközi könyvtárközi kapcsolatok és szolgáltatások hagyományos és elektronikus úton való bővítésére, ami nemcsak az átvétel oldaláról, hanem az átadás, a magyar kultúra népszerűsítése oldaláról is biztató kilátásokkal kecsegtet.

Rendkívül értékes lehet minden nyitási lehetőség Nyugat-Európa felé, hiszen a könyvtári érdekek számos területe jó nemzetközi kapcsolatokat és együttműködést kíván:

- A tudományos, művészeti és irodalmi dokumentumok kiadóktól való közvetlen beszerzése.
- A szakmai és a szakma határterületét jelentő irodalom cseréje.
- Közös rendezvények, konferenciák, szemináriumok közérdekű témakörökben.
- Nemzetközi vállalkozások pl. állományvédelmi ügyben vagy könyvritkaságok reprint kiadásában.
- Közös kutatások könyvtárszervezési, automatizálási, könyvtárpedagógiai, szociológiai, építési stb. témakörökben.
- Személycserék és szakmai utak alapítványokkal és más támogatókkal való előmozdítása.

Az állami és a tanácsi könyvtárak körében, valamint az iskola-rendszer összes fokozatában költségvetésből kell biztosítani a jogszabályilag körvonalazott gyűjtőköri fejlődés követelményeit, azt is figyelembe véve, hogy a fontos információk egyre inkább megjelennek audio, audio-vizuális és számítógépes hordozókon, amelyeknek szintén a könyvtár a természetes gyűjtőhelye.

A hazai könyvtárügy, mint elvi rendszer már az 1956-os tvr. óta létezik, de gyakorlati rendszerré főként irányítási zavarok és a környezeti infrastruktúra miatt nem válhatott. Az elkövetkező esztendőben kiépülni látszik az országos információs infrastruktúra, amelyhez a könyvtári rendszer sokoldalú információs adatbázisként kínálattal kapcsolódhat és közvetítő szolgálatot láthat el a nagy nemzetközi adatközpontok irányában is. Ehhez olyan kisgépes könyvtári állomások kiépítésére van szükség, amelyek a szolgáltatásokat országosan hozzáférhetővé teszik mindenekelőtt a felsőoktatási könyvtárakban, valamint a megyei és nagy városi könyvtárakban.

A szerény gazdasági kilátások közepette se tekinthetünk el attól, hogy néhány nyomasztó elhelyezési gondtól megszabaduljunk. Ezek közül kiemegaslík az ELTE Központi Könyvtárának elhúzódo rekonstrukciója és a TTK könyvtár székházának megépítése, de súlyos adósság a főváros és a "százezres városok" központi könyvtárépületének hiánya is.

A könyvtárosképzés rendszerét az összes körülmény mérlegelésével felül kell vizsgálni és egy szervesen egymásba épülő, lépcsős képzési rendszert célszerű megvalósítani. A jelenlegi úgynevezett "könyvtárkezelői képzés" helyett létre kellene hozni az OSZK KMK mellett egy érettségire alapozó könyvtáros szakiskolát, amely az arra alkalmas nagykönyvtárakban működő kihelyezett tagozataival alkotna képzési hálózatot.

A szakképzés mellett fontos az ún. használói képzés is. Valamennyi iskolatípusban meg kell teremteni a feltételeket az információgyűjtés, rendszerezés, feldolgozás készségének kifejlesztéséhez, a könyvtárhasználati ismeretek elsajátításához.

Számolni kell azzal, hogy a könyvtárak nem csupán hagyományos funkcióikat teljesítik a megváltozott körülmények között. A közgyűjteményi funkciók ellátása mellett kibontakozó tudományos kutatói tevékenység össze-

hangolását, az erőforrások koncentrációját nagyban elősegíthetné egy közgyűjtés, informatikai és társadalomtudományi kutatóközpont kialakítása.

A könyvtári rendszer a valódi munkamegosztás és szolgáltatási érdekvonalak alapján piaci elvek szerint is irányítható. Szolgáltatást kínálni ne becsület és dicsőség dolga legyen csak; s legyen érdemes inkább megvenni, mint megfusizni.

Dr. T. Kiss Tamás: Vitairat a közművelődés állami és társadalmi igazgatásáról. = Állam és Igazgatás. 1989. 8. sz. 719-730. l.

Nemzeti közműveltségünk mostani helyzete fékezheti, mi több, "visszarendezheti" napjaink politikai, gazdasági és társadalmi reformtörekvéseit. Miután a műveltség jelenlegi állapotának kialakulásában nem csekély felelősség terheli a "történelmileg kialakult" irányítási rendszert, a valósághoz igazítása és demokratikus alapokra helyezése legsürgetőbb feladataink egyike.

A cikk szerzője szerint a közművelődés állami és társadalmi irányítása nem rangsorolható. Helyette olyan demokratikus forma létrehozására volna szükség, amelyben a közművelődésnek állami és társadalmi érdekeltségei kellő intenzitással, programokkal és egyenrangú partnerként vannak jelen.

A művelődési miniszter véleményező, tanácsadó szerveként működő Közművelődési Tanács vázlatos történeti áttekintéséből kitűnik, hogy a testületet alapító motívum mindig az volt: a közművelődés az állam és a társadalom közös ügye. Ám a kultúra fejlesztésében betöltött helyét, szerepét mégis az határozta meg, hogy mennyire volt demokratikus az államnak a társadalomhoz fűződő viszonya. Működésére nem az a jellemző, hogy a társadalom képviselőjeként megfogalmazza és képviseli a rétegek, csoportok, műhelyek igényeit, amelyek az állami irányítás számára programokat kellene, hogy jelentsenek. Ehelyett arra kényszerül, hogy a főhatóság alárendelt testületként információkat szállítson a döntésekhez.

A művelődéspolitikai elv az eltelt évtizedekben hol az alkotásra, hol a kultúraközvetítésre, hol pedig a befogadásra helyezte a hangsúlyt, s elkerülte a figyelmét e területek közöspiaci viszonyrendszere. E viszonyrendszer kialakulását igen hatékonyan tudná segíteni és befolyásolni egy Demokratikus Közművelődés Érdekvédelmi és Érdekegyeztető Tanács. A testület jellegéből adódóan nem tanácsadó szervként működne, hanem mint valamiféle "kulturális parlament", a kultúra állami igazgatásának kontrolljaként és a kormány partnereként funkcionálna.

Kialakításának néhány szempontja:

- A kultúrát sem homogén struktúrába, sem a művelődési szektorokba nem lehet belegyömöszölni. A kultúra pluralisztikus szerkezetű, amelyet a helyi/társadalmi kezdeményezések hoznak létre. Kialakítja jellegének, irányultságának és tartalmainak leginkább megfelelő felépítményét, amely jelentősen eltér a struktúrákra jellemző ráerőltetett rendtől.

- Semmiféle testület, bizottság - azáltal, hogy van - önmagában még

nem a demokrácia letéteményese. Amennyiben a Tanács csupán a tanácsadás és a véleményalkotás jogával rendelkezik, döntéshozatali és cselekvési jogokkal nem, akkor működésére a formális demokrácia lesz jellemző, nem veszi komolyan az egyén, illetve az általa képviselt intézmény, szervezet, mozgalom kultúrát fejlesztő jogát, és konzerválja a művelődési igazgatás neosztalinista vonulatát.

Az állami irányítási szerkezet alapvető megújításában a jelenlegi hivatalok nem érdekeltek, ehhez önkormányzati formákra és e formák szabadságára van szükség.

Az elmúlt négy évtized konfliktusainak egyik fő forrása, hogy az állami igazgatás az MSZMP demokratikus centralista elve szerint épült fel, a közművelődés gyakorlata viszont - természetéből adódóan - a demokratizmusra helyezte a hangsúlyt. Ez még akkor is igaz, amikor napjainkban a közművelődés minisztériumi és tanácsi irányítására már sem a centralizmus, sem a demokratizmus nem jellemző, csupán a lét. A másik jelentős gondot a közművelődés elhivatalosítása okozta, amely "hivatalban" a minisztérium tervein, tudtán és engedélyén kívül semmi lényeges eltérés nem történhetett. E "hivatal" fenntartási költségei, a működtetéshez szükséges összegek egyre tetemesebbek s ezt az állam már nem tudja biztosítani, a társadalom érdekcsoportosulásain keresztül követeléseit viszont fokozódnak.

A demokrácia, a felvázolt két konfliktus találkozási pontja lehet az az alap, amelyre felépíthető a közművelődés új igazgatási rendszere.

Ehhez néhány szempont:

- Az államosított közművelődés társadalmasulásának egyik alapvető feltétele, hogy az állam mondjon le monopol helyzetéről. Ez azonban nem egyenlő azzal, hogy az állam kivonul az intézményekből. Amennyiben a társadalom az állam bázisa, az államnak nincs joga egyedül eldönteni azt, hogy ő mit tekint társadalmasításnak.

- A közművelődésben nem létezhetnek irányítási szintek, csak funkciókra szervezett igazgatási formációk. Elfogadhatatlan, hogy egy városi, megyei tanács művelődési osztályán, vagy a minisztériumban dolgozó hivatalnok döntsön közművelődési kérdésekben csupán azért, mert mint államigazgatási szint, fölötte áll a társadalom közművelődési formációinak.

A cikkíró szerint elegendő lenne egy, esetleg két kultúrgazdasági szakember /művelődésközgazdász/, hogy intézze a városi, megyei közművelődési intézmények állami fenntartási költségeinek a kezelését, új források felkutatását. Amennyiben pedig az adott tanácsülés tájékozódni kíván a köz művelődésének valamelyik formájáról, akkor ennek az igénynek az illetékes önkormányzat szakszerűen képes eleget tenni.

Lényeges, hogy a közművelődési intézmények igazgatását az állami és a társadalmi érdekképviseletek által, konszenzussal megválasztott kompetens szakember végezze. A kinevezés határozatlan időre szóljon, s a vezetővel szemben az érdekelt önkormányzat vagy az állami fenntartó szükség esetén bizalmatlansági indítványt tehet.

A művelődés állami szolgálatát egy Országos Közművelődési Kabinet láthatná el, amely a Demokratikus Közművelődés Érdekvédelmi és Érdekegyeztető Tanács hivatalaként funkcionálna. Ez a Kabinet a hivatali

szerkezetre jellemző osztályok és csoportok nélkül végezné a munkát, s kifejezetten a szakszerű ügyintézés alapján funkcionálna.

A Kabinet néhány tevékenységi köre:

- Művelődéspolitikai munka végzése.

- Folyamatos és állandó párbeszéd a különféle közművelődési koncepciók között.

- Állandó és alkalmi munkakapcsolatok az önkormányzatokkal.

- Szakmai kiadványok megjelentetése.

- Az Országos Közművelődési Alap működtetése, amely a népi kultúra támogatását, a határainkon kívül élő magyarság és a Magyarországon élő nemzetiségek művelődésének segítését, valamint a nyugdíjasok, a Magyarországra menekültek, a különféle hátrányos helyzetben élők művelődésének segélyezését szolgálja.

- A Kül- és Belföldi Közművelődési-közgyűjteményi Ösztöndíjrendszer kezelése.

Tudomásul kell venni, hogy a közművelődés nem egyetlen tárca vagy igazgatási szektor belügye, hanem a nemzeté. A köz művelődési érdekképviselők nélkül mozdulatlan állapotban marad. Hatékony érdekvédelemre viszont akkor nyílik reális esély, ha egy parlamentképes minisztérium, valamint pártok, felekezetek, szervezetek képviselői mellett a művelődés érdekvédelmi mozgalmi, "kulturális lobbyk" és különféle önkormányzati formációk is megjelennek. Sokféle szakmai, intézményi vagy egyéb szerveződésű önkormányzat megalakulására van szükség. Ezek jelentőségét az adná, hogy a közművelődés társadalmi igazgatását naprakészen és nagy szakmai kompetenciával tudják ellátni. Alapvető értékük és érdekük az, hogy tevékenységekre és problémákra orientáltan működnek, s kénytelenek alkalmazkodni a társadalmi megrendelésekhez.

Az önkormányzati formák bonyolultabbá formálják a közművelődés érdekképviselését a mostani egyszerűbb /és egysíkúbb/, ám roppantul bürokratizálódott szerkezethez képest. A társadalom művelődése azonban igen színes, sokféle és sokszintű. Az állami igazgatás látványos csődje éppen abban mutatkozott meg, hogy erre a színességre bürokratikuságának fokozásával próbált reagálni és nem struktúrájának alapvető megváltoztatásával.

Az állami, társadalmi és a szakmai struktúrák összeillesztése - a vita-irat írója szerint - nemcsak a közművelődés igazgatását korszerűsítheti, hanem a nemzet és a kultúra demokráciájának egyik letéteményesévé is válhat, nagyobb mozgásszabadságot biztosítva a reformtörekvések számára.

Kamarás István: Az olvasó. Az irodalom és közönsége. =
A Könyv. 1989. 1. sz. 57-69. l.

A cikk tömör foglalatát adja mindannak, ami az alkotó - mű - befogadó viszonyrendszerében a befogadás folyamatáról, az azt befolyásoló tényezőkről mai tudásunk szerint elmondható s elmondani érdemes. Mivel a szerző maga is csupán a főbb tájékoztató pontok felvázolására szorítkozik rendkívül lényegretörő, néhány soros fejezetekre tagolt írásában, a recenzensnek

ezúttal be kell érnie a címszavak felsorolásával, szükség szerint rövid értelmezésével, kiegészítésével.

1. Olvasók és nem olvasók

Az irodalom közönsége nemcsak olvasó, hanem hallgató és néző-hallgató közönséget is jelent, hiszen az olvasni nem tudók, a gyatra olvasási készséggel rendelkezők, és a jól olvasó, de az irodalmi műveket mellőzők is találkoznak irodalommal a színházban, moziban, televízióban, rádióban, hanglemezen és így tovább.

2. Olvasásintenzitás, olvasmányválasztás

A választást akár jelentős mértékben is befolyásolhatja véleményével az irodalomközvetítő személy vagy intézmény - így többek közt a könyvtáros, a könyvtár. Erősen különböző az irodalommal való találkozás gyakorisága a könyvfalóktól kezdve az alkalmyszerű olvasóig. Az irodalmi mű az olvasmányszerkezetben lehet kiegészítő vagy alapolvasmány, és lehet egyetlen fajta olvasmány is.

3. Irodalmi olvasottság, irodalmi műveltség

Az olvasó irodalmi horizontja ma már nem csupán az irodalmi és az irodalomról szóló művek olvasataiból alakul ki, hanem részét képezi az irodalmi művek különböző feldolgozásainak élménylenyomata is. Az irodalmi műveltség sokkal inkább jellemezhető a minél többféle irodalmi konvenciórendszer ismeretével, mint az elolvasott művek számával, fontos jegye az irodalomelméleti és irodalomtörténeti tájékozottság is.

4. Olvasó közönség

Az olvasóközönség időben és térben, szerzőnként és művenként változó nagyságú kör. Az irodalom olvasóközönsége az egyes művek olvasóköreinek inkább laza halmaza, mint szerves egysége. Kötőeleme lehet egy-egy kötelező olvasmány, egy-egy szent könyvként tisztelt mű vagy egy-egy tömegsiker, ám egy nemzet irodalmának közönségét legalább annyira jellemzik a megosztó sajátosságok, mint a közös vonások.

Az irodalomolvasó személyisége, életpaszttalatai, társadalmi helyzete

1. A személyiség

Annak, hogy az irodalmi mű az olvasóban az olvasó által létrejöhessen, egyik legfontosabb feltétele maga a személyiség.

2. Életpaszttalat

Az életpaszttalatban fontos tényező a foglalkozás, a társadalmi munkamegosztásban elfoglalt hely. Lényegi eleme a műveltség, aminek az iskolázottság mellett fontos része az "életműveltség" is. Jelentős szerepet játszhatnak a réteghez, csoporthoz, kultúrához tartozás, a társadalmi mobilitás, a család, a családi tradíciók is.

3. Értékrend, világnézet

Az értékrend befolyásoló szerepe különösen az értelmezés esetében szembetűnő, míg a világnézetnek az olvasmány kiválasztásában és értékelésében is komoly szerepe lehet.

4. Izlés

Annak ellenére, hogy vegytiszta irodalmi izlés nincs, beszélhetünk romantikus izlésről, bestseller izlésről, klasszikus izlésről és modern

izlésről, nem feledve, hogy dominanciákról és nem kizárólagosságról van szó.

Olvasói beállítódás, olvasói stratégiák

1. Olvasói aktivitás

Az olvasás közbeni pszichofizikai /odafigyelési/ aktivitás a legtöbb esetben kevés, szükség van az érzelmi és az értelmező aktivitásra is. Az olvasók jelentős részét az aktivitásra való hajlam alacsony foka, passzív beállítódás jellemzi és csak kisebb részükben van meg a szellemi munkavégzés kifejezett igénye.

2. Értékelő sztereotípiák

Miként az olvasmány kiválasztása, akként értékének megítélése is olyan egyéni döntés, amelyben olvasónként különböző arányban mutatható ki a szuverén, személyes vélemény és az osztályozás társadalmi automatizmusa.

3. Haszonelvű és teljességelvű olvasás

Minden olvasó magatartásában jelen van az érdekvezéreltetés, ám vannak olvasók, akik az irodalmi műtől is elsősorban hasznosítható ismereteket, recepteket várnak. Szinte valamennyi olvasót jellemzi többé-kevésbé a kikapcsolódás igénye, de jelentős részükben nincs meg egyúttal a bekapcsolódás igénye, így az irodalmi mű számukra nem a gazdagodás eszköze, a teljesség lehetősége.

4. Azonosulás

Szintén elemi, elsődlegesen emocionális olvasói szükséglet, feltétele az esztétikai élménynek. A szereplőkkel, helyzetekkel, érzésekkel, problémákkal, értékekkel való azonosulásnak feltétele is, eredménye is az empátia.

5. Analízis és szintézis

Mindkét olvasói magatartás a megfelelő személyiségvonásaikon és készségeiken kívül olyan olvasókra jellemző, akiket irodalmi és élet-tapasztalataik is alkalmassá teszik, hogy induktív-elemző, vagy deduktív-összegző módon válaszoljanak a mű jelentette kihívásra.

6. A formaélmény szükséglete

Nincs olyan olvasó, aki valamilyen mértékig nem azonosul, aki nem foglal állást valamiben, ám olyan, akiből a formaélmény szükséglete hiányzik, elég sok akad. Az olvasó birtokában levő irodalmi konvenció-rendszerek önmagukban valószínűleg még nem jelentik a formaélmény szükségletének meglétét.

7. A katarzis szükséglete

A katarzis több, mint érzés, az érzelmi megrendülés valamilyen mértékben mindig értelmi megrendülés is. Változatai: az olvasónak önmagával való szembesülése, eszközeinek, céljainak átértékelése, új értékek, horizontok, létrendek, célok felfedezése azonnali döntések és változtatások nélkül, az olvasó hőn áhitott feltevéseinek megbizonyosodása vagy bártortalan megerősítése.

8. Olvasói stratégiák

Az olvasók jelentős része több-kevesebb nehézséggel elhelyezhető bizonyos dimenziókban: akár a haszonelvű-teljességelvű, akár az aktív-passzív, vagy akár a naiv-racionális skálán. Ezeket a különböző dimenziókat

érzékelhető skálákat egymás mellé helyezve, az átfedő pontokat összekötve, leolvasható az olvasók "beállítódási profilja".

9. Az olvasói stratégiák és az olvasót befolyásoló tényezők kapcsolata

Az egyes társadalmi-kulturális rétegek, a különböző izlésű vagy értékrendű olvasók körei korántsem homogének olvasási stratégiák tekintetében. Az olvasói aktivitás általában magasabb fokú azokban az egyéneknél, akiknél a személyiség és a közösség értékei képezik értékrendszerük tengelyét.

Az olvasó szerepei az irodalmi viszonylatrendszerben

1. Az olvasó mint megrendelő és fogyasztó

Hogy a fogyasztóból mikor és milyen eséllyel válhat megrendelő és jóváhagyó, az az adott társadalom nyilvánosságának fokától és kommunikációs rendszerétől függ elsősorban.

2. Az olvasó mint közvetítő

Az olvasók közötti vélemény /értékelés/- és eszme/értelmezés/-cserének fontos szerepe van, akár a mű sorsának, akár olvasói magatartásának, akár az irodalom társadalmi helyzetének alakulásában.

3. Az olvasó mint megvalósító és megvalósuló

Az alkotva befogadó az irodalmi mű mellett az olvasás közben kibontakozó saját művét /olvasatát/ is élvezheti. Az alkotó befogadásnak rendkívül intenzív lehet a hatása, de nagyon mulékony is, ily módon helyet hagyva az újabb értékeknek, esztétikai kalandoknak.

IRODALOMKUTATÁSOK, BIBLIOGRÁFIÁK
a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban
1989. júliustól decemberig

1. Székesfehérvár története 1939-1945. /OKTV-dolgozathoz./ 43 tétel.
Összeállította: Magony Imre.
2. Klebelsberg Kuno élete és munkássága. /Tanulmányhoz./ 35 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla.
3. Kápolnásnyék története 1848-tól napjainkig. /Szakdolgozathoz./ 91 tétel.
Összeállította: Magony Imre.
4. A 6-10 éves korú tanulók iskolai kudarcélményeinek pszichológiai vizsgálata. /Szakdolgozathoz./ 32 tétel.
Összeállította: Borbélyné Béres Marianna
5. A világkiállítások története. /Tájékozódáshoz./ 17 tétel.
Összeállította: Horváth Rózsa.
6. A Dunántúli-középhegység természeti viszonyai. /Szakdolgozathoz./ 77 tétel.
Összeállította: Mikola Katalin.

7. Textil- és szőnyegtervezés. /Tájékoztatóhoz./ 41 tétel.
Összeállította: Borbélyné Béres Marianna.
8. A cigányság története, származása. /Tájékoztatóhoz./ 28 tétel.
Összeállította: Mikola Katalin.
9. A szocializmus története. /Dolgozathoz./ 51 tétel.
Összeállította: Magony Imre.
10. A Számmer-nyomda története. /Szakdolgozathoz./ 13 tétel.
Összeállította: Borbélyné Béres Marianna.
11. Adalékok Sárkeresztúr község történeti monográfiájához. /Tanulmányhoz./
34 tétel.
Összeállította: Kneifel András.
12. A környezetismeret tantárgy fogalomrendszerének kialakítása és elemzése
az általános iskola alsó tagozatában. /Szakdolgozathoz./ 121 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla.
13. Adalékok Soponya község történeti monográfiájához. /Tanulmányhoz./
71 tétel.
Összeállította: Kneifel András.
14. A mohai Ágnes-forrás. /Szakdolgozathoz./ 16 tétel.
Összeállította: Magony Imre.
15. A közéletiségre nevelés iskolán kívüli alkalmai a középfokú iskolákban.
/Dolgozathoz./ 31 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla.
16. A magyarországi pártok művelődéspolitikája. /Tájékoztatóhoz./
23 tétel.
Összeállította: Mikola Katalin.

Az irodalomjegyzékeket - kérésre - másolatban rendelkezésre bocsátjuk.

Mikola Katalin

IRODALOMKUTATÁSOK, BIBLIOGRÁFIÁK
a Fejér Megyei Pedagógiai Intézetben

1. Felnőttnevelés, felnőttoktatás
74 tétel. Összeállította: Erdősi Erika
2. Az iskola szervezeti átalakítása
45 tétel. Összeállította: Erdősi Erika
3. Differenciált tanulásirányítás
38 tétel. Összeállította: Erdősi Erika
4. Tanítás - tanulás folyamata
31 tétel. Összeállította: Erdősi Erika
5. Az osztályfőnöki munkaközösség tevékenysége
24 tétel. Összeállította: Erdősi Erika
6. Diákönkormányzat - gyermektársadalom
30 tétel. Összeállította: Erdősi Erika
7. A számítógépek és a számítástechnika
alkalmazása az oktatás és az iskolai
élet különböző területein
37 tétel. Összeállította: Erdősi Erika
8. A személyiség fejlesztése
32 tétel. Összeállította: Erdősi Erika

Soós Sándorné

LEGFONTOSABB JOGSZABÁLYOK

1989. július - december

- 9/1989. /IV. 30./ MM rendelet a művelődési intézmények nevééről, elnevezéséről és névhasználatáról = Művelődési Közlöny 1989. 10. sz. 811-812. l. Ld. még: Magyar Közlöny, 1989. 26. sz.
- 24/1989. /VIII. 10./ MM r. Az egyes munkakörök betöltéséhez és kulturális szolgáltató tevékenység folytatásához szükséges képesítési előírásokról. = Magyar Közlöny 1989. 55. sz. 961-962. l.
- 25/1989. /VIII. 24./ MM-HM-KcM-KÖHÉM r. A diákigazolványról és a tanulókat, hallgatókat, valamint a sorkatonákat és a polgári szolgálatot teljesítő személyeket megillető egyes kedvezményekről. = Magyar Közlöny. 1989. 59. sz. 1015-1017 l. /könyvtárak díjtalan használata./
- 30/1989. /XI. 19./ MM r. Az összevont művelődési intézményekről = Magyar Közlöny 1989. 84. sz. 1395-1397. l.
- 31/1989. /XI. 26./ MM r. Egyes rendeletek és utasítások hatályon kívül helyezéséről = Magyar Közlöny. 1989. 87. sz. 1411-1412 l.
-

Н П Ш О Я

"Ma már csak emlék..."

Mellékelten megküldöm a Megyei Könyvtár Módszertani Osztálya 138 oldalas segédanyagának segítségével elkészített munkaterveket, szíves felhasználás végett. Elnézésüket kérem, hogy ilyen vastag papíron...

A NAGYBOCONÁDI NAGYKÖZSÉGI NAGYKÖNYVTÁR NAGYMUNKATERVE 1980-ra

A település ismérvei:

A település jellege: NAGY

A könyvtár helyisége: KICSI

Személyi feltételek: A könyvtáros NAGY János

Költségvetése: KICSI

A könyvtár forgalmi adatai: az olvasók száma KICSI,
a tárolási mutatója: NAGY

1. A működés feltételei:

A NAGYKÖZSÉGI TANÁCS nagy tervei között szerepel a könyvtár bővítése. Pályázatot adtak be a Közművelődési Tanács Titkárságára, hogy támogatást kérjenek a WC előterének bepolcozásához.

2. Az állomány alakulása:

Évente egyszer beletárazom az új krimiket ... mind az ötöt.

Az állomány védelme: tervbevettem az állomány 50 %-ának átköttetését bőrbe, rézveretekkel. A drága kézikönyvtári könyvek polcát a biztonság érdekében "csibe-dróttal" beszögeztem. Látni lehet ... hogy már milyen gazdag a kézikönyvtárunk.

Hírlap és folyóirat beszerzés a könyvtárban: összesen egy féleség jár, a FÜLES, 5 példányban. /Egy nekem, egy a sógoromnak, egy a népművelőnek, egy a vándormozisnak, egy meg a nagyközségi tanácsnak./

3. Olvasószolgálat:

Tervbevettem az olvasók számának növelését 1,25 %-kal. Ezen belül is a 30-39 éves korosztálynál a szövetkezeti parasztsághoz tartozó fizikai dolgozó kategóriában a szak- és betanított munkás rovatban. Ezt úgy valósítom meg, hogy jólmenő városi nőgyógyász unokaöcsém rábeszélésem, jöjjön el a nagyboconádi tsz-be traktorosnak.

Tájékoztató: a FÜLES megfejtéséről mindig tájékoztatom a sógorom, a népművelőt, a vándormozist, a tanácsitkárt. Ha ők fejtik meg elsőnek, ők is tájékoztatnak engem. Ez már a könyvtár kapcsolattartása a társintézményekkel és a fenntartóval.

A látogatók számának növelésére tervbevéttük - a VB is jóváhagyta - a könyvtár befutását. Ennek következtében 300 %-os növekedésre lehet számítani. Egy olvasó helyett három jön egy-egy kölcsönzéskor. Növelni fogom a helybenolvasás lehetőségét is. Azt az egy széket, amin én ültem eddig, felváltva használjuk az olvasókkal. Ezt már az idén is jelentettem a statisztikában.

4. Könyvtárpropaganda: az olvasótoborzás érdekében elhíreszteltem a helyi tápboltban, hogy a fehérvári KORONAKER 10 ezer forintos vásárlási utalványt rejtett el az egyik könyvtári könyvben. Azóta minden olvasó 25 könyvet kölcsönöz egyszerre. Így nemcsak az olvasók száma nő, de a látogatók és a kölcsönzött köteteké is. Ha nem vigyázok, megkapom a Szocialista Kultúráért kitüntetést augusztus 20-án. Ámbár most úgyis én vagyok a soros, mert már mindenki megkapta.

Rendezvények: a mezőgazdasági könyvhónapra február 13-án 15 órára meghívjuk Frederic Pasztner Snobel-díjas professzort, a Francia Tudományos Akadémia tagját, a téma nemzetközileg legismertebb tekintélyét, hogy tartsa meg előadását A hulladék feldolgozás ökonómiai kérdései a közművelődés tükrében címmel. A tiszteletdíját a megyei könyvtár fizeti.

5. Állományfeltárás:

Benevezek a megyei könyvtár által kiírt "Ha a katalógusom beszélni tudna" pályázatra. Katalóguscéduláim az ISBD nemzetközi szabvány szerint készítem, hogy a British Museum Könyvtára is felhasználhassa. Már az elmúlt évben is több ilyen jellegű kéréssel fordultak hozzám. Ezáltal létrejött a "forró drót" Nagyboconád és London között.

6. Könyvtári kiadványok: az IFLA megbízásából elkészítem a Nagyboconádi Nagykönyvtár 1980. évi gyarapodási jegyzékét magyar-német-angol-francia és eszperantó nyelven. A körözését Láposi Lórincre bizzuk.

A fenti tervek teljesítéséről 1980. évvégén beszámoló jelentést írok, de szinte már most biztosra vehetik, hogy mindez megvalósul.

Csaba Orsolya

/A paródia elhangzott a megyei könyvtár 1984. évi farsangi műsorában. A szerk./

É V F O R D U L Ó K - 1990

Az 1989-es évhez hasonlóan ismét közreadjuk a Fejér megyében született vagy működött kiemelkedő személyiségek évfordulónaptárát. Ezzel is szeretnénk felhívni kollégáink figyelmét megyénk jeles alakjaira, a méltó ünneplésre.

Irodalomjegyzékkel, könyvtárközi kölcsönzéssel a megyei könyvtár szívesen segíti munkájukat.

- Január 9. Boross Mihály 175 éve született Ószönyben, elhunyt 1899. március 5-én Sárbogárdon. Író, ügyvéd, az 1848. március 16-i székesfehérvári tüntetés egyik szervezője, a forradalom és a szabadságharc aktiv résztvevője. A szabadságharc bukása után bebörtönözték. 1861-ben Fejér vármegye alispánja, majd 1876-ig járásbíró Székesfehérvárott. Élete utolsó éveit Sárbogárdon töltötte. Irodalmi munkássága során nagyszámú népies, didaktikus jellegű regényt, elbeszélést és ismeretterjesztő munkát írt.
- Január 14. Ybl Ervin száz éve született Budapesten, elhunyt 1965. augusztus 11-én Budapesten. Művészettörténész, a művészettörténeti tudományok kandidátusa. Hagyatékát a székesfehérvári István Király Múzeum őrzi.
- Január 31. Madarász József 75 éve hunyt el Kispesten, született Nemeskisfalun 1814. augusztus 27-én. Politikus, ügyvéd, lapszerkesztő, a nemesi radikális baloldal tagjaként részt vett az ellenzéki mozgalomban. A szabadságharc bukása után 9 évi várfogságra ítélték. Kiszabadulása után ismét cselekvően részt vett a politikai életben, a Negyvennyolcas Párt a későbbiekben pedig a Függetlenségi Párt egyik vezetője volt. Sárkeresztúri kerületét megszakítás nélkül 67 évig képviselte az Országgyűlésben, s évekig volt a képviselőház korelnöke.

- Február 13. Csók István 125 éve született Sáregresen, elhunyt 1961. február 1-én Budapesten. Kossuth-dijas kiváló festőművész, a modern magyar plén air festészet vezető alakja.
- Március 10. Zolnai Béla száz éve született Székesfehérváron, elhunyt 1969. május 26-án Budapesten. Irodalomtörténész, nyelvész, az MTA tagja. Munkatársa volt az Encyclopaedia Britannicának, a Magyar Nyelv Értelmező Szótárának.
- Április 6. Mátyás király 500 éve hunyt el Bécsben, született 1443. február 23-án Kolozsvárott. 1464. március 29-én Székesfehérváron koronázták királlyá, itt temették el.
- Május 16. Kelemen Béla 125 éve született Pesten, elhunyt 1944. július 4-én Székesfehérváron. Nyelvész, szótárszerkesztő. Székesfehérváron élt és tanított.
- Május 31. Chernel István 125 éve született Kőszegen, elhunyt 1922. február 21-én Kőszegen. Ornitológus a Velencei-tó madárvilágának kutatója.
- Július 26. Márton József 150 éve hunyt el Bécsben, született Iszkaszentgyörgyön 1771. március 2-án. Tanár, szótáríró, az MTA levelező tagja. Számos nyelvtudományi munka, nyelvtan, szótár szerkesztője.
- Október 27. Zigány Árpád 125 éve született Székesfehérváron, elhunyt 1936. november 27-én Budapesten. Ujságíró, író, műfordító.

Összeállította: Szabó Józsefné

**MAGYAR
KÖNYVTÁROSOK
EGYESÜLETE**

XXII.

VÁNDORGYÜLÉS
SZÉKESFEHÉRVÁR - 1990
JÚLIUS 11-14.

Kedves Kolléga!

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete XXII. vándorgyűlésének Székesfehérvár ad otthont 1990-ben.

A vándorgyűlés felhívása és a jelentkezési lap a MKE 1990. 1. sz. Tájékoztatójában jelenik meg. A Tájékoztatók azonban csak az egyesületi tagokhoz jutnak el.

Szeretnénk, ha megyénkből minél többen érdeklődnének a rendezvény iránt. Részletes programot és jelentkezési lapot márciustól lehet kérni a megyei könyvtártól. A jelentkezési lap beküldési határideje április 1.

A vándorgyűlés fő témája: Múlt és jelen. A könyvtárak érték-őrző és ismeretátadó szerepe a társadalomban.

Minden érdeklődőt szeretettel vár a

Szervező Bizottság

1989. június - november

1949-1989 : Alba Regia Állami Építőipari Vállalat. - Székesfehérvár : Alba Regia ÁÉV, [1989]. - 20 p. : ill., színes ; 29 cm + mell. / összeáll. Völgyi Sándor (7 p.)

Közz. az Alba Regia Állami Építőipari Vállalat

Az ARÉV szerzeményes képzőművészeti kiállítása : 1989. július. - [Székesfehérvár] : [Építők Pintér Művel. Háza], [1989]. - [12] p. : ill. ; 24x21 cm

Kiállítási katalógus.

Benczik Jánosné Nemesházi Erzsébet

100 éve kezdődött Mórán ... / kész. Benczik Jánosné Nemesházi Erzsébet. - Mór : Radó Vár. Kvt., 1989. - [69] fol. : ill. ; 32 cm

Fénymásolt gépirat. - Közread. a Radó Antal Városi Könyvtár

Bicske város képtára és honismereti gyűjteménye : Jakab István László festőművész - a népi műemlékek megörökítője - kiállítása : Bicske, Lenin u. 74. / [tanulm. Pogány Ö. Gábor]. - [Bicske] : [Petőfi Művel. Közp.], [1989]. - [4] p. : ill. ;

19x22 cm

Kiállítási katalógus

Bokros Birman Dezső és kortársai : Az elmaradt magyar expresszionizmus : Székesfehérvár, István Király Múzeum, 1989. június 10 - augusztus 27. / tanulmány Kovalovszky Márta = Dezső Bokros Birman and his contemporaries : The missed Hungarian expressionism. - Székesfehérvár : István Kir. Múz., [1989]. - 28 p. : ill. ; 29 cm. - (István Király Múzeum közleményei. D. sor., ISSN 0586-3759 ; 191.)

Kiállítási katalógus

ISBN 963 7131 99 X

Csutiné Schleer Erzsébet

Székesfehérvár, Rác utca, Rác-templom / [Csutiné Schleer Erzsébet]. - [Bp.] : TKM Egyes., 1989. - [16] p. : ill. ; 17 cm. - (Tájak, korok, múzeumok kis-könyvtára, ISSN 0139-245X ; 349.)

ISBN 963 555 646 2

Farkas Gábor

Törvényhatósági és községi önkormányzatok : 1945-1950 / írta Farkas Gábor. - Székesfehérvár : [Fejér M. Lvt.], 1989. - 3 db ; 21 cm

ISBN 963 7233 08 3 füzött : ár nélkül

1., [A helyi- és a területi közigazgatás ideiglenes szervei, 1944-1945]. - 76 p. - (Fejér Megyei Levéltár közleményei, ISSN 0238-4116 ; 8.)

Bibliogr.: p. 64-75.

ISBN 963 7233 09 1

2., [A törvényhatóságok és a községek önkormányzati szervei, 1945-1950]. - 89 p. - (Fejér Megyei Levéltár közleményei, ISSN 0238-4116 ; 9.)

Bibliogr.: p. 82-87.

ISBN 963 7233 10 2

3., [Közigazgatási reformtörekvések, 1945-1948]. - 73 p. - (Fejér Megyei Levéltár közleményei, ISSN 0238-4116 ; 10.)

Bibliogr.: p. 71-72.

ISBN 963 7233 11 3

Fejér megye. [Készítette] Kartográfiai Vállalat. M. 1:150 000. Bp. 1989, Veszprémi Közúti Igazgatóság. 67,5x97 cm. - 15 mtérk.

/Uthálózati térkép./

Dunántúl. - Uttérkép. - Szines. - Települések vázlatos alaprajzban, nagyság szerint névvel. - Utak minőség szerint jellel, számaikkal. - Jelmagyarázat. - Fokhálózat nélkül. - Keret nélkül. - Mellék-térkép: 1. Mór. - 2. Velence és Kápolnásnyék. - 3. Sárbogárd. - 4. Cece. - 5. Dunaújváros. - 6. Bicske. - 7. Székesfehérvár. - 8. Martonvásári csomópont. - 9. Kápolnásnyéki csomópont. - 10. Szabadbattyáni csomópont. - 11. Polgárdi csomópont. - 12. Bicskei csomópont. - 13. Székesfehérvári csomópont I. -

14. Székesfehérvári csomópont II. - 15. Székesfehérvári csomópont III.

Fejér megyei szemle : A Fejér Megyei Tanács társadalmi, gazdasági, művelődéspolitikai folyóirata / fel. szerk. Mihók Lenke. - 1989, 1. - Székesfehérvár : Fejér M. Lapk. Váll., [1989.] - 111 p. : ill. ; 24 cm
Félévenként. - Indulás: 1964, 1. - Megjelenés: 1964.
ISSN 0133-9389

Fejér megyei történeti évkönyv : a Fejér Megyei Levéltár évkönyve / szerk. Farkas Gábor. - 19. - Székesfehérvár : [Fejér M. Lvt.], 1989. - 247 p. : ill. ; 24 cm
Indulás: 1. - Megjelenés: 1968. - Bibliogr. a tanulmányok végén
ISSN 0301-7532

Gecser Lujza textilművész ... emlékkiállítás : Székesfehérvár, István Király Múzeum, 1989. szeptember 2 - október 8. / tanulmány Fitz Péter ; ... rend. Fitz Péter, Kovalovszky Márta, Ladányi József = The commemorative exhibition of Lujza Gecser. - Székesfehérvár : István Kir. Múz., [1989]. - 20 p. : ill. ; 30 cm. - (István Király Múzeum közleményei. D. sor., ISSN 0586-3759 ; 192.)

Kiállítási katalógus. - Borító-cim: Gecser Lujza. - Bibliogr.: p. 11-12.

ISBN 963 7390 00 6

Hadas János

Székesfehérvár / Hadas János ;

bev. szöveg ... Dávid Erzsébet ;
[ford. ... Markovits László,
Szendrei Tibor] ; [közread. a
Magyar Távirati Iroda]. - [Bp.] :
MTI, cop. 1988 [!1989]. - [16]
p., [76] t. : ill., színes ; 26 cm

Fotóalbum. - A bev. és a kép-
aláírások angol és német nyelven
is

ISBN 963 7262 63 6

Hadik András

Mór, műemlékek / [Hadik
András]. - [Bp.] : TKM Egyes.,
1989. - [16] p. : ill. ; 17 cm. -
(Tájak, korok, múzeumok kis-
könyvtára, ISSN 0139-245X ;
353.)

ISBN 963 555 650 0

Kisipari szolgáltatások: Dunaúj-
város és vidéke / [a KIOSZ Duna-
újvárosi Alapszervezetének ki-
adványa]. - [Dunaújváros] :
[KIOSZ Dunaújvárosi Alapszerv.],
[1989]. - 107 p. ; 20 cm

Kovács Péter

Székesfehérvár, egykori
jezsuita templom és rendház /
[Kovács Péter]. - [Bp.] : TKM
Egyes., 1989. - [16] p. : ill. ;
17 cm. - (Tájak, korok, múzeumok
kiskönyvtára, ISSN 0139-245X ;
350.)

ISBN 963 555 647 0

Lánczos András

Érmünket ha felleled ... / [írta
és szerk. Lánczos András]. -
[Dunaújváros] : [Arany Üst
Szervezőbiz.], [1989]. - 31 p. :
ill. ; 20 cm

Közread. az Arany Üst Szervező-
bizottság

Lugossy László, fe

Otthon a rohanó, torzult
világban : Csók István Képtár,
Székesfehérvár, 1989. [május
6 - június 18.] / fe Lugossy
László. Nagyfeszültségű üzenet :
Csók István Képtár, Székesfehérvár,
1989. [május 6 - június 18.] /
Lois Viktor ; [tanulmány Pernecky
Géza, Keserü Katalin] ; [... rend.
Kovalovszky Márta, Ladányi
József, Sasvári Edit]. - Székes-
fehérvár : István Kir. Múz.,
[1989]. - 23, 21 p. : ill. ; 30 cm +
mell. (8 p.). - (István Király
Múzeum közleményei. D. sor.,
ISSN 0586-3759 ; 190.)

Kiállítási katalógus. - A két mű
hátlapjával egybekötve. - Magyar
és angol nyelven. - Bibliogr. :
mell. p. 4-5., 7-8.

ISBN 963 7131 97 3

Magony Imre

A székesfehérvári nemzetőrség
1848-ban / kész. Magony Imre ... ;
konzulens tanár Varsányi Péter
István ... - Szakdolgozat :
Berzsenyi Dániel Tanárképző Fő-
iskola (Szombathely), [1989]. -
1989. III, 94 fol., X t.fol. : ill. ;
31 cm

Gépirat. - Bibliogr. a
jegyzetekben. - Történelem Tan-
széken államvizsgára készített
szakdolgozat

Magyarország tájféldrajza /
sorozatszerk. Pécsi Márton. -
Bp. : Akad. K., 1967- . - 24 cm
ISBN 963 05 2138 5

6., A Dunántúli-középhegység.
B. Regionális tájféldrajz / [szerk.
Ádám László, Marosi Sándor,
Szilárd Jenő]. - 1988 [!1989]. -
494 p. : ill.

Bibliogr.: P. 445-454.
ISBN 963 05 5320 1

Mezőfalva története / Erdős Ferenc [et al.] ; [szerk. Erdős Ferenc]. - Mezőfalva : [Nagyközs. Tcs.], 1989. - 258 p., [15] t., [1] t.fol. : ill., részben térk. ; 25 cm

Bibliogr.: p. 193-198., 212. - Német nyelvű összefoglalóval
ISBN 963 03 2997 2

Négy évtized közösen Agárdon : 1949-1989 / [kiad. a Gárdonyi Géza Mezőgazdasági Termelőszövetkezet ...]. - Agárd : Gárdonyi Mgtsz, [1989]. - 59 p. : ill., részben színes ; 20x20 cm

Borítócím: Négy évtized közösen

Országos Műemléki Konferencia, 1989, Székesfehérvár / [... összeáll. Csutor Éva ..., Igari Antal ...]. - [Székesfehérvár] : [Fejér M. Tcs.], 1989. - 15 p. : ill. ; 21 cm

Borítócím: OMK 89 Szfvár. - A konferencia tanulmányi kirándulásának programfüzete

Ritoók Pál

Székesfehérvár, Szent István tér / [Ritoók Pál]. - [Bp.] : TKM Egyes., 1989. - [16] p. : ill. ; 17 cm. - (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, ISSN 0139-245X ; 351.)

ISBN 963 555 648 9

Ságvári Endre Műszaki Szakközépiskola (Székesfehérvár)

Az 50 éves Ságvári Endre Műszaki Szakközépiskola évkönyve / [... szerk. és közzéteszi Torma Károly ...]. - Székesfehérvár : [Ságvári Műszaki Szakközépisk.],

1989. - 149 p. : ill. ; 24 cm
Borítócím: Ságvári Endre Műszaki Szakközépiskola évkönyve, 1989 : 50

Sárbogárd város története / [szerk. Farkas Gábor] ; [kiad. Sárbogárd Város Tanácsa]. - Sárbogárd : Vár. Tcs., 1989. - 600 p., IX t., [2] t.fol. : ill., részben térk. ; 25 cm

Bibliogr.: p. 535-552.
ISBN 963 03 2951 4

Szaktanácsaink / [összeáll. Vén István]. - [Dunaújváros] : [Papíripari Váll. Dunaújvárosi Gyára], 1988 [!1989]. - [51] p. : ill. ; 10 cm

Közread. a Papíripari Vállalat Dunaújvárosi Gyára

Székesfehérvár, középkori műemlékek. - [Bp.] : TKM Egyes., 1989. - 17 cm

1., / [Siklósi Gyula]. - [16] p. : ill. - (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, ISSN 0139-245X ; 348.)

ISBN 963 555 645 4

Székesfehérvár, középkori műemlékek. - [Bp.] : TKM Egyes., 1989. - 17 cm

2., / [Schönerné Pusztai Ilona, Lővey Pál]. - [16] p. : ill. - (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, ISSN 0139-245X ; 352.)

ISBN 963 555 649 7

Székesfehérvár, Nemzeti Emlék hely / [összeáll. Beniczky Péter]. - Székesfehérvár : [M. Vár. Tcs.], 1989. - 19, [5] p. : ill. ; 29 cm
Pályaműismertetések

Székesfehérvár szabad királyi város belsőségének térképe. Kiad. az Aréna Kiadó Kft. Szerk. Magyarits András. M. 1:10 000. Hasonmás kiad. Székesfehérvár 1989, Kartogr. Váll. soksz. 49,5x53 cm. - 1 mtérk.

Fejér m. - Az 1930-ban a M. Kir. Állami Térképészet által készített térkép hasonmás kiadása. - Színes. - Utcák, terek névvel. - Középületek alaprajzban, számmal, egyesek návvel. - Utcanévjegyzék és középületek számmagyarázata. - Kerettel. - Melléktérkép: Belváros. M. 1:7 500. - A hasonmás kiadás hátoldalán az utcák névadóinak életrajzi adatai.

Székesfehérvári Állami Zeneiskola : 1913-1988 / [szerk. Bányai Zsuzsa et al.]. - [Székesfehérvár] : [Áll. Zeneisk.], [1989]. - 64 p. : ill. ; 21 cm

Velencei-tavi üdülőkörzet : Hosszútávú központi fejlesztési program és regionális rendezési terv összefoglaló kivonata : 1989. szeptember / [összeáll. ... a Velencei-tavi Tárcaközi Operatív Bizottság ...]. - [Székesfehérvár] : [Fejér M. Tcs.], 1989. - 34 fol., [8] t.fol. : ill., részben színes térk. ; 30 cm

Borítócím: A központi fejlesztési program és regionális rendezési terv összefoglaló kivonata : Tárcaközi egyeztetési anyag : 1989. IX.

Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár Székesfehérvár

Hangoskönyvek jegyzéke. - 1. - Székesfehérvár : Vörösmarty M. Kvt., 1989. - 23 p. ; 21 cm

Közzr. a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár

Komlósi József

Habsburg Ottó a megyei könyvtár olvasótermében

Habsburg Ottó
1989. június 22.

KRÓNIKA

1989. június 16 - december 15.

TÁCON A PÁRTIRODÁBAN tartotta Soponya Nagyközségi Közös Tanács végrehajtó bizottsága a június 20-i ülését, melyen Soponya, Tác, Csősz könyvtárügyével is foglalkoztak. Egyedül Csőszön megnyugtató a könyvtár helyzete. Soponyán a személyi gond megoldódni látszik, de kevés az olvasó, nem járhatnak újságot stb. Tácon a könyvtár jobb elhelyezésében eddig semmi nem történt. Most a testület úgy határozott, hogy a tanács vezetése - a következő ülésig - járjon utána, hogy a könyvtár a pártirodában kaphasson helyet, esetleg cserével.

JUNIUS 22-én került sor a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár Bartók Béla tér 1. sz. épülete tetőfelújítási munkái műszaki átadására. Az 1 731 667 Ft értékű munka során új szigetelést kapott a lapos tető, kicserélték a csapadékvizelvezető csatornákat, valamint kijavították a mellvédet.

A VELINSZKY László Városi Könyvtár hálózatának munkatársai munkaértekezletet tartottak június 26-án a Királykút Könyvtárban Propagandamunka a hálózatban összefoglaló címmel. Megbeszélték

a különböző új kezdeményezéseket, majd megnézték videón a Szeretnék beiratkozni a könyvtárba című angol oktatófilmet, jókat derülve a film túlzásain.

NYOLCADIK alkalommal szervezett a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár olvasótábort cigánytanulóknak. Lajoskomáromban június 27-től július 6-ig - Sipos András táborvezető, Bauer Andrea, Bokor Zsuzsa, Trosztmér Katalin, Tulcz Éva, Magony Imre, Szmodics László kiscsoportvezetők irányításával - elsősorban bicskei, sárkeresztúri gyerekek élvezhették a sok játékot, kirándulást, beszélgetést, szórakoztató programot.

A KISLÁNGI Általános Művelődési Központ iskolai könyvtárában júniusban állományellenőrzést, selejtezést tartottak. A megmaradt állományt 947 db könyvet 32.299,70 Ft értékben átvette a közművelődési könyvtár. A könyvbeszerzési keretet összevonták, a két intézménynek járó folyóiratokat, a szaktantermek letéti anyagát a községi könyvtár kezeli, a tanári segédkönyveket, tankönyveket, brossurákat továbbra is az iskolában tartják nyilván.

ÉRDEKES nyári rejtvényekkel várta a gyerekeket a szünetben a megyei könyvtár gyermekrésze. A Kenguru-rejtvényt főleg kisiskolások fejtették nagy izgalommal, a kérdések egy-egy számozott kenguru zsebében rejtőztek. Az Ezerszinü Magyarország a felsősöknek szólt, akik Magyarország földrajzáról, történelméről, néprajzáról szóló kérdésekre

adhattak választ a könyvtárban lévő könyvek segítségével. A helyes megfejtők között ajándék-könyveket sorsoltak ki.

A KÖZGYŰJTEMÉNYI és Köz-művelődési Dolgozók Szak-szervezetéhez csatlakozott a megyei és városi könyvtár közös alapszervezete. A június 29-i taggyűlésen megválasztották az új tisztségviselőket is. A titkár: dr. Kisteleki Győzőné, titkár-helyettes egyben bizalmi/: Komlósi József, az szb további tagjai Guzner Gyuláné, Laky Éva és Tománé Bán Katalin bizalmiak. Pénzügyi ellenőr: Szügyi Mária.

CSÁKVÁRON június 29-én tanács-ülésen tárgyalta a közigazgatási terület közművelődési helyzetéről, közte a könyvtárról szóló be-számolót. A testület jóváhagyta a beszámolót, s megállapította, hogy a tárgyi és személyi fel-tételek biztosítottak, a munka színvonala megfelelő és folyamatos, s figyelmet fordítottak a társközségekben folyó munka szervezésére. Fontos a további kapcsolattartás az iskolákkal, a munkahelyekkel; folytatni kell a hétfégi programokat és a jó propagandát.

CANON NP 1215 típusú másoló-gépet vásárolt június végén a Vörösmarty Mihály Megyei Könyv-tár. A készülék, amely kellék-csomaggal együtt /+ 25 % ÁFA/ 605 500,- Ft-ba került, könyvekből, bekötött folyó-iratokból is alkalmas a másolásra A/3-as méretig; ezen belül nagyit is kicsinyit is.

AZ ÉSZAK-DUNÁNTULI régió módszertanosai, szakfelügyelői július 5-én Vörösberényben találkoztak, ahol a megbeszélés fő témája a módszertani és a szak-felügyeleti munka kérdése volt. A tanácskozáson a KMK-t Sente Ferenc igazgató és dr. Kenyéri Katalin jogász képviselte.

HANGOS KÖNYVEK jegyzékének első füzetét állította össze a Vörösmarty Mihály Megyei Könyv-tár olvasószolgálat a júliusban a könyvtár állományából. A könyvtár-közi kölcsönzést is segítendő a jegyzéket eljuttatta városi, nagyközségi és községi könyv-tárakhoz is.

FOLYÓIRATRENDELÉSI javaslatokról állítottak össze annotált jegyzéket a megyei könyv-tár módszertani osztályának munka-társai augusztusban. A régebben indult folyóiratok, újságok közül 53-at, az 1988-1989-ben indultak közül 24-et, a gyermekfolyóiratok közül 14-et ajánlottak elsősorban a C típusú könyvtárak figyelmébe. Külön jegyzék készült a megyei könyvtárba járó új periodikumokról, melyet tájékozással szintén meg-kaptak a könyvtárak.

HÁROM nyugdíjasuktól búcsúztak el a móriak augusztus 20-án. Ez alkalommal Gippert Antalné Radó emlékgűrűt, Haasze Gyuláné és Kiss Gabriella pedig emlékmedált kapott.

A MÓRA KLUB - amely a múlt évben is sikeresen működött Mező-szilason - szeptemberben újra indult. Főleg 4. osztályosokkal bővült klub színes programmal

rendelkezik, amelyben szerepel budapesti színházlátogatás, az Országos Széchényi Könyvtár megtekintése, író-olvasó találkozó a gyermekkönyvhéten, stb. A könyvtár vezetője jó érzékkel foglalkozik a gyerekekkel, s rajtuk keresztül a szülőket is bekapcsolja a közösség munkájába.

A DUNAUJVÁROSI MMK gyermekkönyvtára Kutató címmel rejtvényfüzetet adott ki felső tagozatos gyerekeknek. A színesen, változatosan megszerkesztett feladatokat csak a könyvtárban - könyvek, lexikonok, katalógusok használatával - lehet megoldani. Sok a játékos, képes fejtörő. Leadási határidő: 1990. március 10. A helyes megfejtők könyvjutalmat kapnak.

VÁLTOZÁS állt be szeptember 1-től a móri November 7. lakótelepi kettős funkciójú könyvtár működésében. A továbbiakban iskolai báziskönyvtárként működik. A Radó Antal Városi Könyvtár több mint 5000 kötet könyvet ajándékozott az iskolának. Az állományt a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet és a Radó Antal Városi Könyvtár könyvtárosai közösen alakították ki, hogy megfeleljen új feladatkörének.

FESTÉSI MUNKÁK miatt zárva tartott a móri Radó Antal Városi Könyvtár augusztus 20-tól szeptember 25-ig. Megszépülve, tiszta szőnyegekkel, átfestett radiátorokkal, felújított parkettával nyitottak a tervnek megfelelően szeptember 26-án. Ettől a naptól kezdve újra várja olvasóit szombatoként is a

folyóiratolvasó.

BRENNER GYÖRGY karikaturáinak kiállítását rendezte meg a Videoton Művelődési Ház és Könyvtár a VOK-ban szeptember 7. és 24-e között.

FOLYTATTÁK a pénteki "Játszóház" programokat a Videoton szakszervezeti könyvtárában. Az általános iskola felső tagozatos tanulói számára pedig havonta számítógépes grafikai szakkört szerveztek.

AZ ÉSZAK-DUNÁNTULI megyék együttműködési programjának megfelelően a módszertanos könyvtárosok regionális konferenciáját - vitafórum és tapasztalatcsere jelleggel - szeptember 12-14-én rendezték meg Tatán. Téma: a tanácsok közvetlen megyei irányítása és a könyvtári hálózati munka. A tanácskozás első napján megyénkből öten vettek részt a programokon. A közigazgatási rendszerek változásairól dr. Csiba Tibor /BM főosztályvezető/ tartott előadást, majd dr. Mikolasek Sándor, a Komárom Megyei Tanács VB szervezési és jogi osztály vezetője és Zsámboki Árpád a Vas Megyei Tanács VB közművelődési csoportvezetője a közvetlen megyei irányítás rendszerének kialakulásáról beszélt a Komárom és Vas megyei tapasztalatok alapján. A négy kísérleti megyéből három megyei könyvtár módszertani osztályvezetője - Hegedüs Éva /Fejér/, Kovács Géza /Vas/ és Lajos László /Komárom/ - a hálózati, módszertani munka,

valamint az ellátó rendszer tapasztalatairól beszélt a két-szintű helyi-területi igazgatás bevezetése után.

A MÓDSZERTANOS munkaközösség a szeptember 14-i összejövetelét a csákvári nagyközségi könyvtárban tartotta. Viszló Gyula tanácselnök tájékoztatója után a módszertanos könyvtárosok a képzettség és a fluktuáció kérdésével foglalkoztak, mely kérdéskör legfontosabb megállapítása az volt, hogy a személyi változások minőségi változást hoztak a könyvtárak vezetésében. A helybéli könyvtárosok pedig a nagyközségeen belüli könyvtári együttműködést mutatták be /tanácsai, iskolai és kórházi könyvtár/.

TOVÁBBKÉPZÉS. A megye fő-foglalkozású könyvtárosai számára tartott ez évi harmadik továbbképzésen - október 2-án - Pomogáts Béla irodalomtörténész két előadást is tartott: Határainkon túli magyar nemzetiség irodalma és A nyugati magyar irodalom címmel. Délután e témákhoz kapcsolódott Mezey László Miklós, a KMK munkatársának előadása A határainkon túli magyar irodalom helye, szerepe a könyvtári gyűjteményekben címmel.

AZ EGYSZÓLAM EGYÜTTES volt a vendége a móri Radó Antal Városi Könyvtárnak október 4-én. A TIT városi szervezetével közös rendezvényen Fábián Éva és Berecz András népdalénekesek szórakoztatták a közel 80 fős közönséget.

OKTÓBERTŐL játékos angol és

német nyelvklubot indított a gyerekeknek a Videoton szak-szervezeti könyvtára. A hetenkénti foglalkozások célja, hogy megismertessék és megszerettség az idegen nyelv tanulását a gyerekekkel.

NÉMET NYELVKLUB működik októbertől Székesfehérváron a József utcai és a Sziget utcai könyvtárban. A 10-12 éves gyermekek játékosan ismerkednek a német nyelv szókincsével, grammatikájával. A hetente tartott foglalkozásokat Kovács Istvánné és Lenkei Katalin vezeti.

SHARP Z-30 típusú katalóguscédula sokszorosítót vásárolt a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár október 19-én a megyei könyvtárak gt közös beszerzése keretében. A készülék - kellékekkel együtt - 57 000,- Ft-ba került. Jó tulajdonságai közé tartozik, hogy A/6, A/5 és A/4-es méretben bármely fajta papírral képes sokszorosítani. Ugyanilyen készüléket szereztek be még egyet decemberben.

MÁSOLÓGÉPEKKEL gyarapodott a Velinszky László Városi Könyvtár hálózata. A központban egy új Canon típusú gépet helyeztek el, amit a könyvtár saját erőből vásárolt, a Vörös Hadsereg úti könyvtár pedig - a Soros-alapítvány jóvoltából - egy használt Xerox 1025-ös géphez jutott. A gépek révén új szolgáltatást vehetnek igénybe a könyvtárlátogatók, de segíti a könyvtárosok munkáját is.

ZENEI ESTÉK CECÉN. A községi könyvtár közös zenehallgatást szervezett a helyi nyugdíjas klub

tagjainak. Első alkalommal Kacsóh Pongrácz: János Vitéz című daljátékával ismerkedhettek meg a hallgatók. Október 30-án pedig - a halottak napja alkalmából - Mozart Requiemjét hallgatták meg. Az előadásokkal egybekötött zenei esteket dr. Kisteleki Gyözőné, a megyei könyvtár munkatársa tartotta.

BÁCS-KISKUN megye könyvtárosainak csoportja dunántúli tapasztalatcsere útjukon október 30-án megismerkedtek a dunaújvárosi Munkás Művelődési Központ és Könyvtár, valamint a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkájával.

BORSOS MIKLÓS könyv-illusztrációiból rendezett kiállítást a móri Radó Antal Városi Könyvtár október 10-től 30-ig az őszi megyei könyvhetek rendezvényeként. Ugyancsak a könyvhét vendége volt Móron Kóka Rozália október 24-én, aki felnőtteknek mondott pajzán, népies ízű székely meséket.

AZ ŐSZI MEGYEI könyvhét alkalmával október 30-án vitadélutánra hívta a megyében dolgozó MESZÖV-ÁFÉSZ vezetőket, könyvesbolt-vezetőket, könyvtárosokat, népfertosokat a HNF Fejér Megyei Bizottsága. A beszélgetés, melynek a rendezők Üzlet - kulturpolitika? címet adták, Maróti István, az Olvasó Néperért Mozgalom országos társadalmi bizottságának titkára vitaindítójával kezdődött. Szólt könyvekről, árakról, kiadókról, olvasói érdekképviseletről, könyves ünnepekről és - ami a számunkra a

legfontosabb - a könyvtárügy védelméről.

"Társadalmi összefogásra, az olvasási kultúrát, a művelődést akadályozó tényezők kiméretlen feltárására van szükség, és természetesen: cselekvésre." - írja Maróti István.

Tiltakozunk a sok igénytelen, rossz minőségű kiadvány, a magas árak ellen. Kötelessége legyen az államnak a könyvtárak fenntartása. Minden állampolgár hozzájuthasson a szükséges kiadványokhoz a könyvtárakban.

A 29. ŐSZI MEGYEI könyvhetek ünnepi rendezvényét Mezőfalván tartották a nagyközségi tanács tanácstermében. Varga László tanácselnök köszöntője után dr. Krech Vilmos, a MESZÖV főosztályvezetője mondott ünnepi megnyitót, majd Lukács Sándor költő, Jászai-dijas színművész irodalmi összeállítása következett. Az Éveim című verses, zenés irodalmi műsorban közreműködött Szentirmay Ákos zeneszerző. Az ünnepséget követően Lukács Sándor dedikálta versesköteteit, köztük a legutóbb megjelent Elrejtett hangszerek címűt, melyből 50 db kelt el ez alkalommal.

A MÓRI Radó Antal Városi Könyvtár tíz oldalas A/5 méretű jegyzékkel lepte meg a helybélieket. Kiadványuk a Móri Városi Televízió adásairól tárgy-, név- és helységmutatót készített 1986. július 26. és 1988. december 26. közötti időszakról. A mutatót Sebőkné Nagy Olga és Kosárszki Zsófia készítette a nyár folyamán.

Lukács Sándor
és

Szentirmay Ákos

Mezőfalva
1989.
november 2.

UJABB AJÁNLÓ bibliográfiákkal lepték meg olvasóikat a Velinszky László Városi Könyvtár munkatársai. Megjelent a Kölcsönözhető hanglemezek II. rész, a Commodore 16 és Commodore 64. II. rész és a Családregegyek című bibliográfia.

"HELYI AMATŐRÖK bemutatkoznak a móriaknak" gondolat vezérelte azt a családi vállalkozást, melynek november 13-án adott helyet a Radó Antal Városi Könyvtár. Korb Imre vegyész mérnök és családja /fia, lánya, felesége/ volt az est főszereplője, ahol Bach műveket játszottak szintetizátor-organán, elhangzottak Pilinszky János versek, s közreműködött a Móri ÁFÉSZ Vegyeskara - ahol a feleség kórustag. A sikeres kezdeményezést érdemes tovább folytatni!

A KIRÁLYKUT KÖNYVTÁR vendége volt Jókai Anna november 13-án. A hangulatos esten, melyen

több mint hatvanan vettek részt, az író mesélt az életéről, utána pedig a hallgatóságot érdeklő kérdésekre válaszolt.

SIKERESEN folyik a pártházak könyvtárrá alakítása és birtokba vétele megyénkben. Lepsényben a korábbi 48 m²-ről 125 m² alapterületű helyiségbe költözött a könyvtár, amely világos, központi fűtéssel ellátott. Az olvasók előtt november 13-án nyitotta meg kapuit. Tácon 16 m²-ről költözött a könyvtár 53 m²-es, ugyancsak világos, jól fűtött helyiségbe. Az új könyvtár november 7-én kezdte meg működését.

A KISLÁNGI községi könyvtár munkájával foglalkozott november 21-i testületi ülésén a tanács végrehajtó bizottsága. A beszámolót a vb tagok sokoldalúan megvitatták, s értékelték a végzett munkát. Egyetértettek a könyvbeszerzési keret emelésével, a

padozat felújításával a jövő évben.

KÖZÖS ÉRTEKEZLETET tartottak az igazgatók és a módszertanosok a megyei könyvtárban november 23-án. Szó esett a könyvtári szolgáltatások díjainak egységesítéséről; a könyvtárak működési feltételeiben, azok javításában elért eredményekről; a rendezvények szervezéséről, melyet a jövőben csak módszertanilag segíti a megyei könyvtár; a megyei könyvtártól pluszként igényelhető gépkocsi, kötetzeti és helyismereti cédula szolgáltatásról. A résztvevők javaslatát, segítségét kérte a megyei könyvtár vezetése a jövőre Székesfehérváron megrendezésre kerülő MKE vándorgyűlés megszervezéséhez, lebonyolításához.

IRODALOMJEGYZÉK készült novemberben a magyar történelem 1918-tól napjainkig terjedő korszakának tanulmányozásához. A közel kétszáz tételes jegyzéket a megyei könyvtár munkatársa, ~ Magony Imre állította össze történelem szakos tanároknak. Az iskolai történelemtanítás reformja, a korszerű tankönyvek hiánya, az elmúlt évtizedek történetének újraértékelése tette szükségessé, hogy friss irodalommal segítsék a könyvtárak az oktatást.

DECEMBER első napjaiban nyílt lehetősége a móri Radó Antal Városi Könyvtárnak arra, hogy néhány technikai eszközt vásároljon a régi helyett, vagy mellé. Így vehettek ITT Nokia videomagnót átjátszószinórral, hordozható

rádiós-magnót, táskairógépet és 4 db olvasólámpát, amely egy görög iparművész munkája. Összesen 72 ezer forintot költöttek az évvégi beszerzésre.

A VÖRÖSMARTY-EMLÉKNAP december 1-i rendezvényei közül az emlékülésnek a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár adott helyet. Itt történt meg a Vörösmarty pályázat eredményhirdetése és a díjak kiosztása. 1. helyezett: Kiss Mária és Kovács Mária, III. osztályos tanulók /Pusztaszabolcs, Velinszky László Gimnázium és Szakközépiskola/; 2. helyezett: Márványi Beáta III. osztályos tanuló /Székesfehérvár, Hunyadi Mátyás Szakközépiskola/; 3. helyezett: Ziemer Sándor II. osztályos /Székesfehérvár, Tóparti Gimnázium/; 4. helyezett: Szilasi Rita II. osztályos /Székesfehérvár, Vasvári Pál Gimnázium és Szakközépiskola/. A dolgozatok - Vörösmarty életfilozófiája a Csongor és Tündében - a megyei könyvtár tulajdonába kerültek. Utána négy előadásra került sor. Román Károly: Két tanulmány Vörösmartyról /Gyulai Pál és Szerb Antal/, Mohácsi Károly: Szemelvények egy Vörösmarty tanulmányból, Horváth Júlia: A francia romantika hatása a drámaíró Vörösmartyra, Bakonyi István: Romantikus vonások a "Czillei és a Hunyadiak" című drámában. A rendezvényt a Vörösmarty Társaság és a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Közép-Dunántúli Tagozata szervezte.

TOVÁBBKÉPZÉS: December 4-én,

a megyei könyvtár olvasótermében megtartott továbbképzésen a könyvtárosokat, s a könyvtárban dolgozókat manapság legjobban érdeklő két témában hallgattak előadást az érdeklődők. Elsőként Vadász János, a Közgyűteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetének országos titkára beszélt a szakmai érdekvédelemről, s az új szakszervezet eddig végzett munkájáról, majd Sente Ferenc, az OSZK főigazgató-helyettese az önkormányzat és a könyvtár témakörével foglalkozott.

A SÁRBOGÁRDI Városi Tanács végrehajtó bizottságának december 4-én számolt be a könyvtár munkájáról a Madarász József Városi Könyvtár igazgatója. A könyvtár szükös elhelyezése, a tervezett bővítés elmaradása, a változatlan beszerzési keret a vita középpontjába került. Szó esett a könyvtár hálózati-módszertani munkájáról, az ellátatlan feladatokról. Az önkormányzatok létrejöttével szakmai segítséget honnan kapjanak a könyvtárak? A beszámolót a végrehajtó bizottság elfogadta. Feladatul adta az új gyűjtőköri szabályzat elkészítését, a személyi és tárgyi feltételek javítását.

SIKERESEN mutatkozott be három fiatal székesfehérvári művész december 5-én Cecén, a községi könyvtárban. Balajthy Ferenc és Simek Valéria költő, Szegedi Kovács György prózairó estjén Kőhalmi Imre, a Vajda-kör titkára mondott bevezetőt.

MEGNYITÁSÁNAK 10. évfordulóját ünnepelte ebben az évben

a székesfehérvári Vörös Hadsereg úti könyvtár. Ez alkalomból kiállításal emlékeztek meg a tiz év alatt náluk járt írókról, előadóművészekről. Könyvtárhasználati rejtvényt készítettek a gyerekeknek, s a hibátlan megfejtők között könyveket sorsoltak ki. December 8-án a könyvtár vendége volt Szombathy Gyula színművész, akinek Legyen a vendégem című zenés irodalmi estjén közreműködött Sprokopis Imre zongoraművész.

HISTÓRIA KLUB. A Videoton József Attila Művelődési Ház Könyvtárának előadássorozata tovább folytatódott. Szeptember 18-án Tobak Tibor tartott előadást Fejezetek a magyarországi légi harcok történetéből címmel, október 30-án A történelmi igazság nevében címmel Stomm Marcell tragédiájáról tartott előadást Gallyas Ferenc. A Morvai Ferenc által finanszírozott barguzini kutatások újra előtérbe helyezték Petőfi Sándor személyét, ezért felkérték Fekete Sándort, a Petőfi életmű kiváló kutatóját, hogy a november 27-i klubfoglalkozás előadója ő legyen, a cím: A Petőfi rejtély nyomában. December 11-én volt az utolsó összejevetel, ahol Vigh Zoltán tartott előadást az oroszországi zsidókérdésről.

HISTÓRIA KLUB FÜZETEK sorozat 5. füzetét jelentette meg decemberben a Videoton József Attila Művelődési Ház és Könyvtár. A füzet két munkát tartalmaz, Hegyi Klára: Székesfehérvár a török korban és Varga J. János: Bécstől Székesfehérvárig. Sorozatszerkesztő Beniczky Péterné, a könyvtár vezetője és Vizi László Tamás tanár. A borítón:

Székesfehérvár - a Buda
expugnata 1686.

CSÁKVÁRON a Megyei Köz-
művelődési Alaptól nyert 25 ezer
forintot a helybeliek kiegészítették,
s így a könyvtár 40 ezer forintért
kiépíti zenei berendezését.

December 13-án megvásároltak
egy DUAL CS-430 típusú lemez-
játszót, egy RA 6386 S sztereo
rádióvevő-erősítőt, s egy AIWA
AD-WA 505 típusú kétkazettás
magnodeck-et. Egyelőre ezzel meg-
oldják a helybenhallgatást és az át-
játszást, s bár a hanglemezeket
régebb óta gyűjtik, a kölcsönzésre
csak majd a későbbiekben
gondolnak.

MAGYAR népszokásokkal
ismerkedhettek meg 3. és 4.
osztályos napközis csoportok
havonta a megyei könyvtár gyermek-
könyvtárában. Októberben szüreti

szokások, novemberben kukorica-
fosztás-tengerihántás,
decemberben Luca-napi nép-
szokások és betlehemes játék
volt a téma. A foglalkozásokat
játék, video, babakészítés és
lemezhallgatás színesítette,
amelyen a gyerekek nagy
lelkességgel és örömmel vettek
rész.

1990-BEN emlékezünk meg
Mátyás király halálának öt-
századik évfordulójáról. A magyar
történelem e kiemelkedő alakja
méltán érdemelte ki az utódok
emlékezetét. A koráról szóló
irodalom ma már tengernyi
mennyiségre duzzadt, a bennük
való eligazodás szinte lehetetlen
feladatnak tűnik. Ebben kíván
segítséget nyújtani a megyei
könyvtár olvasószolgálatá által
összeállított 153 tételes irodalom-
jegyzék, a teljesség igénye
nélkül. A válogatás a kort idéző
történeti, művészettörténeti,
helytörténeti és szépirodalmi
feldolgozásokat tartalmazza.

A FEHÉRVÁRI királlyirokról
tartott előadást december 14-én a
székesfehérvári Széchényi úti
fiókkönyvtárban dr. Fülöp Gyula
régész.

FÖLÖS ÉS HASZNÁLT könyveit árusította az SZMT Központi Könyvtár, a Videoton szakszervezeti könyvtára, a Dunaújvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár és a sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtár. A féláron, harmadáron vagy még olcsóbban adott könyveknek sok vásárlója akadt.

SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉS.

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ által szervezett vezetői-módszertani trainingen vett részt október 16-20. között Solt-Lakimajorban Gazsiné Estélyi Katalin /Bicske/ és Tománé Bán Katalin /megyei könyvtár/.
Osztályozói továbbképző tanfolyamot fejezett be novemberben Harmath József /megyei könyvtár/ és Kálmán Józsefné /Dunaújváros/, a módszertanos továbbképző tanfolyamot decemberben Némethné Felföldy Magdolna /megyei könyvtár./
Könyvtárpedagógiai tanfolyamra jár Szabó Józsefné; antikvárusi, becsüsi szaktanfolyamra Komlósi József, mindketten a megyei könyvtár munkatársai.

SZEMÉLYI HIREK

Augusztus 1-én került a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár olvasószolgálatába Bakosné Novák Erika, aki korábban az OMIKK-ban dolgozott. Ugyancsak augusztusban lett a megyei könyvtár dolgozója Borbélyné Béres Mariann, aki ezt megelőzően az Ikarus Karosszéria és Járműgyár Székesfehérvári

Gyárának a műszaki könyvtárában dolgozott. Családi okok miatt azonban rövid ideig dolgozhatott itt, mert elköltöztek Szfvárról, s december 18-tól már az ELTE Gödöllői Tanárképző Kara könyvtárának munkatársa. Augusztus 15-én visszajött a bicskei Vajda János Városi Könyvtárba Bucskyné Rácz Márta. Magyaralmáson szeptember 1-től főfoglalkozású könyvtárost alkalmaznak Horváth Livia személyében, aki december 1-től Söréden is ellátja a könyvtárosi munkát.
Szeptember 1-től kapott igazgatói megbízást Bicskén Gazsiné Estélyi Katalin, akit az 1990. január 1-én nyugdíjba menő Börcs János utódjaként neveztek ki a Vajda János Városi Könyvtár élére.
Szeptember 1-én több változás történt az iskolai hálózatban. A Fejér Megyei Pedagógiai Intézet könyvtárából Fábiánné Makrai Edit az új Tóparti Gimnázium könyvtárába került, helyére Papp Istvánt nevezték ki vezetőnek, aki pedig a 327. sz. Váci Mihály Ipari Szakmunkásképző Intézet és Szakközépiskola könyvtárvezetője volt. Az ő helyére Németh Miklóst alkalmazták. Október 1-én Heimné Tóth Szilviát alkalmazta a Velinszky László Városi Könyvtár a Sziget utcai fiókkönyvtárába. November 1-én munkahelyet változtatott Varga Zsuzsa, aki a Videoton szakszervezeti könyvtárából került a Vántus Károly Mezőgazdasági Szakközépiskola könyvtárába. Új szakképzett könyvtárossal gyarapodott a személyi állomány Gárdonyban. November 1-től Nusser Tamást alkalmazta a városi könyvtár, aki a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola IV. éves

hallgatójaként került a könyvtárba. Elment a Velinszky László Városi Könyvtárból november 30-án Takács Zsuzsa, aki a Mészöly Géza utcai fiókkönyvtárat vezette, helyére december 1-től Pálfalvi Máriát alkalmazták, ő az SZMT Központi Könyvtár munkatársa volt. Valamennyi munkatársunknak jó munkát kívánunk új munkahelyükön!

NYUGDIJAZÁS

Munkatársai búcsúztatták Rápolti Gyuláné Manyikát december 15-én a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban. Manyika a könyvek igazi őre volt, hiszen több mint tiz éven keresztül raktárkezelői munkakörben dolgozott. Nem volt könnyű munkája a megyei könyvtár szűkös elhelyezéséből adódó, több helyen lévő raktárakban. Hozta, vitte a könyveket, a bekötött folyóiratokat az olvasóterem és a raktárak között. Ügyszeretete, lelkesedése az olvasók gyors kiszolgálását segítette. Ezt a töretlen igyekezetet előző munkahelyeiről hozta, ahol sok "kiskatonát" szoktatott rá az olvasásra. Megköszönve munkáját, jó egészséget, nyugodt éveket kívánunk neki!

Börcs János 17 évig volt a bicskei Vajda János Városi Könyvtár vezetője. A könyvtáros pályán közel negyven évet töltött el. Pályájáról emlékezik a vele készült interjúban, melyet a Fejér Megyei Könyvtáros 1985/2. számában

olvashattunk. Gondolataiból idézzük hitvallását: "meg kell szeretetni az olvasást. Ez nem kampány, hanem évről évre, napról napra ismétlődő feladat." Azon kevesek közé tartozik, aki a könyvtárosi munka minden területén dolgozott, sőt férfi létére évekig gyermekkönyvtáros is volt. Szerette a gyerekeket, s a velük való foglalkozást. Ezt a tulajdonságát a nyugdíjas éveiben is kamatoztathatja unokái körében. A szeptember 1-től felmentett kollégát a város vezetői, s munkatársai búcsúztatják december 28-án.

Kívánunk jó egészséget, békés, örömteli éveket!

EGYESÜLETI HIREK

Július 3-án a MKE Fejér Megyei Szervezete 40 fő részvételével tanulmányi kirándulást szervezett Salgótarján, Szécsény, Hollókő útvonalon. Az út során megismerkedtek a Balassi Bálint Megyei Könyvtárral és az ottani munkával, Szécsényben meglátogatták a Kubinyi Múzeumot. A jó hangulatú és sok ismeretet nyújtó kirándulást a szervezet anyagilag is támogatta.

Augusztus 7-re, a tagság másik csoportja részére is megszervezték a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának a látogatását. Ez alkalommal főleg a megyei könyvtár munkatársai vettek részt a tanulmányúton, akiket Murányi

Lajos osztályvezető ismertetett meg az új könyvtárral és szolgáltatásaival.

Augusztus 14-től 17-ig tartotta a MKE 21. vándorgyűlését Keszthelyen. Megyénkből 20-an vettek részt a rendezvényen.

Október 2-án, a megyei könyvtárban tartott továbbképzés alkalmával, a MKE 21. vándorgyűléséről be-

számolót tartottak a részt vevő kollégák.

December 4-én a megyei szervezet vezetősége nevében Hegedüs Éva adott számot az 1989. évi munkáról, s előzetesen tájékoztatta a kollégákat a Székesfehérváron megrendezésre kerülő 1990. évi 22. vándorgyűlésről. Az 1990-es tervekhez javaslatot kért a tagságtól.

Mély részvét mellett kísértük utolsó útjára Bánkúti Antalnét - Arankát pettendi fiókkönyvtárost, a pettendiek kedvelt "tanítónénijét" 1989. szeptember 16-án a kápolnásnyéki temetőben. Mi a könyvtárost gyászoltuk benne, a népművelők a pajtásklub vezetőjét, a vörös keresztetek pettendi titkárukat, a körzeti orvos lelkes, családsegítő aktiváját. "Lámpása" volt ő évtizedeken át - tíz éve elhunyt tanító férjével együtt - a kis településnek, úgy ahogy azt Gárdonyi regényében megírta.

Még súlyos betegen is, 75 évesen is az utolsó pillanatig dolgozott. Nem mondta, de mi mindig tudtuk, hogy az ő éltető eleme a szolgálat. A "másokért szép önmagunknak élni" költői gondolatát ő nem prédikálta, megvalósította.

Űr marad utána - talán örökké...

Emlékét kegyelettel megőrizzük.

GONDOLATTÖREDÉKEK VENESZ BÉLÁRÓL

József Attila-i mélységü, sanyarú gyermekkor jutott osztályrészéül. Családja korán széthullott, vidéki rokonoknál nevelkedett. Középiskoláit Szombathelyen és Budapesten végezte. Ágybérlet, ingyenmunka - ez mind-mind kijutott neki. Tanult cukrászatot, aranyművességet, majd borbélynak állt. Közben sokat olvasott, verseket irt. Vallásos gyermekből

egyre inkább irodalmat értő, kételkedő emberré vált.

1940-től - 24 évesen - ismét kemény próba várt rá. A keleti frontra irányították. 1943-ban került haza.

1945-ben önkéntes a szovjet csapatok oldalán; Budapesten az 1. sz. zászlóaljnál szolgált. Ettől az évtől tagja lett a kommunista pártnak. Megbízatai közé tartozott a kulturális élet felpozditése, szervezése. Előbb Angyalföldön vállalta el a színjátszócsoport vezetését, majd a kulturális káderképző után könyvtáros feladatokat kapott, mégpedig a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 19. sz. fiókkönyvtárában. Itt tanulta meg az akkori fiókkönyvtár vezetőjétől, hogy a nagy szellemi kincset, amivel rendelkezünk, folyton gyarapítani, s rendben tartani kell. Megtanulta azt is, hogy a könyvtárban végzett minden munkamozzanat csak az olvasó érdekében történhet. 1951-ben már könyvtárvezető ugyanitt.

A nagy változás éve: 1953.

Választhat a pesti, vagy a sztálinvárosi könyvtár között. Az utóbbit választotta. Ez a választás az ő életében, de járásunk és városunk könyvtári életében is jelentős mérföldkőnek számít.

1953 októberétől a sztálinvárosi "városi" könyvtár vezetését és a járási könyvtár megszervezését vállalta. A járási könyvtár mellett még a városi fiókkönyvtár-hálózat kialakítása is az ő nevéhez fűződik. Sziyesen emlékezett 1970-re is, amikor a régi pártház épületében kapott helyet a városi könyvtár. Itt érezte igazán jól magát, a számára legkedvesebb könyvtári otthonban, amely végre méltó helye az olvasónak is. Kitüntetések sora bizonyítja, hogy tevékenysége nem volt eredménytelen. /1955. Miniszteri Dicséret; 1956 és 1967. Szocialista Kultúráért; 1970. Kiváló Népművelő; 1972. Pro Urbe./

Az ő irányítása alatt történt a városi és a szakszervezeti könyvtár egyesítése 1974-ben. Amint a város a "remények városa" volt, úgy lett 1974-ben a Munkásművelődési Központ és Könyvtár a "remények otthona",

a tudás "fellelője", a könyvtár megjelenésével. Érettségizett, továbbtanulni vágyó fiatalok kezdték meg könyvtáros pályájukat ebben az évben, köztük voltam én is. Még részesei lehettünk Béla bácsi örömeinek, hiszen 1974-ben Miniszteri Dicsérő Oklevél, 1975-ben "A szocialista könyvtárügy 25 éve emlékplakett" és 1976-ban a Velinszky László Közművelődési Díj tulajdonosává vált. Ekkor ment nyugdíjba is.

Nyugdíjas korában tevékenységének fő területe a helytörténeti gyűjtemény gondozása, a helytörténeti munka szervezése volt. Örömmel ment a munkahelyére, még érezte, hogy szükség van rá. Még várták... 1984-ben munkatársakká váltunk. Mászt szeretett volna maga mellé. Nem-tetszése napok, hónapok múltával lassan feloldódott. Összeszoktunk, és már hiányolta, ha nem voltam mellette. Éreztem, hogy jó tanítványnak tart, igyekezett egyre jobban terhelni. Az "öregnek" jó volt arra gondolnia, hogy egyre többet átadhat gondolataiból. Nem szeretett volna más módszert, mint a korábbi munka elmélyítését. Elégedett volt a kialakított téma-rendszerrel, nem tervezett újat. Az élet azonban változást hozott. Észre-vette, mélyen érintette, de megértette...

Ha visszatekintek életútjára, egy sokoldalú ember képe jelenik meg a szemem előtt, aki tevékeny részt vállalt a munkásmozgalomban, aki sakkozott, fényképezett, főzött és rádiókat szerelt, s mindezt a komolyan vett hivatása mellett tette. Személyes kapcsolatunk könnyebb, súlyosabb mozzanataiból szívesen emlékezem karakteres egyéniségére, egyenességére és mondatainak tömörségére. Szelidülésünk kacajai és könnyei már nem jellemzi további utunkat. Az út megszakadt, magamra hagyott...

1989. október 13-án eltávozott körünkből. Az óbudai temetőben vettünk tőle búcsút.

Hiányozni fog!

Balogh Márta